

39723

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL'DA YEŞİL ALAN KULLANIMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
ZUHURATBABA, OSMANİYE VE ATAKÖY 7-8.KISIM ÖRNEĞİ

39723

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Peyzaj Mimarı Yıldız AKSOY

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 13 HAZİRAN 1994

Tezin Savunulduğu Tarih : 29 HAZİRAN 1994

Tez Danışmanı : Y.Doç.Dr.Nilgün ERGUN

Diğer Jüri Üyeleri : Prof.Dr. Ahmet C.YILDIZCI

: Prof.Dr. Cengiz GİRİTLİOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ
DOKÜMANİSTİK
HAZİRAN 1994

ÖNSÖZ

Bir yönüyle, bireyin kendisine, ilişki içinde olduğu diğer insanlara ve çevreye olan duyarlılığını ve sorumluluğunu içeren çağdaş insan idealinin etkisinde kalarak; bir başka yönüyle de, severek ve zevkle yerine getirmeye çalıştığım mesleki yetenek, bilgi ve becerilerimin geliştirilmesi arzusu beni, çağdaş kent yaşamının en önemli sorunu olan doğal ve sağlıklı bir çevrenin yok edilmesine tepki göstermeye zorladı. Çevre ve yeşil bilincimin gelişmesine, sorumluluk duygumun güçlenmesine de yardımcı olacak bu zorunluluk, beni Yüksek Lisans Tezi olarak tasarladığım bu çalışmaya sürükledi. Başka bir deyişle, kent ve yeşil alan bağlantısı çerçevesinde, çarpık kentleşmenin ortaya çıkarttığı açık ve yeşil alanların yok edilme sorununa duyduğum ilgi bu zorunluluğumun ürünüdür. Okuma süreci içerisinde edindiğim bilgileri, bilimsel çalışmaya uygun bir dil ve mantık içerisinde dile getirirken, bilimin diğer evrensel ölçütleri olan yansızlık (tarafsızlık) ve nesnellik (objektiflik) ölçülerine de uymaya çalıştım.

Bu çalışmaya başından sonuna dek katılan, çalışmanın konusunu, izlenecek yol ve uygulanacak yöntemin saptanmasına, elde edilen bilgilerin düzenlenip, gözden geçirilip yeniden formüle edilmesinde uygun olan dil ve mantığın belirlenmesinde bana yardımcı olan, desteğine, ilgisine ve emeğine çok şey borçlu olduğum Sayın Hocam Y.Doç.Dr.Nilgün ERGUN'a derin saygılarımı ve teşekkürlerimi sunmak isterim.

HAZİRAN, 1994

Yıldız AKSOY

İ Ç İ N D E K İ L E R

TABLO LİSTESİ.....	V
ŞEKİL LİSTESİ.....	VI
ÖZET.....	IX
SUMMARY.....	X
BÖLÜM 1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
BÖLÜM 2. KENTLEŞME VE YEŞİL ALAN İLİŞKİSİ.....	3
2.1. Kentleşme.....	3
2.1.1. Türkiye'de Kentleşme.....	6
2.2. Açık Alanlar.....	9
2.2.1. Açık Alan Kavramı.....	9
2.2.1.1. Açık Alanların Fonksiyonları.....	13
2.2.2. Yeşil Alan Kavramı.....	18
2.2.2.1. Kentlerde Yeşil Alanların İşlevleri..	19
2.2.2.2. Yeşil Alanların Çeşitli Etkileri.....	19
2.2.2.2.1. Yeşil Alanların Sıcaklık Üzerindeki Etkileri.....	19
2.2.2.2.2. Yeşil Alanların, Hava ve Toprağın Nem Ekonomisi Üzerindeki Etkileri.	20
2.2.2.2.3. Yeşil Alanların Hava Hareketleri Üzerindeki Etkileri.....	20
2.2.2.2.4. Yeşil Alanların Havayı Temizleyici Etkileri.....	21
2.2.2.2.5. Yeşil Alanların Gürültüyü Azaltıcı Etkileri.....	22
2.3. Kentleşmenin Yeşil Alanlara Etkisi.....	23
BÖLÜM 3. İSTANBUL'DA KENTLEŞME VE YEŞİL ALAN SORUNU.	29
BÖLÜM 4. İSTANBUL'DA ÖRNEKLEM ALANI OLARAK SEÇİLEN BAKIRKÖY'DE YEŞİL ALAN KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	35
4.1. Araştırma Alanı Olarak Seçilen Bakırköy İlçesi.....	35
4.2. Bakırköy İle İlgili Bilgiler ve Tablolar.	36
4.2.1. Bakırköy'ün İstanbul İlçesindeki Yeri ve Konumu.....	36

4.2.2. Nüfusu.....	36
4.2.3. Bakırköy'ün Planlama Tarihçesi.....	38
4.2.4. Bakırköy'ün Ulaşımı.....	39
4.2.5. Bakırköy'ün Kentleşme Süreci.....	40
4.2.6. Bakırköy'ün Yeşil Alanları.....	42
4.3. Bakırköy'de Üç Farklı Alanda Yapılan Fiziksel ve Sosyo-Ekonomik Bulguların Değerlendirilmesi.....	45
4.3.1. Bakırköy Zuhuratbaba Mahallesi.....	46
4.3.1.1. Zuhuratbaba Mahallesinde Fiziksel ve Sosyo-Ekonomik Bulguların Değerlendi- rilmesi.....	47
4.3.2. Bakırköy Osmaniye Mahallesi.....	51
4.3.2.1. Osmaniye Mahallesinde Fiziksel ve Sosyo-Ekonomik Bulguların Değerlendi- rilmesi.....	51
4.3.3. Ataköy 7-8. Kısım.....	56
4.3.3.1. Ataköy 7-8. Kısımda Fiziksel ve Sosyo Ekonomik Bulguların Değerlendirilmesi	57
4.4. Anket Sorularının Üç Mahallede de Değer- lendirilmesi.....	61
4.4.1. Tanıtma Sorularının Değerlendirilmesi.	61
4.4.2. Konut Tipinin Değerlendirilmesi.....	69
4.4.2.1. Zuhuratbaba Mahallesi.....	69
4.4.2.2. Osmaniye Mahallesi.....	69
4.4.2.3. Ataköy 7-8. Kısım.....	70
4.4.3. Bireyin Oturduğu Çevreyle İlişkisinin Değerlendirilmesi.....	71
4.4.4. Bireyin Yeşil Alanla Olan İlişkisinin Değerlendirilmesi.....	91
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	111
KAYNAKLAR.....	126
EK-A- Bakırköy Zuhuratbaba Mahallesi.....	129
EK-A1-Zuhuratbaba Mahallesinin Yeşil Alanları.....	130
EK-B- Bakırköy Osmaniye Mahallesi.....	131
EK-B1-Osmaniye Mahallesinin Yeşil Alanları.....	132
EK-C- Ataköy 7-8. Kısım.....	133
EK-C1-Ataköy 7-8. Kısımın Yeşil Alanları.....	134
EK-D- Anket Formu Örneği.....	135
ÖZGEÇMİŞ.....	139

TABLO LİSTESİ

TABLO: 2.1. Dünya Nüfusunun 2000 Yılına Kadarki Gelişmesi (Milyon olarak).....	14
TABLO: 2.2. Türkiye'de Nüfus Sayımları (10000'den Fazla Nüfuslu Yerler Şehirsel Nüfus Kabulüne Göre.....	17
TABLO: 3.1. İstanbul'un Nüfusu.....	30
TABLO: 3.2. İstanbul İli Yeşil Alan Durumu.....	33
TABLO: 3.3. İstanbul'un İlçelere Göre Yeşil Alanları...	34
TABLO: 4.1. Bakırköy'ün Nüfusu.....	38
TABLO: 4.2. Son Ondokuz Yıl İçinde Bakırköy İlçesinin Yeşil Alan Durumu.....	45
TABLO: 4.3. Zuhuratbaba Mahallesinde Bulunan Park Alanları.....	46

ŞEKİL LİSTESİ

ŞEKİL: 4.1. Bakırköy'ün İstanbul İçindeki Yeri ve Konumu.....	37
ŞEKİL: 4.2. Ankete Cevap Veren Kimdir?.....	47
ŞEKİL: 4.3. Ankete Cevap Verenin Cinsiyeti.....	47
ŞEKİL: 4.4. Ankete Cevap Verenin Yaşı.....	48
ŞEKİL: 4.5. Ankete Cevap Verenin Eğitimi.....	48
ŞEKİL: 4.6. Ankete Cevap Verenin Doğum Yeri.....	49
ŞEKİL: 4.7. Ankete Cevap Verenin Medeni Durumu.....	49
ŞEKİL: 4.8. Ankete Cevap Verenin İşİ.....	50
ŞEKİL: 4.9. Aile Tipi	51
ŞEKİL: 4.10. Ankete Cevap Veren Kimdir?.....	52
ŞEKİL: 4.11. Ankete Cevap Verenin Cinsiyeti.....	52
ŞEKİL: 4.12. Ankete Cevap Verenin Yaşı.....	53
ŞEKİL: 4.13. Ankete Cevap Verenin Eğitimi.....	53
ŞEKİL: 4.14. Ankete Cevap Verenin Doğum Yeri.....	54
ŞEKİL: 4.15. Ankete Cevap Verenin Medeni Durumu....	54
ŞEKİL: 4.16. Ankete Cevap Verenin İşİ.....	55
ŞEKİL: 4.17. Aile Tipi.....	55
ŞEKİL: 4.18. Ankete Cevap Veren Kimdir?.....	57
ŞEKİL: 4.19. Ankete Cevap Verenin Cinsiyeti.....	57
ŞEKİL: 4.20. Ankete Cevap Verenin Yaşı.....	58
ŞEKİL: 4.21. Ankete Cevap Verenin Eğitimi.....	58
ŞEKİL: 4.22. Ankete Cevap Verenin Doğum Yeri.....	59
ŞEKİL: 4.23. Ankete Cevap Verenin Medeni Durumu.....	59

ŞEKİL: 4.24. Ankete Cevap Verenin İşi.....	60
ŞEKİL: 4.25. Aile Tipi.....	60
ŞEKİL: 4.26.a,b,c. Cinsiyet Durumu.....	61
ŞEKİL: 4.27.a,b,c. Yaş Durumu.....	62
ŞEKİL: 4.28.a,b,c. Doğum Yeri.....	63
ŞEKİL: 4.29.a,b,c. Eğitim Durumu.....	65
ŞEKİL: 4.30.a,b,c. Medeni Durum.....	66
ŞEKİL: 4.31.a,b,c. Meslek Durumu.....	67
ŞEKİL: 4.32. Zuhuratbaba Mahallesi Konut Tipi.....	69
ŞEKİL: 4.33. Osmaniye Mahallesi Konut Tipi.....	70
ŞEKİL: 4.34. Ataköy 7-8. Kısım Konut Tipi.....	71
ŞEKİL: 4.35. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	72
ŞEKİL: 4.36. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	73
ŞEKİL: 4.37. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c-Ataköy 7-8. Kısım.....	74
ŞEKİL: 4.38. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b-Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	76
ŞEKİL: 4.39. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	77
ŞEKİL: 4.40. Zuhuratbaba Mahallesi.....	78
ŞEKİL: 4.41. Osmaniye Mahallesi.....	79
ŞEKİL: 4.42. Zuhuratbaba Mahallesi.....	80
ŞEKİL: 4.43. Osmaniye Mahallesi.....	80
ŞEKİL: 4.44. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	81
ŞEKİL: 4.45. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	83
ŞEKİL: 4.46. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	84

ŞEKİL: 4.47.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	85
ŞEKİL: 4.48.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	87
ŞEKİL: 4.49.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	88
ŞEKİL: 4.50.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	89
ŞEKİL: 4.51.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	91
ŞEKİL: 4.52.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	93
ŞEKİL: 4.53.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	94
ŞEKİL: 4.54.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	96
ŞEKİL: 4.55.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	97
ŞEKİL: 4.56.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	98
ŞEKİL: 4.57.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	100
ŞEKİL: 4.58.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	101
ŞEKİL: 4.59.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	103
ŞEKİL: 4.60.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	104
ŞEKİL: 4.61.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	106
ŞEKİL: 4.62.	a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.....	107

ÖZET

Bu tezde, kentleşme ve yeşil alan sorunu çerçevesinde, genel olarak İstanbul kentinde, özel olarak da Bakırköy ilçesinde çarpık ve düzensiz kentleşmenin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçların, yeşil alan sorunu çerçevesinde bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

Asıl amaç, kent ve yeşil alan bağlantısı içinde, yeşil alanların günümüz kent yaşamı açısından kazandığı önem ve anlamın belirlenmesidir.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Giriş yer almaktadır. İkinci bölümde Kentleşme ve Yeşil Alan ilişkisi konusuna değinilmiştir. Bu bölümde genel olarak Batı Avrupa'da özel olarak Türkiye'de kentleşmeye yol açan ekonomik ve sosyal kısıtalar üstünde kısaca durulmuştur. Düzenli ve planlı bir kentleşme ile, çarpık ve düzensiz kentleşme ikilemesine dikkat çekilerek bu çerçevede açık alan ve yeşil alan kavramlarının anlamları, Türkiye'de düzensiz ve çarpık kentleşmenin nedenleri, yeşil alanlar açısından ortaya çıkarttığı olumsuz sonuçların üstünde durulmuştur.

Üçüncü bölümde İstanbul'da kentleşme ve yeşil alan sorunu konusuna değinilmiştir. Dördüncü bölümde ise İstanbul'da örneklem alanı olarak seçilen Bakırköy'de yeşil alan kullanımının değerlendirilmesi konusu üstünde durulmuştur. Bu bölümde Bakırköy ilçesi örnek alınarak İstanbul kentinde, çarpık ve düzensiz kentleşme ile yeşil alanların yok edilmesi arasındaki bağlantı üstünde durulmuştur. Çalışmanın son bölümünü ise sonuçlar ve öneriler oluşturmaktadır.

A RESEARCH ON USAGE OF GREEN AREAS IN ISTANBUL, THE CASE OF ZUHURATBABA, OSMANİYE AND ATAĞÖY DISTRICT

SUMMARY

In this thesis, the negative results formed as a result of awkward and irregular urban development generally in Istanbul specially in Bakırköy, have been evaluated in the frame of green place problem.

The population increase has led the world to a period of crisis. This increase made a world, where quantity is more important than quality, whereas the main aim of humanity has always been to raise the values.

The population increase can not be at the same rate, because world's population capacity depends on world's resources like habitable area, density, water and food supply, energy and minerals.

Development is a process of changing nature to meet demands by man. It began with the domestication of plants and animals in the Agricultural Revolution, and the establishment of human village settlements in the urban Revolution. It proceeded on a handicraft basis for perhaps eight to ten thousand years, on an industrial basis for the last two hundred years. The post-industrial electronic basis is just beginning.

Urbanization and territorial movements of population in Turkey gain speed particularly after the year 1950. A three percent annual increase in rural areas and mechanisation and intensification of agriculture, have resulted in a drift of the rural population to the built-up areas. This has accelerated the expansion of Turkish cities tremendously.

Urbanization in Turkey is a result of the driving force of the rural population. Emigrants who could not find jobs in industry settled on lands outside main

bulit-up areas. Thus, settlements of rural character, made up of families from low income groups, have appeared in the cities.

Since this expansion of the cities increases faster than industrialisation, problems of housing, electricity, roads, water supply, land use, lack of open spaces destruction of ecosystems and health services, traffic and pollution are becoming extremely serious.

Unplanned settlements, outside the development areas of the cities, have also disturbed the pattern of agriculture. There is no legislation preventing or regulating the transfer of agricultural lands to urbanization, and few measures protecting agricultural land of high-fertility in the vicinity of expanding cities from the impact of urbanization.

Istanbul has began to carry all negative effects of awkward urban development in our country that has come face to face awkward and irregular urban development parallel to the development of trade and industry, since 1950. As in the past, because of its cultural, economical and social chances Istanbul that has a resolute and disintegrating effect over rural parts, attracts many people and means from everywhere in Turkey. Therefore, besides increasing population, unhealthy structures, huge and common squatter's houses, Istanbul has a congested traffic, and communication system. It is like a big village with its population over 10 millions, irregularity, view and complex structures. Istanbul which was the center of the world in the past with its regularity, harmony and beauty, has become a huge "cancer city" with fast, irregular and unhealthy development since 1950.

Today, Istanbul with its view, has the following three negativities according to green land problems:

1- The old, open and green places inside and outside of the city, has been come to "die-out point" by causing them fast and irregular transportation and residential districts.

2- People's responsibility and sensitivity to themselves, green places and their environment has been died out. This situation, caused environment and green sensitivity, finished even before beginning.

3- It has caused an unsensitive and irresponsible behaviour to the environment and green land in an ugly and unhealthy environment.

All these negativities in the city has been proceeding in Bakırköy, the biggest district of the city. Bakırköy, with over increasing population, inadequate living chances, differences between level of income, common squatter's, houses, blocked traffic and communication system and structures without licence, forms a small like of Istanbul. This is the reason why we have selected Bakırköy as an example for our research.

Awkward Urban Development is the development of cities without planning, out of control, randomly, without public works and with no aesthetical concept, by enlarging from center towards edges, just like a tumour. This situation causes primitive residential areas to surround the city and this creates an environment that wouldn't let a humanistic way of living, and at the center deterioration of existing pattern of the city and destruction of historical and cultural values would be the result.

The conclusion shall be the death of the cities, unhappiness and misery of people, disorder of society.

Movement of the population to big cities, which took part in western countries in the 19 th century during industrialisation era took part in Turkey in the second half of 20 th century. In last forty years, population of our cities has reached 5 or 10 times of their initial amount. May be, countries that have better economical situations also wouldn't be able to handle with such an extreme increase in population by building healthy and contemporary cities.

The extreme increase in population, movement of the population to big cities and awkward urban development seems to be the predictor of a disaster, why did rapid urban development has become rapid "awkward"urban development?

The reasons can be summarized as follows:

* Movement of population to big cities had been realized beyond every estimation and its still going

on. The governments could neither make correct and realistic decisions for settlement, regarding all Turkey basis, could nor execute such programs. Instead of making the movement of population more difficult, it was encouraged by legal tolerances and providing title-deeds for illegal settlement.

Now people are coming to big cities not only for job opportunities but also for plundering the land of big cities.

- * City master plans has been developed but these master plans are left far behind the needs of increasing population. Most of the times, these master plans were used to legalize, illegal buildings.

Thus awkward urban development causes social unsatisfaction, environmental pollution, destruction of historical, cultural and natural values, loss of productivity, abuse of resources.

The growth of the cities is not only the problem of the people who are the inhabitants of these cities. The problems that are created by awkward urban development are effecting the whole country's economy and social peace, negatively.

- * The city centrums are getting crowded and becoming impossible to live.

- * Green and open areas inside of and outside of cities, are beginning rapidly consumption for rapid urban development has became rapid "awkward" urban development.

- * The problems such as environmental pollution; deterioration of the natural balance between water, air and natural products are created by awkward urban development.

- * Physical and psychic health of people is negative effecting by environmental and noise pollution.

* Besides environmental dirtiness and destroying, environmental sensitivities and responsibilities has been died out.

* The misarranged settlements of new comers in big cities, creates unhealthy environments.

* The single storage illegally built houses, which seemed as on innocent solution at the beginning, became a subject to speculation and in the those houses became multi storeyed apartment building and creates dense settlement areas that squeezes the city.

* As a result of this, not only aesthetically poor but also unhappy, restless, and contrary to Public even contrary to itself society is being created.

* It is obvious that, such a society can not be expected to be productive and also it is not possible to achieve the aimed development depending on such an unhealthy society.

In this thesis, urban and green place problem has been examined in the frame of awkward and irregular urban development.

To understand linkage between urbanization and green place better, the following way has been followed:

- First of all, economical and social critics which has caused to urbanization generally in west Europe and specially in Turkey, has been examined.

- After that, by pointing out regular and planned urbanization and awkward and irregular urbanization pair, the causes of irregular and awkward urban development in Turkey and its negative results on green places has been examined.

- In this manner, by paying attention to the urban and green place linkage, "open place" and "green place" terms have been researched.

- After that urbanization and green place problem of Istanbul has been examined.

- Last, the linkage between awkward and irregular urban development and destroyed green places has been examined by taking Bakırköy as an example.

CONCLUSION

As it is observed, today, Istanbul is being rapidly covered either legally or illegally by unusable, unhealthy, non-conforming to environment, ugly and awkward urbanistic constructions. Also a great amount of time, money and manpower is being consumed for these. The main disaster is the difficulty and impossibility of correcting this horrible heritage to be left to future generations.

All the problem is initiated from the lack of an appropriate plan and the public's lack of common sense on the subject.

Open and green areas are become new settlement areas by awkward urban development. At this subject, people are not sensitive. For this, a new education system must be become. People both love and think green areas. Perhaps most important, plants need to be love.

When green and open areas are outside of city, the majority of the people in city, have to travel long distances for coming to green and open areas. For this, there aren't only green areas outside of city also there are green areas inside of settlement areas.

BÖLÜM 1. GİRİŞ VE AMAÇ

Göç ve endüstrileşme ile nüfus hızlı bir şekilde artmakta ve hızlı nüfus artışı çok sayıda sosyo ekonomik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Büyük kentlerde nüfusun hızla artmasına paralel olarak da kent içindeki açık ve yeşil alanlar gittikçe azalmaktadır. Hızlı nüfus artışı kent insanının doğadan ve doğal verilerden uzak kalması bir başka deyimle taş yığınları arasında yaşaması sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu tezde, kentleşme ve yeşil alan ilişkisi çerçevesinde, çarpık ve düzensiz kentleşmenin yol açtığı açık ve yeşil alanların yok edilmesinin, kent yaşamı açısından ortaya çıkardığı sonuçlar üstünde durulmuştur. Bu ana sorun çerçevesinde, tezde ele alınan belli başlı sorunlar şöyle sıralanabilir:

- Kentleşmeye yol açan ekonomik ve sosyal nedenlerin belirlenmesi.
- Çarpık ve düzensiz kentleşmeye yol açan nedenler ile, bu sürecin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçların, yeşil alanlar açısından değerlendirilmesi.
- Ülkemizde, 1950'lerde başlayıp, günümüzde en yükseğe çıkan, dışa bağımlı bir ekonomik yapı içinde, düzensiz ve çarpık kentleşme açısından İstanbul kentinin yeri ve öneminin belirlenmesi.
- Çarpık kentleşmenin yol açtığı, aşırı nüfus, yaygın gecekondulaşma, sağlıksız ve ruhsatsız yapılaşma, tıkanan trafik, kesintili ulaşım ve haberleşmeyi içermesi açısından, İstanbul kentinin bir benzeri olarak Bakırköy ilçesinin alınması. Ele alınan bu sorunlar çerçevesinde asıl ilgi odağı açık ve yeşil alanların korunması,

geliştirilip büyütülmesi yoluyla, kendisi ve çevresiyle uyumlu, çevre ve yeşil bilinciyle donatılmış ve sorumluluk bilinci ve dayanışmaya sahip bireylerden oluşan, güzel ve sağlıklı bir çevrenin, düzenli, planlı ve denetlenebilen bir kent yaşamının oluşturulmasıdır.

İncelenecek alanların oluşturulmasında, deneklere yönelik soruların formüle edilmesinde, sözkonusu sorulara verilen cevapların değerlendirilmesinde dikkate alınan ve sonuç bölümünde geliştirmeye çalışılan önerileride hem içerik ve hem de doğrultu açısından etkileyen de bu odaktır.

BÖLÜM 2. KENTLEŞME VE YEŞİL ALAN İLİŞKİSİ

2.1. Kentleşme

İnsanın doğayla pasif ama uyumlu ilişkisine son veren, insanın doğa karşısında aktifleşmesi ama onunla çatışma içine girmesine yol açan Sanayi Devrim'i kırsal kesimden kentlere göçü hızlandırarak, birer ticaret ve sanayi merkezleri olan kentlerin büyümesine, gelişmesine ve dünyanın her yanına yayılmasına yol açmıştır [1].

Ticaret ve kent yaşamının olağan üstü düzeye çıkması, sanayiinin hem kentleri ve hem de kırsal kesimi etkisi altına alarak, tarımın, bağcılığın ve hayvancılığın makinalaşmasıyla birlikte, toplumun nüfus dağılımı kırsal kesimden kentlere doğru ağırlıklı bir değişim geçirmiştir. Gelecekte dünya nüfusunun % 80- % 90'ının kentlerde yaşayacağı tasarlanmaktadır [2] (Tablo 2.1).

Kentleşme, kentleşme sürecine kaynaklık eden bir dizi ekonomik, sosyal ve siyasal nedenlerin bir araya gelmesinin ürünüdür. Bu nedenle, kentleşme ile kentleşme sürecini, aynı sürecin iki değişik görünüş biçimi olarak ele almak gerekir. Kentleşme süreci, kentin yapılanışının, gelişmesinin, içeriğinin, düzeyinin ve doğrultusunun belirlenmesini sağlar [3].

Kentlerin ortaya çıkmasına yol açan ekonomik ve sosyal nedenler, birbirlerini karşılıklı olarak etkileyecek biçimde, birlikte oluşmaktadırlar. Kentlerin ortaya çıkmasına yol açan sosyal nedenlerin başında ise, işbölümünün ve uzmanlaşmanın gelişip, toplum içinde yaygınlık ve derinlik kazanması yer almaktadır. Toplumsal işbölümü, üretim araçlarının ve üretim tekniğinin gelişmesini

hızlandırıp, emeğin verimliliğini yükseltip, üretimin, ticaretin ve hizmetlerin rasyonel bir biçimde örgütlenmesinin nesnel koşullarını hazırlayarak, sağlıklı, verimli ve sağlam bir ekonomik yapının oluşmasına yardımcı olmaktadır [3].

TABLO: 2.1. Dünya Nüfusu'nun 2000 Yılına Kadarki Gelişmesi (Milyon Olarak) [2].

Yıllar	1920	1940	1960	1980	2000
I.Gelişmiş Bölgelerde Toplam	640 % 71	729 % 85	854 % 100	1042 % 122	1266 % 148
Avrupa	325 % 76	370 89	425 100	479 113	527 124
K.Amerika	116 % 58	144 72	199 100	262 132	354 178
Rusya	155 % 72	195 91	214 100	278 130	353 165
Okyanusya	8 % 50	11 69	16 100	23 144	32 200
II. Az Gelişmiş Bölgelerde Toplam	1236 % 59	2566 73	2137 100	3276 153	4846 277
D.Rusya	553 % 70	634 80	794 100	1041 131	1287 162
G.Asya	470 % 55	610 71	858 100	1008 164	2153 251
Afrika	143 % 52	192 70	273 100	449 164	768 281
Toplam dünya'da	1860 % 62	2295 % 77	2991 % 100	4318 % 144	6112 % 204

Kentlerin ortaya çıkmasında, birer ulaşım, ticaret, sanayi ve kültür merkezi olmalarının temelinde yatan ekonomik nedenler çok yönlü, karmaşık ve hareketli nitelikler göstermektedirler. Bu nedenlerin birlikte bulunması ve birbirlerini karşılıklı olarak etkilemeleri sonucunda oluşan verimli, kalıcı ve sağlam bir ekonomik yapı olmaksızın, kentler, birer ticaret, sanayi ve kültür merkezleri olarak kırsal kesimin karşısında yer alamazlar. Örneğin, düzensiz ve çarpık gelişmenin, aşırı nüfus artışının sahne olduğu, işsizlik ve enflasyonun denetlenemez düzeye çıktığı bir kent, sağlıklı ve verimsiz bir ekonominin ürünü olduğu gibi, kır ile kent arasında uyumlu bir dengeyin kurulmasını da olanaksız kılmaktadır [4].

Toplumsal faaliyetlerin çok yönlü, karmaşık ve hareketli yapısı içinde, insanın kendisiyle, çevresiyle ve başkalarıyla uyumlu, dengeli, sağlıklı ve anlamlı bir ilişki kurabilmesi, kentin estetik bir biçimde planlanmasından geçer [5].

Genel olarak planlama, belli bir zaman ve mekân dilimi içinde ortaya çıkan çok yönlü, karmaşık ve hareketli faaliyetlerin, işbölümü ve uzmanlaşma çerçevesinde merkezi bir biçimde koordinasyonunu ve denetimini amaçlar. Başka bir ifadeyle, kentsel faaliyetlerin düzenlenmesi, biçimlendirilmesi ve yönlendirilmesiyle planlama içiçe girmiştir. Bu çerçeveden bakıldığında, kent ile planlama, aynı sürecin iki değişik görünüş biçimi olarak ele alınabilir [4].

Planlama, bazen bir bilim, bazen bir sanat bazen de bir metot olarak alınmaktadır. Ama hangi biçimde alınırsa alınsın, ya da nasıl kavramlaştırılırsa kavramlaştırılsın, planlama, düzenli, uyumlu ve kalıcı bir kent yaşamının vazgeçilmez bir parçasıdır [5].

Bireysel ve toplumsal etkinliklerin verimli, bilinçli ve amaçlı bir biçimde koordinasyonu ve denetimi ile insan yapısının, kültürel, sosyal ve psikolojik açıdan biçimlendirilip yönlendirilmeside planlamadan geçmektedir [5].

Ekonomik ve sosyal kalkınmanın verimli, sağlıklı ve kalıcı bir biçime girdiği Batı Avrupa Ülkelerinde kentleşme süreci, ekonomik ve sosyal gelişmeye uyarlanmış bir plan çerçevesinde oluşturulmuştur. II. Dünya Savaşı'ndan sonra, kentleşme biraz gelişmiş ülkelerin kendi sorunlarını aktardıkları, biraz da az gelişmiş yapılarından dolayı az gelişmiş ülkelerde, Batı Avrupa Ülkelerinden farklı bir biçimde, düzensiz ve çarpık olarak gelişmiştir. Aşırı nüfus artışı, kırdan kente göçün denetlenemez düzeye çıkışı, bölgeler arası ekonomik ve sosyal farklılıkların büyümesi, ticaret ve sanayi merkezlerinin belli bölgelerde yoğunlaşması ile, bu ülkelerde düzensiz, çarpık bir kentleşme hareketi kendisini göstermiştir. Bu hızlı ve anormal gelişme, özellikle kentlerde, yığılan insan grupları, içeriği, biçimi ve sınırları belirgin olan toplumsal sınıflar yada toplumsal katmanlar şeklinde örgütlenmelerini önlemiş, şekilsiz, amaçsız ve doğrultusu belli olmayan yığınlar, kitleler şekline dönüşmelerini sağlamıştır [1].

2.1.1. Türkiye'de Kentleşme

Türkiye'de nüfus 1927'den 1990'a kadar 63 yılda 43.3 milyon kişi olarak artmıştır. Ve her 25-30 yılda yaklaşık olarak iki katı kadar artmaktadır. Geçmişteki nüfus artışı eğilimleri, gelecekte de devam ederse ülkemizin 2000 yılındaki nüfusunun, 1975 nüfusunun yaklaşık iki katı olacağı bugünden söylenebilir [6].

Ancak, ülkemizde görülen bu hızlı nüfus artışı, ülkenin her yerinde dengeli ve düzenli olmamakta ve nüfus özellikle bazı bölgelerde yoğunlaşmaktadır [6] (Tablo 2.2).

TABLO: 2.2. Türkiye'de Nüfus Sayımları
(10000'den Fazla Nüfuslu Yerler Şehirsel
Nüfus Kabulüne Göre) [7].

Yıllar	Nüfus	Artış %	Şehirsel	%	Kırsal Nüfus	%
1927	13640270	-	-	-	-	-
1935	16158018	2.31	2682230	16.6	13475788	83.14
1940	17820950	1.98	-	-	-	-
1945	18790174	1.07	-	-	-	-
1950	20947188	2.20	-	-	-	-
1955	24064758	2.51	5329000	22.1	18735753	77.9
1960	27754820	2.93	-	-	-	-
1965	31391421	2.49	10516126	29.9	20875295	70.1
1970	35605176	2.52	-	-	-	-
1975	40197669	2.42	16555705	41.0	23397873	59.0
1980	45217555	2.28	20607848	46.0	24607708	54.0
1985	51420757	2.78	27592685	54.0	23828072	46.0
1990	56969108	2.34	31443652	55.2	25525457	44.80

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ülkelerde kentleşmeyi günün en önemli ekonomik ve sosyal sorunları arasına koymuş bulunuyor. Hızlı kentleşme, günümüzde, az gelişmiş ülkeleri karakterize etmekte kullanılan ölçütler arasında yer alıyor [1].

Batı Avrupa'da olduğu gibi Türkiye'de de kentleşme, ticaret ve sanayinin gelişme dönemine denk düşmektedir. Özellikle Kurtuluş Savaşı'ndan sonra, batının ekonomik ve siyasal modelinin benimsenmesi, içeride, ticaretin, sanayiinin, ulaşımın ve haberleşmenin hızlı bir şekilde gelişmesini olanaklı kılmıştır. İşte gerçek kentler, Türkiye'deki bu modernleşme sürecinde ortaya çıkmıştır [3].

Türkiye'nin özellikle 1950'den sonra hızlı bir kentleşme süreci içine girmiş olduğu görülmüştür. 1965-1975 döneminde de kentleşme, hızından fazla kaybetmemiştir. Her beş yıllık nüfus sayımı döneminde, kentsel nüfus artışı, hem köysel, hem de genel nüfus artışının üstünde bir seyir izlemiştir.

Kentsel nüfusun genel nüfustan daha hızlı artmakta olması gerçeği, bu sürecin daha kısa dönemler içinde incelenmesi sonucunda da gözlenabilmektedir. Nüfus sayımı dönemleri içinde her yıl ortalama olarak artan miktarın dönem başındaki kentsel nüfusa oranına "yıllık ortalama kentleşme hızı" adı verilirse, bu hızın da 1945'lerden sonra sürekli olarak arttığını görürüz. Dünya Savaşı yılları olan 1940-1945 arasında kentleşme hızı, dönemin olağanüstü koşulları nedeniyle çok yavaştır [1].

Türkiye'de kentlere göç hareketi, tasarlanan planlamanın birkaç kat üstünde gerçekleştiği için, var olan planlama ile uygun bir kentleşme sağlanamamıştır. Merkezi hükümetler Türkiye çapında doğru ve gerçekçi planlar yapıp uygulayamadıkları gibi, sık sık var olan güçleri hızlandıracak şekilde yeni imar aflarında çıkarmışlardır. Kaçak gecekondulaşmaya tapu verilmiş, hazine arsalarının yok pahasına yağma edilmesine izin verilmiş, kaçak yerleşim yerlerinin oluşturulmasına göz yumulmuştur. Böylece kentler, sadece iş, aş ve hizmet alanları olmaktan çıkmış aynı zamanda kamu mallarının yağmalandığı alanlar da olmuşlardır [8].

Düzensiz ve hızlı kentleşmenin ortaya çıkardığı dumsuzlukların başında; doğadan kopmuş bir kent olgusu ile bölgeler arası dengesizliğin büyük bir boyut kazanması yer almaktadır. Ticaret ve sanayi merkezlerinin büyük bir kısmının batıya yığılmış olması, bölgeler arası dengesizliğin hem nedeni ve hemde sonucu olarak karşımıza

gıkmaktadır. Kentlerin, ticaret ve sanayii merkezlerinin batıda yoğunlaşması, ister istemez, ulaşım, haberleşme, sağlık, eğitim ve kültür hizmetlerinin büyük bir kısmının da bu bölgelere kaymasına yol açmıştır. Bu da bölgeler arası dengesizliğin kapanması güç olan bir noktaya gelip dayanmasına yol açmıştır. Tüm bunların yanısıra, kentler aynı zamanda, sanatsal, spor ve diğer faaliyetlerinde büyük oranda yerine getirildiği yerler olduklarından, kırsal kesimin büyük bir kısmı, bu faaliyetlerden yeterli düzeyde faydalanamamıştır [3].

Türk toplumu son 45-50 yıl içinde, giderek hızlanan, köklü bir değişme sürecine girmiştir. Bu sürecin en belirgin, en somut ve dışlaşmış özelliklerinden biride kentleşmedir. Kentleşme, genel çizgileriyle, geleneksel topluluklardan çağdaş kent topluluğuna geçiş sürecidir. Başka bir deyişle kentleşme sadece değişik yerleşme tipleri arasında bir nüfus alışverişi olarak demografik, bir yerleşme süreci olarak, fiziksel bir değişiklik değil, aynı zamanda da köklü bir ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik değişme sürecidir [9].

2.2. Açık Alanlar

2.2.1. Açık Alan Kavramı

Kent planlama çerçevesinde, açık alanların geliştirilmesi, boş zamanları değerlendirme olanakları yönünden olduğu kadar, çeşitli kirlenme ve rahatsız edici iklimsel etmenlerin notralize edilmesiyle, düzensiz kent gelişimini önleme açısından da zorunludur. Bunun için herşeyden önce "açık alan" ve "yeşil alan" kavramlarını açıklamak gerekir.

Açık alan:"Gerek belirli bir arazi kullanma özelliğine sahip (tarım, orman, funda, göl vb.), gerekse belirli işlevlere cevap veren (park, bahçe, meydan, gezinti yeri vb.) kent içindeki veya dışındaki inşa edilmemiş boş alanlardır". Eğer açık alanları işlevsel açıdan ele alırsak, boş alanları inşa edilmemiş alanlar, yeşil alanları ise fiziki yönden açık olmayan fakat işlevleri yönünden açık olan alanlar olarak kavrayabiliriz [10].

Genel anlamıyla açık alanlar, insanın yaşantısını sürdürdüğü, kapalı mekanların dışında kalan alanlar veya bir bakıma açık alanlardır. Bunlar, kent içi ve kırsal karakterdeki yerleşmelerde, insanların veya toplumun çeşitli rekreatif ihtiyaçları için yararlan-
dıkları, çoğunlukla yeşil elemanların yer aldığı küçük-büyük yüzeyler ve boşluklardır. Kent içinde park ve bahçeler, oyun ve spor alanları, meydanlar, yol ve caddeler vb. kırsal yerlerde kültür alanları, ormanlar, göller vb. yoğun şehir ve kasaba halkının, doğa ile olan ilişkilerini devam ettirmeye yarayan doğal ve kültürel alanlardır. Açık alanlar, özellikle yeşil alanlar, yoğun kent ve kasabalar için, insanların nefes alıp verdikleri organları (akciğerleri) olarak kabul edilebilirler. Yoğun kent ve kasabalar, yeteri genişlikte ve sayıda açık ve yeşil alanlara sahip olmazsa, oralarda insanlar, gereği gibi temiz hava teneffüs edemiyor demektir [11].

İnsanların temiz hava kadar, gezme, dinlenme, seyretme ve zevk alma gibi rekreatif ve estetik doğal ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçların karşılanması bakımından da açık alanların önemi büyüktür. Özellikle, bina ve insan sayıları bakımından yoğun olan kentlerde, yani doğa ile ilişkilerini kesmiş veya koparmış durumda olan şehirlerde açık alanların önemi bir kat daha artmaktadır [11].

19. yüzyıldan itibaren, şehirlerde nüfus ve bina yoğunluğu ile açık alan eksikliği ortaya çıkmaya başlamıştır; şehir insanlarını ve toplumu tehdit eden sağlık

koşullarının yetersiz olduğu görülmüştür; şehrin canlı ve cansız elemanları arasındaki dengesizlik, açık ve yeşil alan ihtiyacını, estetik yönden olduğu kadar, yaya ve araç trafiği yönünden, rekreasyonel amaçlar yönünden de arttırmıştır [11].

Açık alanlara olan ihtiyaç, tarihin her devrinde vardır ve her zaman hissedilmiştir. Ancak her devre ve kültüre ait ihtiyaç dereceleri birbirinden farklı olmuştur. 19.y.y'da sorun halinde beliren açık alan ihtiyacı, günümüze dek artarak gelmiştir ve bugün, bu ihtiyaç en kritik döneminde bulunmaktadır. Açık alanlar, şehrin yapısını oluşturan elemanlardan birisidir ve ondan ayrı düşünülemez [11].

Günümüzde, kentte yaşayan insanların, yaş, kültür, meslek, sosyal ve ekonomik durumlarına bağlı olarak gösterdikleri değişik açık alan ihtiyaçları kentlerde farklı türlerde açık alanların doğmasına neden olmaktadır [10].

Kentlerde açık alanların sınıflandırılmasını da, alanların çeşitli özellikleri (büyüklükleri, fonksiyonları, yararlanma çeşitleri) bakımından, yazarlar farklı şekillerde yapmışlardır. Örneğin, bazıları açık alanları, hijyenik yeşil ve dekoratif yeşil olarak iki grupta toplamıştır [11].

Açık alanları yeşil açıklıklar olarak ele alan bir sınıflandırma şöyledir:

- 1- Eğlence parkları: Çeşitli şehir parkları, bulvarlar, meydanlar.
- 2- Öğretici parklar: Sergiler, fuarlar, hayvanat bahçesi, botanik bahçesi.
- 3- Oyun ve atletik alanları: Çeşitli spor alanları, çocuk oyun alanları [12].

Açık alanları kültürel ve doğal açık alanlar olarak ele alan bir sınıflandırma şöyledir:

1- Kültürel Açık Alanlar:

a)- Kent dokusundaki işlevsel amaçlı açık alanlar.

- * Yollar
- * Meydanlar
- * Otoparklar

b)- Kent dokusunda işlevsel olmanın yanısıra estetik ve rekreasyon amaçlı açık alanlar,

- * Topluma açık alanlar
- * Topluma yarı açık alanlar (okul bahçeleri, özel spor klüpleri)
- * Özel açık alanlar (ev bahçeleri, tarımsal alanlar).

2- Doğal Açık alanlar:

- * Ormanlar
- * Göller [13].

Bu sınıflandırmalardan yola çıkılarak açık alanları Genel Alanlar ve Özel Alanlar olarak iki grupta toplamak mümkündür.

A- Genel Alanları: Topluma ait alanlar olup gene toplumun yararlanmasına açık alanlar olarak hizmet görürler. Halkın tümünün açık alanlardan yararlandığı genel açık alanlar ve halkın bazı kesimlerinin yararlandığı özel açık alanlardır.

- * Su yüzeyleri ve kıyıları (deniz, göl, gölet, akarsu, havuz)
- * Ormanlar (işletme, park ve av ormanları)
- * Korular (koruluklar, şehir ormanı veya korulukları)
- * Parklar (şehir, kasaba, semt ve mahalle parkları)
- * Çayırliklar, yeşil yamaçlar, manzara seyir noktaları.

- * Genel bahçeler (botanik bahçeleri, arboretum, hayvanat bahçeleri, gazino ve restaurant bahçeleri).
- * Mezarlıklar
- * Sergi parkları, lunaparklar
- * Meydanlar
- * Çocuk oyun bahçeleri
- * Spor alanları
- * Okul bahçeleri, okul oyun ve spor alanları
- * Yeşil kuşaklar ve perdeler
- * Hastane, Tarihi Saray ve Müze Bahçeleri
- * Hava alanları, uçak, otobüs terminal alanları
- * Açık hava tiyatroları, konser yerleri, arenalar
- * Taşıt park yerleri (otoparklar)

B- Özel Alanlar: Toplumun yararlanamadığı, özel kişi ve kuruluşların yararlandığı özel açık alanlardır.

- * Mesken bahçeleri (ev, köşk, yalı, yazlık...)
- * Özel koruluklar (özel avlanma alanları...)
- * Tarımsal kültür alanları (meyve, sebze, çiçek bahçeleri ve fidanlıklar...)
- * Klüp ve benzeri kuruluşlara ait bahçeler
- * Koloni bahçeleri (fabrika, toplu iş yerleri, kışla bahçeleri)
- * Askeri bölgelerdeki açık alanlar (Garnizon bahçeleri) [11].

2.2.1.1. Açık Alanların Fonksiyonları

Şehir içi, kenarı ve yakınındaki veya bölgedeki açık alanlar, rekreatif, sportif, estetik ve koruyucu karakterde olan fonksiyonlarını, bazen tek tek çoğunlukla bir kaç bir arada, bir sistem içinde yerine getirirler.

Açık Alanlar:

- a)- Kentin fiziksel dengesini sağlarlar.
- b)- Kent içi insan ve bina yoğunluğunun artmasına engel olurlar veya bu yoğunlukları hafifletirler.
- c)- Çevreye yayılma eğilimi gösteren kent dışı yerleşmelerin kontrol altında ve dengede tutulmasına yardımcı olurlar.
- d)- Şehir içindeki insanlarla kitleler arasındaki ölçüyü dengelerler.

Açık alanlar, şehirlerin monoton, geometrik yapılarını, bunların kuruluşunu hafifletmede; onlara canlılık vermede; yapı kitlelerinin yumuşak birer anlam kazanmasında; bu kitlelerin birbirine organik bağlanmasında; önemli fonksiyonlara sahiptir. Bu alanların yapı kitleleri üzerindeki olumlu etkilerini tam yerine getirebilmeleri, kentlerinin ağaçlı yollar, bina yeşillikleri, küçük açık alanlar ve yeşil kuşaklarla birbirlerine organik ve entegre bir şekilde bağlanmalarına bağlıdır [11].

Yurdumuzda her geçen gün, yaya ve taşıt trafiğinin, şehirlerin en büyük problemlerinden biri olarak, büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Şehir içindeki sıkışık araç trafiği, toplu ve dağınık açık alanlar sayesinde ferahlık kazanmaktadır. Açık alanlar şehir insanının, taşıt araçlarının çıkardığı eksoz gazı ve gürültüsünden yer yer uzak kalmasını sağlar [11].

Açık alanlar, şehir içinde oldukları takdirde, şehir halkı ve insanının günlük ve haftalık rekreasyon ihtiyaçlarını gidermede önemli fonksiyonları oluştururlar. Şehir dışı açık alanlar ise daha uzun süreli rekreasyon olanakları için elverişli özelliklere ve fonksiyonlara sahiptir [11].

Açık alanların rekreasyon hizmetlerinin kent insanının çeşitli yaş gruplarının yapılarına, özelliklerine ve arzularına uygun düşecek şekilde ayrı ayrı veya toplu olarak cevap vermesi istenmektedir. Bu bakımdan açık alanlardan beklenen fonksiyonların planlamalarda çok iyi tanımlanması gerekmektedir.

Açık alanların, bu hizmetlerini yerine getirirken, aktivite cinsine göre ve aktiviteye katılacak insanlar için yeterli genişlikte, sayıda ve kuruluşta; hizmet ettikleri insan gruplarının oturdukları bölgelere (mahalle ve semtlere...) yakın yani ulaşılabilir olmaları gereklidir [11].

Aktif ve pasif rekreasyon bakımından ve yaş gruplarına göre açık alanların, özellikle insan ve bina yoğunluğunun fazla, arazi değerinin yüksek olduğu kesimlerde, yılın her mevsiminde ve çok yönlü olarak hizmet görmeleri de istenmektedir [11].

Açık alanlar, kente, tümü bakımından, genel bir karakter vermeli, kent halkını bir araya getirebilmeli, mahallelere ve semtlere tanımlayıcı özellikler kazandırmalıdır. Özel karakter taşıyan açık alanlar, kentin bütününde organik bir yapı göstermelidir. Açık alanların kurulması, ekolojik, iklimatik, topografik koşullara uygun bir düzen içinde olmalıdır [11].

Açık alanların dağılım ve yerleşim ölçütleri çeşitli etkenlere bağlıdır. Bu etkenlerden başlıcaları aşağıda belirtilmektedir:

- Günlük ve haftalık kullanımdaki açık alanların yerleşimini ve önem derecelerini belirleyen, şimdiki ve gelecekteki kentsel yapı,

- Çeşitli ulaşım araçları ile erişebilirlik ve trafik akıcılığı,

- Geniş kapsamlı bir kamu altyapısının yada bu gibi altyapıları sağlamak üzere görelî olanakların varlığı,

- Doğal ve insan kökenli olarak var olan kaynakların geliştirilmesi ve bütünleştirilmesi,

- Halen gerileme halinde olan alanları tekrar yaşama kavuşturma olanakları [14].

Açık alanların işlevlerini şu şekilde özetleyebiliriz:

1)- Kent açık alanlarının en önemli işlevlerinden birisi rekreasyon hareketlerine olanak vermesidir. Açık alanlar, büyüyen kentin artan gereksinimlerinden spor, eğlence ve dinlenme ile ilgili donatımları gerçekleştirebilecekleri yerlerdir. Ayrıca kent insanına, bir doğa ve peyzaj kaynağını sunmaktadır.

2)- Açık alanlar, ekolojik ve özellikle mikroklimatik yönden olumlu etki yapmaktadır.

3)- Dikkat çekici bölgelerle, ormanların devamlılığını sağlamaktadır.

4)- Kent yakınında tarımsal üretime olanak vermektedir.

5)- Kent doğa kontrastını veren parçalı kent kuruluşuna olanak vermektedir.

6)- Yerleşme bölgelerinin ulaşım kolaylığı ve alt yapı tesisi için bir rezerv işlevi görmektedir.

7)- Şimdiden belirlenemiyen gelecek zamanlardaki gereksinimler için doğal rezerv işlevini görmektedir.

8)- Kent-Doğa temasını büyütmeye işlevini yerine getirmektedir.

9)- Kentin aşırı büyümesine karşı, yeterli büyüklük ve sayıdaki açık alanların varlığı, çeşitli donatımlarla kentin gereksinimine cevap vererek kentte doğacak arsa fiyatlarındaki artış üzerinde de olumsuz etkisi olacaktır [10].

Bu nedenlerle açık alan üzerine, büyük kentlerin sorunum organı, akciğeri gözüyle bakılmaktadır [1].

Açık alan sistemi, çeşitli ölçeklerde görülmektedir.

* Sokak ölçeğindeki açık alanlar, kentsel eylemler ve yapılarla doğrudan doğruya bağlantılıdır. Genellikle arsa sahiplerinin,arsalarından hem yatay, hemde düşey olarak en geniş ölçüde yararlanmak eğiliminde olması nedeniyle yoğunluğun artması açık alanların azalmasına yol açmaktadır.

* Komşuluk ve semt düzeyindeki açık alanlar genellikle eğlence ve dinlenmeye yöneliktir.

* Kent düzeyindeki açık alanlar koruma işlevlerini yüklendikleri gibi kentin dokusunu da etkilemektedirler.

* Bölge ölçeğindeki açık alanlar ise bir anlamda Kırsal alanların uzantısını oluşturmaktadırlar [1].

2.2.2. Yeşil Alan Kavramı

Yeşil alan adından da anlaşılacağı gibi bitkiyle örtülü alanlardır.

Başta kentin kısmen içinde bulunan fakat daha ziyade, yakın çevresindeki büyükçe boyutlar gösteren rekreasyon ormanları ve mesire yerleri, çeşitli karakterdeki park ormanları, milli parklar, büyük küçük ağaç topluluklarının oluşturduğu korular ve şehir parkları olmak üzere bünyelerinde münferit, küme ve gruplar veya sıralar halinde ağaçları ve süs çalılarına kadar boy boy ağaççıklar, çiçek tarhlarını, çim alanlarını ve bunlarla uyumlu bulunması gerekli yol, oyun yerleri, havuzlar vs. gibi yapay tesisleri içeren çeşitli tiplerdeki bahçe alanlarının tümü, yeşil alan kavramına girer [15].

Yeşil alanlar dinlenme ve boş zamanları değerlendirme için kullanılan alanlardır. İnsanlar günlük yararlanma olanaklarından başka hafta sonlarını yada yıllık tatillerini daha uzak yerlere giderek değerlendirmektedirler [16].

Kent ekosistemlerinde insan-doğa ilişkisinin dengeli olmasına özen göstermek gerekmektedir. Aksi takdirde teknolojik gelişmeden beklenen mutlu bir toplum yerine, çeşitli psikolojik ve fizyolojik rahatsızlıkları olan "büyük sorunlarla yüklü" bir toplum yaratılmış olacaktır. Bu bakımdan gelecek kuşaklara daha sağlıklı yaşam ortamları hazırlamak, bugünkü yaşayan kuşakların temel görevleri arasında yer almalıdır. Bununla ilgili olarak yapılacak önemli çalışmalardan biri ise kentlerde yeşil alanların oluşturulmasıdır [17].

2.2.2.1. Kentlerde Yeşil Alanların İşlevleri

Kentlerde nüfus artışına paralel olarak çoğalan yapı alanları, ortam kirlenmesine kaynak olmaları yanında; kent ortamının sıcaklığını, toprak ve havasının nem ekonomisini ve hava hareketlerini, özetle iklimini de yeşil alanlara göre değiştirmektedir. Öte yandan kentlerde gürültü, renkteki monotonluk ve estetikten yoksunluk insan psikolojisi üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır. İnsan-doğa ilişkisi göz önüne alınmadan gerçekleştirilen kentleşme ile oluşan yapay ortamlarda, insanın doğasına uymayan koşulların giderek egemen olması kaçınılmazdır. Bu bakımdan yeşil alanların yaşam koşullarını iyileştirmedeki işlevlerinden yararlanmak geleceğimiz açısından büyük önem taşımaktadır [17].

2.2.2.2. Yeşil Alanların Çeşitli Etkileri

2.2.2.2.1. Yeşil Alanların Sıcaklık Üzerindeki Etkileri

Kent ortamında yapılar yeşil alanlara göre daha geniş bir yüzey oluşturdıklarından daha fazla güneş enerjisi absorbe ederler. Gece ise yapı yoğunluğuna bağlı olarak artan kirli hava güneş etkisiyle ısınan cisimlerin ısınıp havaya vermesi demek olan "karasal radyasyon"la ısı kaybının azalmasına neden olmaktadır. Öte yandan toprağın nemli olduğu zamanlarda bitkiler yaprakları vasıtasıyla havaya su buharı verirler. Yapraklardaki suyun buhar halinde çıkışı ise ısı enerjisini gerektirir. Tüm bu etkilerle yapıların oluşturduğu ortamın sıcaklığı yeşil alanlara göre oldukça yüksek olmaktadır. Örneğin 100 bin nüfuslu bir kentin sıcaklığı çevresindeki yeşil alanlara göre 6°C daha yüksek iken 10 milyon nüfuslu kentin sıcaklığı 10°C daha yüksek bulunmuştur [17].

2.2.2.2.2. Yeşil Alanların, Hava ve Toprağın Nem Ekonomisi Üzerindeki Etkileri

Yapı alanlarının yoğunluk kazandığı yerlerde, havanın kirli olması nedeniyle katı parçacıklara bağlı olarak sık sık sis oluşumu görülür. Bu arada sıcaklık yüksek olduğundan hava nemi de düşük olmaktadır. Dolayısıyla yapı yoğunluğu fazla olan kentlerde sağanak yağışlar çevredeki yeşil alanlara göre daha sık olmaktadır. Ancak kent toprağının yapılarla örtülmüş olması, düşen yağışın kanalizasyon yoluyla hızla kaybolmasına neden olmaktadır. Yapıların kent toprağının su ekonomisi üzerindeki diğer bir olumsuz etkisi de, sudan yararlanmayı ve bitki-su arasındaki dengenin bozulması sonucu getiren, taban suyu düzeyini önemli ölçüde düşürmüş olmasıdır. Kentlerde su miktarının yanı sıra; konut, sanayi ve ulaşımın etkisiyle suyun kalitesinde de önemli değişiklikler söz konusudur. Dolayısıyla bu değişiklikler kent dokusu içinde yer alan canlıların yaşam ortamlarında önemli bozulmalara yol açmakta ve sonuçta canlı yaşamında olumsuz gelişmelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Oysa yeşil alanlar, özellikle ormanlar yüzeysel akışı azaltarak, toprağın su depolamasını ve yüzey altı akışları ile taban sularının zenginleşmesini sağlarlar. Bu bakımlardan, kaliteli ve yeterli suyun sağlanması için kent çevresindeki yağış toplamaya havzalarının (göl, baraj, dere) ormanla kaplı olması ve bu ormanların insanın zararlı etkilerinden titizlikle kaçınması gerekmektedir. Böylece temiz taban sularıyla sürekli beslenen havzalardan hem devamlı hem de kaliteli suyun temini mümkün olabilmektedir [17].

2.2.2.2.3. Yeşil Alanların Hava Hareketleri Üzerindeki Etkileri

Kent ortamındaki hava sıcaklığı ile kent çevresi arasında sıcaklık farkı 5°C 'in üzerine çıkması halinde oluşan basınç farkı kente yönelen bir hava akımının

oluşmasına neden olur. Bu bakımdan kent çevresinde yeşil alanların bulunması yada yeşil alan tesisleriyle kent içine temiz havayı çekmesi mümkündür. Çünkü daha önce de değinildiği gibi, yeşil alanlar, yerleşim alanlarına göre daha yavaş ısınırlar ve böylelikle hava sirkülasyonu için gerekli basınç farkı sağlanmış olur. Bu kent ikliminin ıslahında çok önemli bir araçtır. Ancak yapıların yüksekliği, şekli ve yayıldığı alan ve topoğrafik durum kent içi hava hareketlerini etkilemekte ve kentteki yüksek, geniş yüzeyler oluşturan rüzgara dik konumdaki binalar rüzgar hareketini büyük ölçüde engellemektedir. Dolayısıyla yapıların geniş yüzeylerinin rüzgara paralel olması ve binaların rüzgar hareketini engellemeyecek şekilde sıralanması halinde kent ortamında hava daha olumlu bir şekilde kanalize edilebilmektedir. Bu bakımdan, söz konusu aracın olumsuz yönde kullanılmaması ve rüzgar hareketlerini kolaylaştırıcı düzenlemelere özen gösterilmesi gerekmektedir. Zira rüzgar hareketleri kirli havayı dağıttığından, kent havasının temizlenmesinde çok etkili bir faktör olarak rol oynar. Bu nedenlerle hava sirkülasyonlarının engelle uğradığı kentlerde yeşil alanların sayı ve alan olarak artırılması hususu da ayrıca büyük önem taşımaktadır.

Kent içinde rüzgar hareketleri rahatsız edici hatta zaman zaman yıkıcı da olabilir. Bu soruna da, yine yeşil alanlardan yararlanarak çözüm getirmek mümkündür. Çünkü tekniğine uygun ağaçlandırmalarla rüzgar arzu edilirse azaltılır yada istenilen bir yöne çevrilebilir [17].

2.2.2.2.4. Yeşil Alanların Havayı Temizleyici Etkileri

Kentlerde ulaşım araçları, sanayii kuruluşları ve konutlar hava kirlenmesine neden olan kaynaklardır. Bunlardan ortaya yayılan tozlar ve zararlı gazlar insan sağlığı açısından ciddi bir tehlike oluşturmaktadır. Ne var ki, bu maddeler kent ortamında yoğun olarak bulundukları

taktirde bitkiler içinde zararlı olabilmektedir. Bu bakımdan özellikle kirlletici kaynaklarda, teknik önlemler uygulayarak ve uygun yerleşim planlarıyla kent ortamına zararlı madde girişini ve yoğunlaşmasını azaltmak gerekir. Yeşil alanların havayı iyileştirici diğer önemli bir etkisinde yaprakların gündüz karbondioksit alıp oksijen vermesi yani fotosentez olayını gerçekleştirmesidir [17].

2.2.2.2.5. Yeşil Alanların Gürültüyü Azaltıcı Etkileri

Kentlerde ulaşım araçları, sanayii kuruluşları ve imalathaneler gürültüyü oluşturan başlıca kaynaklardır. Gürültü, yarattığı psikolojik rahatsızlıklar yanında, kan dolaşımı, solunum ve sindirim üzerinde de olumsuz fizyolojik etkilere neden olmaktadır.

Kent içinde gürültünün olumsuz etkilerinden kurtulmak için ana koşul, gürültü kaynağının gücünün mümkün olduğunca azaltılmasıdır. Gürültüyü azaltmada kullanılabilecek en etkin yöntemlerden birisi de, bitkilerden yararlanmaktır. Bitkilerin gürültüyü azaltma özelliklerinden yararlanmak üzere gürültü kaynağı ile konutlar yada dinlenme yerleri arasında yeşil alanların oluşturulması gerekmektedir [17].

Yukarıda başlıklar halinde verilen yeşil alanların işlevlerinden başka bazı fiziksel işlevleride bulunmaktadır:

Yeşil Alanlar:

- * Rekreasyona olanak sağlayarak halkın aktif ve pasif rekreasyon gereksinimlerini karşılamaktadır.
- * Kent halkının biraraya gelmesine olanak sağlayarak toplumsal yaşantı ve dayanışmayı sağlamaktadır.

Bu şekilde kişilerin fizik ve ruh sağlığı üzerinde etkin bir rol oynamaktadır [18].

2.3. Kentleşmenin Yeşil Alanlara Etkisi

Kentleşme, bir bakıma kentin merkezden dışa doğru büyümesi, merkezde de mevcut dokunun yenilenmesi ve çağdaş gereksinimlere uygun bir şekilde yeniden biçimlendirilmesi demektir. Çarpık kentleşme ise, bu sürecin plansız, programsız ve projersiz bir şekilde, gelişigüzel, düzensiz, hızlı ve kontrolsuz bir biçimde oluşması demektir. Her türlü estetik kaygıdan uzak, insan ve çevre uyumunu dikkate almayan altyapı, su, yol, kanalizasyon sorunlarını çözmeyen, kentleşmenin çarpık ve düzensiz oluşumu, iyi, güzel ve anlamlı bir yaşamı olanaklı kılmamaktadır. Çarpık kentleşme, ulaşım ve haberleşmede kargaşaya, gürültüye ve tıkanıklığa yol açtığı gibi, sağlık, eğitim ve kültürel hizmetlerin yaygın bir biçimde, merkezi olarak ve rasyonel bir biçimde örgütlenip yerine getirilmesini de olanaksız kılmaktadır. Sonunda, insanlar maddi açıdan yoksunlaşıp, manevi açıdan da çöküntü içine girerlerken, kentin kendisi de, bir taş ve beton yığını olup çıkmaktadır [19].

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, özellikle gelişmekte olan yada az gelişmiş ülkelerin hepsinde ekonomik ve sosyal kalkınmaya paralel bir biçimde, düzensiz ve çarpık bir kentleşmenin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu düzensiz ve çarpık kentleşmenin ortaya çıkardığı en önemli sorun ise, gecekondulaşma ile birlikte oluşan, yeşil alanların ortadan kaldırılması sorunudur.

Çarpık kentleşmeye yol açan nedenlerin en önemlilerinden biri kırsal kesimden kentlere yapılan aşırı göç olayıdır. Örneğin Türkiye'de yıllık nüfus artışıyla, yıllık göç yüzdelerini topladığımız zaman, bu rakam büyük kentlerimizde % 6'ya çıkmaktadır. Hızlı nüfus artışı, yada aşırı göç, kent içinde üretim ve tüketim dengesini bozduğu gibi, açık ve yeşil alanları hızla yok edip, bunların konutlara, işyerlerine yada sanayii birimlerine

dönüştürülmesine neden olmaktadır. Varolan ulaşım ve haberleşme sistemine olduğundan fazla yük yükleyerek, bir yandan gecekondulaşmayı hızlandırıp öte yandan, trafiğin, gürültünün ve hava kirliliğinin artmasına da yol açmaktadır [19].

Çarpık ve düzensiz kentleşmenin doğa üstündeki olumsuz etkisi, havanın kirlenmesi, suyun zehirlenmesi ve toprağın tahrip olması şeklinde gösterilirken, toprağın tahrip olması da, kendisini en etkin biçimde, yeşil alanların ortadan kaldırılması biçiminde ortaya koyar. Aslında, bir kentin havasının, suyunun temiz olması, orada varolan yeşil alanın oranına göre değiştiğine göre, tüm bu süreçler, birbirlerini karşılıklı olarak etkileyecek kadar içiçe geçmiştir.

Çarpık ve düzensiz kentleşmenin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçları şöyle sıralayabiliriz:

a)- Plansız, programsız ve projesiz bir biçimde, eski açık ve yeşil alanları, yani ormanları, bağ ve bahçeleri, tarlaları, çayırları ve meraları parselleyip satarak yerleşim alanlarına dönüştürmek. Kentin yakın çevresinin bu şekilde, işyerleri ve konutlar şeklinde yerleşim alanına dönüştürülmesi, sadece yeşil alanların ortadan kaldırılmasına yol açmaz, ama aynı zamanda, kentsel büyüme ve gelişmeyi, düzensiz ve çarpık bir biçimde hızlandırır. Böylece, çocuklar oyun yerlerinden, büyükler dinlenme, gezme ve eğlenme yerlerinden, yaşlılar ise dinlenme yerlerinden yoksun bırakılmış olunur [16].

b)- Bu süreci hızlandıran bir başka etmen, bu dönüşüme öncülük eden insanların yeşil alan bilincinden yoksun olmaları. Başka bir deyişle ister ekonomik ve sosyal koşulların getirdiği baskılardan olsun, isterse dolaysız bir biçimde ortaya çıkan, çevreye ve yeşil alana olan duyarsızlıktan olsun, çarpık kentleşme, gecekondulaşma ve

yeşil alanların ortadan kaldırılmasını etkileyen bir etmende, yeşil bilincinin insanlarda eksik olmasıdır [16].

Çevre bilinci yada yeşil alan bilincindeki bu eksiklik, kendisini iki biçimde ortaya koymaktadır. Birincisi, çarpık kentleşmenin ortaya çıkardığı, olumsuz nitelikli ekonomik ve sosyal koşulların baskısında kalan insanların, daha önce kendilerinde var olan bu bilinci yitirmeleri, çevrelerine ve yeşile duyarsız kalmalarıdır. İkincisi, kırsal kesimde yeşil alan içinden çıkıp gelen insanların, daha yüksek ücret, daha iyi ekonomik ve sosyal koşullar oluşturma adı altında, yeşil alana duyarsız kalmaları. Bu ikinci durum, kısa bir süre önce, yeşillikler içinden çıkıp gelmiş insanların, yeşilin anlamını ve önemini pek kavrayamamış olmalarından gelir. Bu bir bakıma, denizin içinde olupda denizi bilmeyen balıklar gibidir. Bu tip insanların yanı sıra, bir de kendi evindeki çiçeğe aşırı duyarlı olup, parka gelirken oradaki çiçekleri sorumsuz bir şekilde koparabilen, kendi bahçesine fidan dikerken, ormana geldiği zaman, ağaçları kesip, yakıp yok edebilecek kadar bencil olan insan tiplerini de eklemek gerekir. Bu tür insanlar, sadece kendi görüş alanını daraltıyor diye, penceresinin biraz ilerisinde duran yüz yıllık bir çınarı kesebilmekte, yada kendi balkonuna uzandığı için, nesli tükenmiş olan bir ağacı, dallarından, yapraklarından kesip atabilmektedir. Bu son durumda sorun, basit bir biçimde yeşil alana duyarsızlık olmaktan çıkmış, psikolojik ve sosyal boyutları olan, derin bir ruhsal ve kişisel bozukluk şekline dönüşmektedir [20].

c)- Yeşil alanların yok olmasına yol açan bir başka etmende, işyerlerinin, ticaret ve sanayii merkezlerinin, yerleşim birimlerinin ve konutların gelişi-güzel, düzensiz ve rastlantısal bir biçimde belirlenmesidir. Bu durumda, sanayii ve ticaret merkezleri belli yerlerde yoğunlaşırken, bu kentde ulaşım, haberleşme, sağlık ve eğitim hizmetlerinin düzenli, dengeli ve adil bir biçimde

dağıtımını önlediği gibi, yoğunlaşmanın yüksek olduğu yerlerde yeşil alan ve açık alan kaybına da yol açabilmektedir [21].

Kentlerde yaşayan halk, gerek yaşam biçimi, gerekse çevre ve yeşil alan bilinci açısından, yukarıda dile getirilen sorunlara duyarlı bir biçimde yetişmektedirler. Yeşil alan bilincinin yanı sıra, düzenli ve planlı kent bilincini veren eğitim kurumlarının olmaması, yada eğitimin içeriğinin bu doğrultuda değiştirilip yeniden planlanması sağlanamadığından kentte yaşayan insanların bu konudaki duyarsızlıkları ve bilinçsizlikleri hergün biraz daha artmaktadır. Kent halkı, pazar ve tatil günlerinde yeşil alanlara gidip, orada dinlenme ve piknik yapmayı, yeşilden yararlanma ve onu koruma olarak anlamaktadırlar. Yeşilden estetiksel bir haz duyma, doğal bir varlık olarak kendilerini yeşil alanların uzantısı olarak görme, giderek, tüm canlılarla birlikte insanlarda kendilerini doğanın bir parçası olarak algılama yeteneklerini yitirmelerine neden olmaktadır. Havanın temiz, suyun sağlıklı ve toprakların yeşil olmasının, sadece sağlıklı bir yaşamın değil, fakat aynı zamanda, bir haz ve coşkununda kaynağı olduğu unutulmamalıdır [20].

Yeşil ve açık alanlara duyulan gereksinim, yeşil bilincine sahip olmadan, gerçek anlamda tam ve etkin bir biçimde giderilemez. Oysa, çarpık ve düzensiz kentleşmenin ortaya çıkardığı ekonomik ve sosyal koşullar, buralarda yaşayan insanların yeşile olan bilinçlerini ve duyarlılıklarını etkisiz kılar. Bu bilincin gelişmesi için gerekli koşulları hazırlama ödevini üstlenmiş olan merkezi hükümetler ve yerel yönetimler, bu bilincin sağlanmasında birinci derecede sorumlu olmaktadır. Bunun yanında, eğitim kurumlarında yer alan görevliler ile, basın-yayın kuruluşları da, yeşil bilincinin geliştirilmesinde, dolayısıyla yeşile ve çevreye olan estetiksel duyarlılığın yükseltilmesinde sorumludurlar [19].

Estetiksel bilincin gelişimi ile, yeşile olan duyarlılık birlikte ve birarada oluşmaktadır. Bu bilinç ve duyarlılığın, gücü ve önemi gözden uzak tutulmaktadır. Daha önce kentte yerleşmiş olan kesimler, ekonomik ve sosyal koşulların getirdiği baskının etkisinde kalarak, kent içindeki yeşil alanları yok edip, buraları betonarme binalar, gökdelenler, işyerleri ve konutlara dönüştürerek, kendisinde varolan estetik bilinci ve yeşile olan duyarlılığı yok etmektedir. Bundan başka daha önce kırsal kesimde, bol olan yeşil alanlar içinden çıkıp gelmiş, daha iyi yaşam koşulları, daha iyi ücret elde etmek için kentleşmenin ortaya çıkardığı sorunlardan biri olan yeşil alanların yok edilmesine karşı duyarsız ve kapalı olmaktadırlar [19].

Çarpık kentleşmenin yaygın olduğu ülkemizde, Türkiye'nin en eski ve en büyük kenti olan İstanbul'da, eski yeşil alanların önemli bir kısmı yok edilirken, yukarıda dile getirilen iki etmenin belirleyici bir etkisi olmuştur. Eskide, sadece masmavi sularla çevrili olmayan, fakat aynı zamanda, hem içeride ve hem de dışarıdan yeşil alanlarla kuşatılmış olan İstanbul kentinde, şimdilerde ne halkın gezip dinlenebileceği parklar, ne çocukların oynayıp koşabileceği çocuk bahçeleri nede gençlerin spor yapabileceği alanlar yeterli olarak bulunmaktadır. Korumaya altına alınan bir kaç eski park ve belli ormanların dışında, kent tümüyle yeşil ve açık alandan yoksun bırakılmıştır [15].

Eski kent halkı, yeşil alanların yol olmasına yeterli bir tepki göstermezken, kırsal kesimden gelenlerde, hem yeşil bilincinin yeterli gelişmemiş olmasından, hem de daha iyi ekonomik ve sosyal koşullara sahip olma kaygısından dolayı, bu sürece tümüyle kapalı kalmaktadır. Ekonomik zorluklardan dolayı, yerini ve yurdunu terketmiş olan bu insanlar, geldikleri yerlerde bol bol bulunan yeşile gereksinim duymamakta. Onlar için önemli olan, başını sokacak bir ev, çalışabileceği bir işyeri

ve geçimini sağlamasını olanaklı kılabilcek bir ücret
olmaktadır [22].

Bunlar olmaksızın, havanın ve suyun temiz ve toprak-
ların yeşil olmasının onlar için hiçbir anlamı bulunma-
maktadır. Bu kesimler, sözkonusu gereksinimlerini kısmen
gidermeye başladıktan sonra, temiz hava ve suyun, özellikle
yeşil alanlara olan gereksinimin onların yaşantılarındaki
yerlerini anlamaları söz konusu olabilecektir [22].

BÖLÜM 3. İSTANBUL'DA KENTLEŞME VE YEŞİL ALAN SORUNU

Modern Türkiye'nin kurulması, ekonomik ve sosyal kalkınmanın hızlanmasıyla birlikte, Türk toplumu içinde, eskiye oranla çok güçlü, hızlı ve kısmen de düzensiz olan bir ticari ve sanayii gelişmesi gözlenilmiştir. Bu ticari ve sanayii gelişmesine paralel bir biçimde eski kentler yeni bir çehre kazanmaya başlarken, bu eski kentlere bir dizi yeni kent eklenmiştir. Dışa bağımlı, bu nedenle düzensiz, eşitsiz ve dengesiz özellikler gösteren ekonomik güçlenmeye paralel bir biçimde, düzensiz ve çarpık kentleşme de gözlemlendi. İstanbul, bu düzensiz ve çarpık kentleşmenin belli başlı özelliklerini kendisinde gösteren en önemli örnek olarak karşımıza çıkmaktadır [19].

Ticari, ekonomik, sosyal ve kültürel olanaklarıyla, kırsal kesim üstünde en büyük çekici ve çözücü etkiye sahip olan İstanbul, diğer kentlere oranla, kırsal kesimden en büyük göçe sahne olmuştur. Bu süreç, özellikle 1950 yıllarından sonra, denetimsiz ve kontrolsüz bir kent göçü şeklinde oluşmuş ve bu göç, özellikle son 10-15 yıllar arasında, denetlenemez bir boyuta ve büyüklüğe yükselmiştir [19].

İstanbul'un 1950 yılında nüfusu 1 milyon 51 bin iken, 1990'da 7 milyona tırmanmıştır [23] (Tablo 3.1).

Bugün 10 milyona yaklaşan bir kent olan İstanbul'un 2000 yıllarında 13.5 milyonu barındırabileceği tasarlanmaktadır. 1990 yılında var olan bina sayısı 1 milyon 650 bin adettir. Bunların 950'si yani yarıdan fazlası kaçak yapılardan oluşmaktadır [23].

TABLO: 3.1. İstanbul'un Nüfusu [24]

Yıllar	Nüfus	Artış %'si
1927	794.444	-
1935	883.599	-
1940	991.237	12.1
1945	1.078.399	8.7
1950	1.166.477	8.1
1955	1.533.822	31.4
1960	1.882.092	22.7
1965	2.293.823	21.8
1970	3.019.032	31.6
1975	3.903.650	29.3
1980	4.503.590	15.4
1985	5.842.985	29.7
1990	7.309.190	25.1

Bu çerçevede bakıldığında, birkaç binyıllık geçmişi olan bu kenti, bir bakıma "kaçak kent" yada "kanunsuz kent" olarak tanımlamak mümkündür. 1453 yılları ile 1953 yılları arasında, yani 500 yıllık süre içinde 100 bin bina bulunurken, 1986-1990 yılları arasında, yani beş yılda 700 bin bina yapılmıştır. Bu oranlar son yıllarda İstanbul kentinin, gerek işyeri, konutlar ve yerleşim birimleri açısından, gerek nüfus ve ticaret, ekonomik ve sanayii potansiyeli açısından ne oranda hızlı bir genişleme içinde olduğunu göstermektedir [23].

Bu hızlı, çarpık ve düzensiz genişleme, büyüme, kendi içinde bir dizi sorunu doğuracağı da açıktır. Gece-kondulaşma, İstanbul kentinin günümüzde ortaya çıkardığı bir dizi sorunlardan sadece birisini oluşturmaktadır.

İstanbul kenti, açık ve yeşil alanlar açısından bir felaketin içindedir. Bir zamanlar doğal güzelliği, insanın çevresiyle doğal ve estetiksel uyumunu olanaklı kılan geniş yeşil alanlarıyla tanınan İstanbul, bugün, yaygın gecekondulaşmasıyla, karmaşık trafiğiyle, kirlenen

havasıyla, zehirlenen suyu ve tahrip olan toprağıyla, adeta "kanserleşmiş bir kent" görünümündedir [19].

Bugün İstanbul, sadece kent içindeki yeşil alanları değil, yakın ve uzak çevresinde yer alan yeşil alanları da yitirmek tehlikesiyle karşı karşıyadır. Tekirdağ'dan İstanbul'a dek, varolan yeşil alanlar ve sahil kıyıları, yazlık, denizlik yada sayfiye evleri şeklinde yerleşim alanlarına ayrılarak, altyapısız, ulaşımsız ve plansız bir biçimde inşaata açılmıştır. Bu düzensiz, çarpık ve plansız alanların akımı, denizlerin kirlenmesine, kıyıların kapanmasına, yeşil alanların yok olmasına ve gide-rek havanın, suyun ve toprağın kirlenmesine, zehirlenmesine ve tahrip olmasına yol açmıştır. Aynı süreç İstanbul ile İzmit arasındaki kıyılarda ve yeşil alanlarda da kendisini göstermektedir [25].

Hem kırsal kesimden gelen aşırı göç hareketinin, hemde kentli nüfusunun kendiliğinden artışı, kentin yapısı üstünde iki türden olumsuz etkiye bulunmuştur: Birincisi, şehir içinde yer alan, yaygın bir biçimde varolan bahçeli evlerin birer birer yıkılıp, bunların yerine, çocuk bahçelerini içermeyen, oyun alanlarını ve parkları dışta bırakan, caddelerin ve sokakların son derece dar olduğu, yeni yerleşim birimlerine dönüştürülmüşlerdir. Böylece, bahçe şeklinde varlığını koruyan yeşil alanlar da yok edilmiştir. İkincisi, aşırı nüfus artışının getirdiği baskıdan dolayı, yani yeni yerleşim alanlarına, konutlara ve işyerlerine olan gereksinim, kentin yakın ve uzak çevresinde düzensiz, hızlı ve çarpık bir yapılaşmaya neden olmuştur. Böylece, kent içinde olduğu gibi, kentin dışında da, yaygın bir gecekondulaşmaya paralel bir biçimde, varolan eski yeşil alanların, yani ormanların, bahçelerin, bağların, ovaların, yaylaların yok edilmesi-ne yol açmıştır [26].

İstanbul ili yeşil alan durumu yaklaşık 15 yıllık bir perspektifte Tablo 3.2'de gösterilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere 1975 yılında toplam yeşil alan miktarı 17.034.605 m² iken 1990 yılında toplam yeşil alan miktarı 32.514.373 m²'ye yükselmiştir. Aynı yıllar içerisinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sınırları içindeki İstanbul ilinin nüfusu 2.534.193'den 6.866.238'e çıkmıştır. 1975 yılında kişi başına düşen yeşil alan miktarı 6.8 iken 1990 yılında 4.6 olmuştur. Bu değerler de 15 yıllık süre içerisinde İstanbul ilinde kişi başına düşen yeşil alan oranının azaldığını göstermektedir.

Yeşil alanların kent bütünü içindeki homojen dağılımları çok önemlidir. Tablo 3.3 İstanbul'un ilçelere göre yeşil alanlarını göstermektedir. İlçe kapsamında incelendiğinde Beykoz (14.4 m²/Kişi), Sarıyer (13.7 m²/kişi), Eminönü (8 m²/kişi), Beşiktaş (7.6 m²/kişi) gibi bazı ilçelerin yeşil alan oranlarının yüksek olduğu, G.Ösmanpaşa (0.2 m²/kişi), Kağıthane (0.4 m²/kişi), Pendik (0.2 m²/kişi) gibi ilçelerinde yeşil alan oranlarının çok düşük olduğu gözlenmektedir [27].

TABLO: 3.2. İstanbul İli Yeşil Alan Durumu [27]

Toplam 20.704 ha	1975 yılı durum				1980 yılı durum				1985 yılı durum				1990 yılı durum			
	2.554.193 kişi				2.754.476 kişi				3.461.196 kişi				6.066.790			
Yeşil alanlar	95 kişi/ha				104 kişi/ha				133 kişi/ha				242 kişi/ha			
	Kullanıl- lanlar	Kullanıl- mayanlar	Toplam		Kullanıl- lanlar	Kullanıl- mayanlar	Toplam		Kullanıl- lanlar	Kullanıl- mayanlar	Toplam		Kullanıl- lanlar	Kullanıl- mayanlar	Toplam	
Cocuk Parkı	206.720 0.1	-	206.720 0.1		239.790 0.1	-	239.790 0.1		290.717 0.07	-	290.717 0.07		720.524 0.1	-	720.524 0.1	
Mahalle parkı	417.750 0.2	-	417.750 0.2		907.000 0.2	-	907.000 0.2		1.542.605 0.3	-	1.542.605 0.3		9.109.041 1.3	-	9.109.041 1.3	
Kent Parkı	1.273.000 0.3	810.000 0.3	2.063.000 0.8		1.273.000 0.3	810.000 0.3	2.063.000 0.7		1.273.000 0.3	810.000 0.1	2.063.000 0.3		1.426.500 0.1	810.000 0.1	2.236.500 0.3	
Yer parkı	644.050 0.3	-	644.050 0.3		740.425 0.3	-	740.425 0.3		859.272 0.2	-	859.272 0.2		1.321.544 0.2	-	1.321.544 0.2	
Boşlu Parkı	-	480.650 0.2	480.650 0.2		-	648.050 0.3	648.050 0.3		-	900.100 0.2	900.100 0.2		-	1.779.027 0.2	1.779.027 0.2	
Koru Çayır ve Ormanlar	3.084.500 1.2	6.900.800 2.7	9.985.300 3.9		3.206.500 1.2	6.061.800 2.3	9.268.300 3.7		3.131.500 0.6	7.040.300 1.3	10.171.800 1.9		4.191.900 0.6	8.224.790 1.2	12.416.690 1.6	
Yeşil alan Parkı	-	3.330.225 1.3	3.330.225 1.3		-	3.330.225 1.2	3.330.225 1.2		-	3.299.031 0.1	3.299.031 0.1		-	3.049.825 0.7	3.049.825 0.7	
Genel Toplam Kişi Başına 2/101	5.627.620 2.3	11.421.675 4.5	17.049.295 6.8		6.047.235 2.2	11.770.875 4.3	17.818.070 6.5		7.177.096 1.3	14.049.431 2.6	21.226.527 3.9		17.050.371 2.4	15.464.042 2.2	32.514.413 4.6	

TABLO: 3.3. İstanbul'un İlçelerine Göre Yeşil Alanları [28]

1992 İlçeler	Çocuk Bahçesi		Spor Alanı		Mahalle Parkı		Kent Parkı	Koru ve Çayırılık	Toplam	Kişi/m ²
	A	m ²	A	m ²	A	m ²				
Bakırköy	116	80.088	55	185.277	87	445.212	-	628.000	1.338.577	1.4
Bayrampaşa	33	18.843	8	4.600	28	233.664	-	-	257.107	1.5
Beşiktaş	50	41.237	17	25.743	49	237.823	500.000	-	1.320.403	7.6
Beykoz	23	18.244	7	6.512	26	437.181	-	1.864.000	2.325.937	14.4
Beyoğlu	21	23.966	8	8.700	46	498.160	173.500	100.000	804.326	4.0
Eminönü	17	17.200	2	1.000	22	288.934	162.000	-	469.134	8.0
Eyüp	19	45.441	18	23.180	55	660.614	-	-	729.235	4.2
Fatih	65	70.702	30	135.452	73	1.007.794	-	-	1.213.948	3.0
G.Osmanpaşa	34	29.079	12	6.164	23	45.359	-	-	80.602	0.2
Kadıköy	38	49.668	20	78.382	59	407.367	-	40.800	576.217	1.0
Kağıthane	20	14.020	7	3.900	19	90.817	-	-	108.737	0.4
Kartal	54	37.247	23	58.062	63	237.451	-	149.500	482.260	0.8
K.Çekmece	48	28.859	32	146.448	38	375.384	-	79.500	630.191	1.3
Pendik	24	12.935	6	2.950	15	38.885	-	-	54.770	0.2
Sarıyer	34	15.030	11	3.936	10	480.794	473.000	90.500	1.063.260	13.7
Şişli	50	38.346	14	17.850	61	638.654	118.000	100.000	912.850	4.4
Ümraniye	19	11.942	10	6.110	21	102.553	-	-	120.605	0.4
Üsküdar	60	50.593	23	13.420	49	128.953	-	624.000	816.966	2.7
Zeytinburnu	28	20.152	8	91.450	22	169.920	-	-	281.522	1.9

BÖLÜM 4. İSTANBUL'DA ÖRNEKLEM ALANI OLARAK SEÇİLEN BAKIRKÖY'DE YEŞİL ALAN KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Araştırma Alanı Olarak Seçilen Bakırköy İlçesi

Geçmişin şirin sayfiye merkezlerinden biri olan Bakırköy, kendi halinde insanları, güzel taş işçilikleriyle, rum evleri ve ahşap iki üç katlı konutlarıyla ve yeşil rengiyle İstanbul'un en güzel ilçesiydi. Şimdi ise Bakırköy İstanbul'un en kalabalık ilçesidir. Yeşil renginin yerini her yerde beton yığınları kaplamıştır.

Araştırma alanı olarak Bakırköy'ün seçilmesinin temel nedeni aşırı nüfus artışı, yetersiz istihdam olanakları, gelir düzeyindeki farklılıkları, tıkanan trafiği, hava kirliliği, çöp sorunu, yaygın gecekondulaşmasıyla Bakırköy'ün İstanbul'la bir benzerlik oluşturmastır.

Kısaca söylersek, araştırma alanı olarak İstanbul kenti ile, bu kentin en kalabalık ilçesi olan Bakırköy'ün dikkate alınmasında olsun, soruların oluşturulmasının biçimlendirilmesinde olsun, sorulara verilen cevapların değerlendirilmesinde olsun, dikkate alınan ana sorun, kent ve yeşil alan bağlantısı içinde, yeşil alanların günümüz kent yaşamı açısından kazandığı önem ve anlamın belirlenmesidir.

4.2. Bakırköy İle İlgili Bilgiler ve Tablolar

4.2.1. Bakırköy' n İstanbul İçindeki Yeri ve Konumu

Bakırköy, Karadeniz'i, Marmara Denizi'ne birleşti-ren ve Asya Kıtası'yla Avrupa Kıtası'nı birbirinden ayı-ran İstanbul Boğazı'nın batısında, Avrupa yakasında yer alır.

Bakırköy batıdan Çatala, doğudan Zeytinburnu, Eyüp ve Gaziosmanpaşa, kuzeyden Gaziosmanpaşa ilçeleri ile g -neyden de Marmara Denizi ile çevrilidir [29].

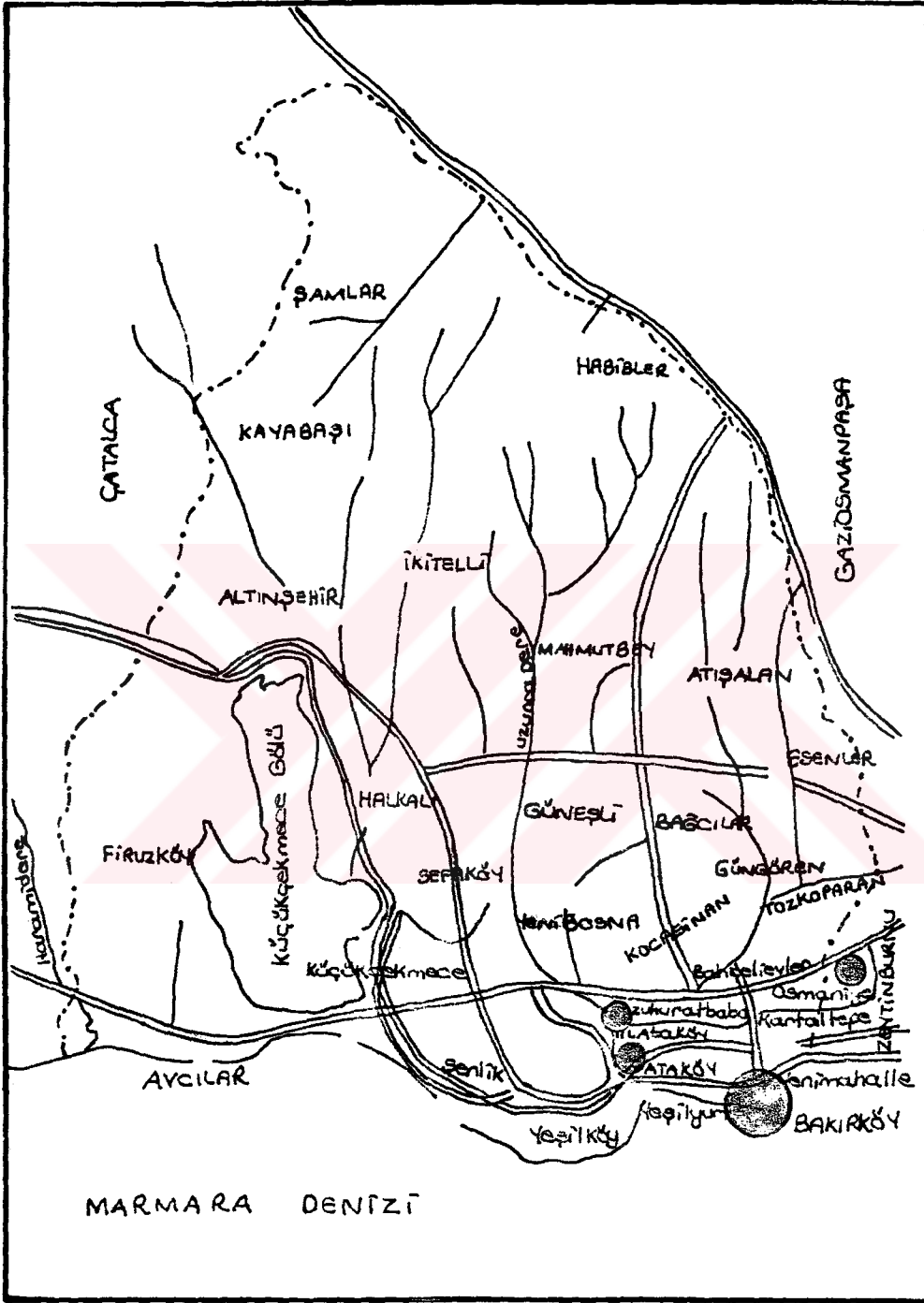
Yüzölçümü bakımından İstanbul'un büyük ilçeleri ara-sında yer alan Bakırköy' n ilçe toprakları yaklaşık 400km² lik bir alan kaplamaktadır.

Bakırköy, İstanbul'un en hızlı kentleşen ve buna pa-ralel olarak nüfusu hızla artan ilçelerinin başında gel-mektedir. İstanbul'da yaşayan her 5 kişiden birini ba-rındıran Bakırköy, İstanbul genelinin 3 katı olan nüfus yoğunluğuyla dikkati çeken bir ilçedir [29](şekil 4.1).

4.2.2. Nüfusu

Bakırköy birçok bakımdan Türkiye'nin en önemli ken-ti olan ve yeryüzünde eşsiz bir parçasını oluşturan İs-tanbul'un en kalabalık ilçesidir.

Bakırköy' n nüfus varlığı açısından önem kazanması, 1950'li yıllarla birlikte başlar. 1950'lere kadar t m y-le kırsal bir bölge konumunda bulunan Bakırköy, sanayi-leşme sürecinin hızlanması ve işg lerle 30 yıl gibi kısa bir zaman diliminde kelimenin tam anlamıyla bir nüfus pat-lamasına tanık olmuş ve Türkiye'nin en kalabalık ilçesi konumuna gelmiştir [29].

ŞEKİL: 4.1. Bakırköy'ün İstanbul İçindeki Yeri ve Konumu

Tablo 4.1 Bakırköy ilçesindeki hızlı nüfus artı-
şını göstermektedir.

TABLO: 4.1. Bakırköy' n Nüfusu [24]

YILLAR	NÜFUS	ARTIŞ %
1935	39.000	-
1960	102.000	-
1965	168.000	64.71
1970	341.743	3.42
1975	560.000	63.87
1980	882.505	57.59
1985	1.238.342	40.32
1990	1.328.276	7.26

4.2.3. Bakırköy' n Planlama Tarihçesi

1916 yılındaki yönetsel bölünmede, İstanbul ili, kendisine ba lı Makrık y (Bakırköy) Beykoz, Kartal, Adalar, Gebze, Şile ve Adakale olmak üzere toplam 7 kazadan oluşmaktaydı. İstanbul, 1916'daki bu yönetsel bölünmesini 1923'e dek korumuştur. 1922 yılında İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün İstanbul polis karakol bölgelerine göre yaptırdığı nüfus sayımına göre Makrık y' n 9158'i erkek, 8882'si kadın olmak üzere toplam nüfusu 18040 olarak saptanmıştır [30].

XIX. yy'ın sonlarından itibaren İstanbul'un bir ilçesi durumunda olan Makrık y' n adı, 1925 yılında, ulusal sınırlar içinde yabancı adların değiştirilmesi sırasında Bakırköy'e dönüştürülmüştür [31].

Bakırköy' n Cumhuriyet Dönemi'nde İstanbul'un bir ilçesi olarak yasal-yönetsel bir kimliğe kavuşması 30 Mayıs 1926 tarihinde yürürlüğe giren 877 sayılı Mülki Teşkilat Kanunu ile olmuştur [32].

4.2.4. Bakırköy' n Ulaşımı

Bakırköy gerek ulusal ve uluslararası, gerekse kent içi ulaşımı bakımından önemli özellikler gösterir. Bakırköy' n, ulusal ve uluslararası konumu nedeniyle transit yolculuk ve yük taşımacılığında Türkiye'nin kalbini oluşturan İstanbul'un ana ulaşım dokusunda önemli bir yeri vardır. Türkiye'nin en büyük hava limanı Bakırköy'de bulunmaktadır. Türkiye'yi Avrupa'ya bağlayan E-5 karayoluyla demiryolu yine Bakırköy'den geçmektedir. Öte yandan Bakırköy, kalabalık nüfusuyla İstanbul'un kent içi ulaşımında önemli bir ağırlık oluşturmaktadır [29].

Bakırköy' n yol dokusu, İstanbul'un yol dokusuyla bütünsellik ve süreklilik gösterir. Bakırköy' n ana yol dokusuyla bütünsellik ve süreklilik gösterir. Bakırköy' n ana yol dokusu esas olarak doğu-batı yönünde uzanan üç ana yol aksı ile bu ana damarları kuzey-güney doğrultusunda birleştiren ikincil ana yollardan oluşur. Üç ana damardan ilki, en önemlisi İstanbul'u Trakya'ya, oradan Avrupa'ya bağlayan E-5 karayoludur. (Londra Asfaltı) E-5, Bakırköy'  doğudan batıya boydan boya geçer ve ilçeyi yerleşim alanı bakımından kuzeyde büyüğü, güneyde k     kalmak üzere eğitsiz iki kısma ayırır.

Bakırköy' n ikinci önemli ana yol damarı, Marmara Denizi Kıyısını izleyerek Sirkeci'den Yeşilköy'e dek uzanan sahil yoludur. Bu yol, Yeşilköy'de kıyıdan ayrılarak, Atatürk Hava Limanı'nın çevresini izler ve Beğyol da E-5'le birleşir.

Bakırköy' n üçüncü önemli ana yol damarı, İstanbul'un iki yakasını ikinci kez birleştirecek olan Fatih K p-r s 'n n  evre yolu çerçevesinde planlanan ve ilçeyi kuzeyden doğu-batı yönünde geçecek olan yoldur. Bakırköy' n yol dokusu, bu üç ana damarı (aksi) dikey kesen ve kuzey-güney doğrultuda uzanan ikincil ana yollar ile

tamamlanır. Bu ikincil ana yollar, esas olarak E-5 ekse-
ninden kuzeye ve güneye uzanırlar. En önemlileri E-5'in
Merter, İncirli, Şirinevler, Kuleli, Çobançeşme ve Sefa-
köy mevkiilerinde güneye ve kuzeye inen caddelerdir.

Bakırköy'de 1984 yılından beri sürdürülen ve ilçeyi
bir tarla görünümünden çıkararak gerçek bir kent görünü-
müne büründürecek diğer bir çalışma da yol-yapım çalışma-
larıdır [29].

4.2.5. Bakırköy'ün Kentleşme Süreci

İstanbul'da konut sorununun tüm boyutlarıyla en şid-
detli biçimde yaşandığı ilçelerden biri Bakırköy'dür.
Sanayileşme ve kentleşme sürecinin 1950'lerle birlikte
hızlanması, gerçek anlamda bir nüfus patlamasının yaşan-
ması ve bu sürecin günümüze değin hızını koruması, Bakır-
köy'de büyük bir konut sorunu yaratmıştır. Bakırköy il-
çesinde gözlenen aşırı nüfus yığılması, yetersiz istihdam
olanakları ve bu koşulların doğal bir sonucu olan gelir
düşüklüğü, konut açığına ve ruhsatsız yapılaşma olayına
neden olmuştur.

1947 ve 1949'da Bakırköy topraklarının sanayiye açıl-
masıyla, yoğun ve yaygın gecekondu alanları da buradaki
sanayii kuruluşlarının çevresinde ortaya çıkmıştır. Ba-
kırköy, artık çarpık, sağlıklı bir kentleşme sürecine
girmiştir. 1950'lerle birlikte yoğun bir güçle Bakırköy
gerçek anlamda bir nüfus patlamasına tanık olurken, altı
yedi gibi kısa bir süre içinde Zeytinburnu yerleşmesi doğ-
muş, 1953'te bucak merkezi, 1957'de de 60 bin nüfusuyla
ayrı bir ilçe haline gelmiştir. Bakırköy ilçe merkezi
odak noktası alınacak olursa, kentin gelişmesi, doğu, özel-
likle batı ve kuzey yönünde olmuş, asıl büyüme ise kuzey-
deki kırsal kesimlerde gözlenmiştir.

Bakırköy,  arpık ve sağlıksız bir kentleşmenin yanı sıra düzenli, planlı bir kentleşme süreci de ya amı tır. 1950-60 döneminde, Baruthane arazisi üstünde, Emlak Kredi Bankası'nca Türkiye'nin ilk toplu konut yerle melerinden biri olan 60-70 bin kişilik Ataköy kurulmuştur. Ataköy yerleşmesi kıyıda ki plaj ve turistik tesislerle tamamlanmış, Atatürk Havalimanı geni letilmi tir [29].

1960 sonrasında nüfustaki hızlı artış sonucu, Güngören, Kocasınan, Sefaköy gibi, 1950'lerde kırsal nitelik taşıyan yerleşmeler, hızla hisseli tapulu gecekondularına d n  m  t r. 1980'e gelindiğinde bu yerleşmelerin nüfusu 75-95 bine ulaşmıştır. Benzer bir gelişme 1970'lerde Halkalı ile Londra Asfaltı  evresindeki Esenler, Yenibosna ve Ye ilbağ'da ya anmı tır. Bakırköy ilçe sınırları içinde ilk hızlı gelişmeyi gösteren ise Küçükçekmece olmuştur.

Ne var ki, hızlı kentleşme olayına rağmen, Bakırköy, aynı zamanda eskiyi ve yeniye i  içe barındıran bir ilçedir. Bakırköy konut tipleri bakımından büyük bir çeşitlilik göstermektedir. Yeşilköy, Yeşilyurt ve Florya'da bahçe içinde kagir, ta  yada tuğladan 1-2 katlı k  k, villa ve yalılar, Bakırköy merkezde bitişik yada ayrı k, 1-2 katlı genellikle altında dükkân bulunan ta evler, Ataköy'de 1-8 katlı, bahçeli toplu konutlar, Bakırköy' n değişik semtlerinde tek arsa üzerinde çok mülkiyetten oluşan, kat mülkiyeti kanunu ile oluşumu hızlanan, "Yapsat" usulüyle yapılan 4-20 katlı ve her türlü stil ve biçimde betonarme apartmanlar Bakırköy'de en sık rastlanan konut tiplerini oluşturmaktadırlar.

Bakırköy bugün bir yandan 1950'lerden beri yığıla gelen kentleşme sorunlarını çözmeye çalışmakta, diğer yandan da nüfustaki artış eğilimlerini dikkate alarak geleceğe hazırlanmaktadır [29].

4.2.6. Bakırköy' n Yeşil Alanları

Bakırköy, ba d nd r c  kentleşme hızına karşın doğal güzellikler açısından genede İstanbul'un anılmaya değer bölgelerinden biridir. Daha 30-35 yıl öncesine kadar uçsuz bucaksız  ayırıların uzandığı, birbirinden uzak yerle meleriyle kırsal kesimin tüm özelliklerini gösteren Bakırköy, günümüzde tam bir kent görünümündedir. Çok kısa süren kentleşme süreci sonunda Bakırköy'de yeşil alan oranı azalmış, denizi kirlenmiş, mesire yerleri azalmış, kentleşme ve sanayileşmenin doğayı yıpratana büyük bir tehlike olarak giderek büyümesine yol açmıştır. Bu olumsuz gelişme süreci, son üç yılda gerçekleştirilen atılım, yatırım ve düzenlemelerle durdurulmuş, kentle mede yeni bir döneme girilmiş, doğal güzelliklerin korunması bakımından olumlu bir süreç ba lamı tır [29].

Bakırköy' n bugün artık var olmayan tarihi mesiresi  ırpıcı  ayırı, Merter yerleşmesinin yayıldığı alanda kalmaktaydı. Çırpıcı  ayırı, Hidrellez'in ilk haftalarından ba layarak akın akın İstanbul'luların geldiği yemyeşil bir alandı.   inden iyi nitelikli artezyen suları da kaynayan bu tarihi mesire de çeşmeler, köprüler bulunmaktaydı.

Bakırköy' n batısına gidildikçe, Yeşilyurt, Yeşilköy ve Florya yöresi, daha çok kent kullanımı altında olmasına karşın, planlı bir gelişmeyle kurulduğundan, Bakırköy  n diğer yörelerine göre daha çok nefes alma olanağı sağlayan yerle imlerdir.

Çevredeki küçük parklar, yeşil alanlar, kıyı kahveleri, yöre halkına hizmet edebilir kapasitede gezinti yerleri oluşturmaktadır. Yeşilköy Ciroz Plajı ile Yeşilköy R no Parkı Bakırköy' n önemli yeşil alanlarını oluştururlar. Bakırköy Sahil Yolu, yaz aylarında gezinti yolu olarak kullanılmaktadır.

Bakırköy Belediyesi'nce 1984 yılından beri sürdürülen park bahçe yapım çalışmaları, 1988 yılı sonunda kişi başına 7 m²'lik bir yeşil alanı hedeflemiştir. Bakırköy Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü iki farklı grupta yeşil alan yapmaktadır. Çocuk parkı, Oyun alanı, Spor tesisleri vb. yerler işlevsel yeşil alanlar olarak, kamu, fidanlık vb. yerlerde işlevsel olmayan yeşil alanlar olarak adlandırılmaktadır.

Bakırköy Belediyesi'nce Bakırköy'ün çeşitli bölgelerinde 9'u yeni olmak üzere 20 futbol alanı ve 12 basket alanı yeniden düzenlenerek halkın kullanımına açılmıştır [29].

Bakırköy ilçe sınırları içinde inşa edilen ve edilmekte olan çok sayıda spor tesisleriyle Bakırköy'lüler özellikle gençler geniş spor olanaklarına kavuşmaktadır. Bakırköy merkezde inşa edilen yüzme havuzu ve kapalı spor salonu da bu tesislerden biridir [29].

Bakırköy ilçesinde 1975 yılında 2.677.900 m² toplam yeşil alan vardır. Bunun % 69'u yani 1.825.520 m²'si kullanılmayan yeşil alanları oluşturmaktadır. Bu gruba:

- Görsel yeşil alan, refüjler : 150.750 m²
- Koru, orman ve çayırlar : 1.604.200 m²
- Mezarlıklar : 97.570 m²

değerleri ile girmektedir.

Toplam yeşil alanların % 31'ini oluşturan 825.380m²'side kullanılan yeşil alanları oluşturmaktadır. Bu gruba

- Çocuk bahçeleri : 23.480 m²
- Spor alanları : 147.700 m²
- Mahalle parkları : 26.200 m²
- Koru, Orman ve Çayırlar: 628.000 m²

değerleri ile girmektedir.

Bakırköy ilçesinin 1980 yılında toplam yeşil alan miktarı 2.751.785 m²'ye yükselmiştir. Bunun % 31'i yani 858.765 m²'si kullanılan yeşil alanları oluşturmaktadır. Bu gruba:

- Çocuk bahçeleri : 29.280 m²
- Spor alanları :161.985 m²
- Mahalle parkları : 39.500 m²
- Koru, Orman ve çayırlar: 628.000 m²

değerleri ile girmektedir.

Kalan 1.893.020 m²'lik alan ise kullanılmayan yeşil alanları oluşturmaktadır. Bu gruba:

- Görsel yeşil alan, refüjler : 150.750 m²
- Koru, orman ve çayırlar :1.604.200 m²
- Mezarlıklar : 97.570 m²

değerleri ile girmektedir.

Bakırköy ilçesinin 1992 yılında toplam yeşil alan miktarı 1.398.769 m²'ye düşmüştür. Bunun % 96'sı yani 1.338.577 m²'sini kullanılan yeşil alanlar oluşturmaktadır. Bu gruba:

- Çocuk bahçeleri : 80.088 m²
- Spor alanları :185.277 m²
- Mahalle parkları :445.212
- Koru, orman ve çayırlar: 628.000 m²

değerleri ile girmektedir.

Geriye kalan 60.192 m² ise pasif yeşil alanları yani refüj ve meydanları oluşturmaktadır.

1994 yılında Bakırköy ilçesinin toplam yeşil alan miktarı 1.366.166 m²'dir. Bunun 1.248.974 m²'sini kullanılan yeşil alanlar oluşturmaktadır. Geriye kalan 116.192 m²'ise pasif yeşil alanları yani refüj ve meydanları oluşturmaktadır.

Bakırköy'ün nüfusu çok hızlı bir şekilde artmakta bu hızlı nüfus artışına paralel olarakda yeşil alanlar azalmaktadır. Son 19 yıl içinde Bakırköy ilçesindeki yeşil alan miktarı ile nüfus ilişkisini Tablo 4.2' göstermektedir.

TABLO: 4.2. Son Ondokuz Yıl İçinde Bakırköy İlçesinin Yeşil Alan Durumu [28].

YILLAR	NÜFUS	AKTİF YEŞİL ALAN (m ²)	KİŞİ BAŞINA (m ²)
1975	560.000	825.380	4.1
1980	882.505	858.765	3.7
1992	1.500.000*	1.338.577	1.4
1994	1.700.000*	1.249.974	1.1

* Resmi sayım yılı olmadığı için hesap yöntemiyle bulunan tahmini rakamdır.

4.3. Bakırköy'de Üç Farklı Alanda Yapılan Fiziksel ve Sosyo Ekonomik Bulguların Değerlendirilmesi

Kentleşme, kentleşmenin sonuçları ile yeşil alan kullanımının analizinde, makro düzeyde ana ilke ve kararların saptanabilmesi için, öncelikle şehircilikle ve peyzajla ilgili veriler kadar, kişilerinde yeşil alan kullanımı ile ilgili verilerinin de bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenle araştırma hedefleri doğrultusunda Bakırköy ilçesi'ne ait Zuhuratbaba mahallesi, Osmaniye mahallesi ve Ataköy 7-8. kısımda bu bölgelere ait haritalar üzerinde yeşil alanların tespiti (Ek A-B-C) ve yine bu bölgelerde oturan belli sayıdaki ailelerle anket çalışması yapılmıştır. Anketin birinci bölümünü tanıtmaya soruları oluşturmaktadır. Aileyi oluşturan bireylerin ailedeki yerleri, yaşları, doğum yerleri, eğitimleri, medeni durumları ve meslekleri tanıtmaya bölümünü oluşturmaktadır. Anketin ikinci bölümünde bireyin oturduğu çevreyle ilişkisi oluşturmaktadır.

Üçüncü bölüm ise bireyin yeşil alanla olan ilişkisini ortaya koymaktadır.

4.3.1. Bakırköy Zuhuratbaba Mahallesi

Bakırköy ilçesinin 17 mahallesi vardır. Araştırma alanı olarak seçilen Zuhuratbaba Mahallesi bunlardan biridir. Bakırköy ilçesinin en eski mahallesidir. Adını, Zuhuratbaba denen zattan almıştır. Zuhuratbaba türbesi mahallenin sembolü olmuştur. Bakırköy istasyonu yakınında bulunan Zuhuratbaba Mahallesi en kalabalık mahalledir. Zuhuratbaba Mezarlığı Bakırköy'ün tarihi yerlerindendir. 1975 yılında nüfusu 21.430 olan Zuhuratbaba Mahallesi'nin şu andaki nüfusu 60.000 'dir [33].

Bakırköy ilçesi Zuhuratbaba Mahallesi hududları dahilindeki mevcut parklar şunlardır [34].

Tablo 4.3'de görüldüğü gibi Zuhuratbaba Mahallesi'nde 9 tane park vardır. Alansal olarak 13.452 m²'lik bir alanı kaplamaktadır. Zuhuratbaba mahallesinin nüfusu muhtarlıktan elde edilen bilgiye göre 60.000 olarak kabul edilmiştir. Kişi başına düşen park alanı 0.2'dir. Bu değerlerde gösteriyorki Zuhuratbaba mahallesinde bulunan parklar hem alansal hem de sayısal olarak yetersizdir.

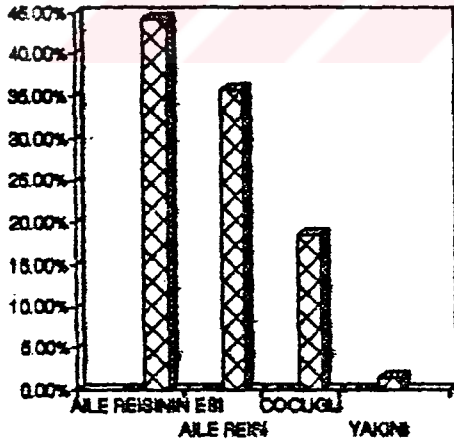
TABLO: 4.3. Zuhuratbaba Mahallesi'nde Bulunan Park Alanları [34]

PARK ADI	ALANI (m ²)
Gençler cad. parkı	1.600
Zeytinlik Fişekhane parkı	1.200
Zuhuratbaba Rüzgarlık bahçe	1.186
Yüccatlar 1 parkı	1.100
Yüccatlar 2 parkı	960
Muhtarlık yanı parkı	1.560
Çamlık parkı	3.200
Hüdaverdi parkı	1.116
Başarı sok. parkı	1.530
Toplam	13.452

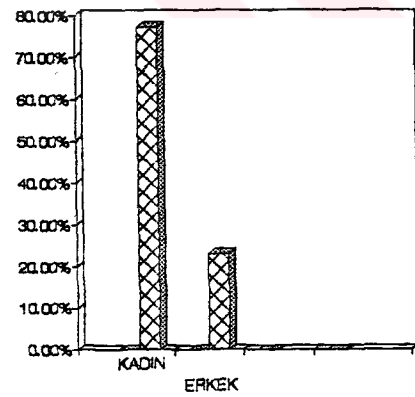
4.3.1.1. Zuhuratbaba Mahallesi'nde Fiziksel ve Sosyo Ekonomik Bulguların Değerlendirilmesi

Toplam olarak 70 konutta anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılan aileler nüfus olarak 246 kişidir. Ortalama hane büyüklüğü 3.5'dir. Bu sonuç Bakırköy Zuhuratbaba Mahallesi'nde anket çalışması yapılan konutlarda her ailenin yaklaşık 3-4 kişiden oluştuğunu göstermektedir.

Yedi ana başlık altında ankete cevap verenlerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 44.29 ile Aile Reisi'nin eşine aittir. Bunu % 35.71 ile Aile Reisi'nin kendisi izlemektedir. Daha az oranlarda olmakla birlikte evin çocuğu, evde yaşayan akrabalarından biride ankete cevap vermiştir. Ankete cevap verenler cinsiyet açısından değerlendirildiğinde % 77.14'ünün kadın olduğu görülmektedir (Şekil 4.2 4.3).

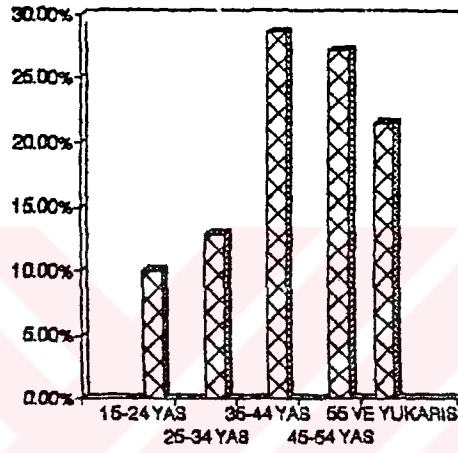
ŞEKİL: 4.2. Ankete Cevap Veren Kimdir?

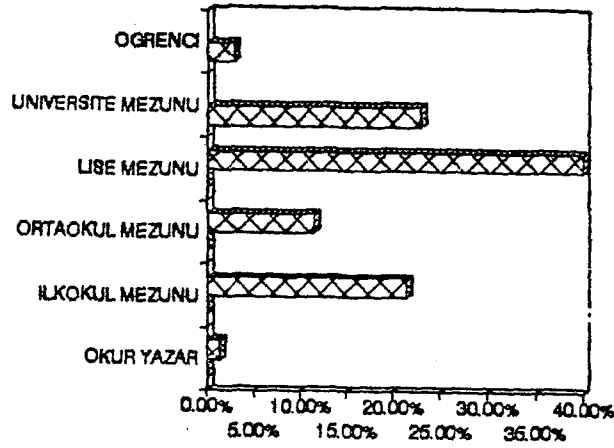
ŞEKİL: 4.3. Ankete Cevap Veren Cinsiyeti

Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran %28.57 ile (35-44) yaş grubuna aittir. Bunu % 27.14 ile (45-54) yaş grubu izlemektedir. Bu sonuç ankete cevap verenlerin orta yaş grubunda olduğunu göstermektedir (Şekil 4.4).

Ankete cevap verenlerin % 40'ını Lise Mezunu oluşturmaktadır. Bunu % 22.86 ile Üniversite Mezunu izlemektedir. Bu sonuç ankete cevap verenlerin eğitim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir (Şekil 4.5).

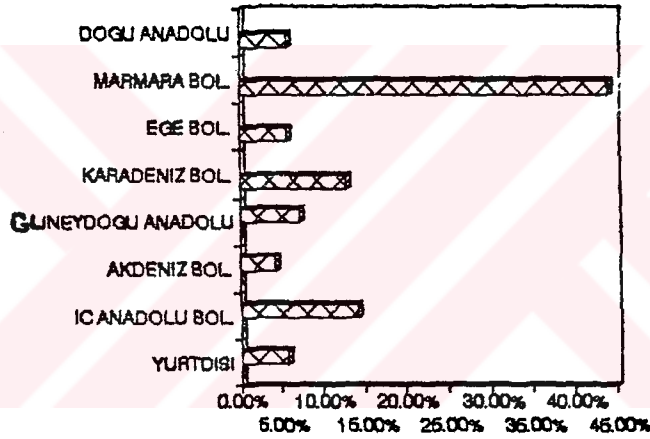
ŞEKİL: 4.4. Ankete Cevap Verenlerin Yaşı

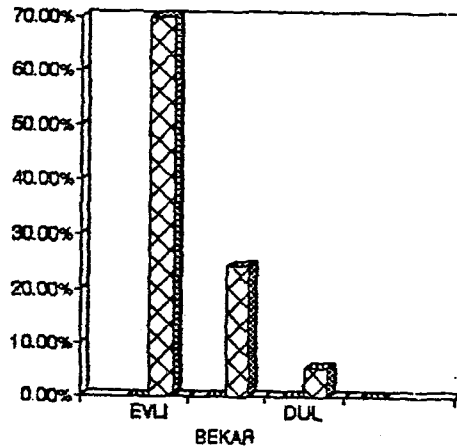
ŞEKİL: 4.5. Ankete Cevap Verenlerin Eğitimi

Ankete cevap verenlerin doğum yerleri Bölgelere ayrılarak değerlendirilmiştir. Marmara Bölgesi % 44.29 ile ilk sırayı almaktadır. Bunu % 14.29 ile İç Anadolu Bölgesi izlemektedir. Daha az oranlarda olmakla birlikte Akdeniz Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Ege ve Doğu Anadolu Bölgesi de vardır. Ayrıca % 5.71 oranında Yurt Dışı doğumlu olanlarda ortaya çıkmıştır (Şekil 4.6).

Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 70 ile evli olanlara aittir. Bunu % 24.28 ile bekarlar izlemektedir (Şekil 4.7).

ŞEKİL: 4.6. Ankete Cevap Verenlerin Doğum Yeri

ŞEKİL: 4.7. Ankete Cevap Verenlerin Medeni Durumu

Meslek açısından ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 37.14 ile ev kadınlarına aittir. Bunu % 17.14 ile özel sektör izlemektedir (Şekil 4.8)

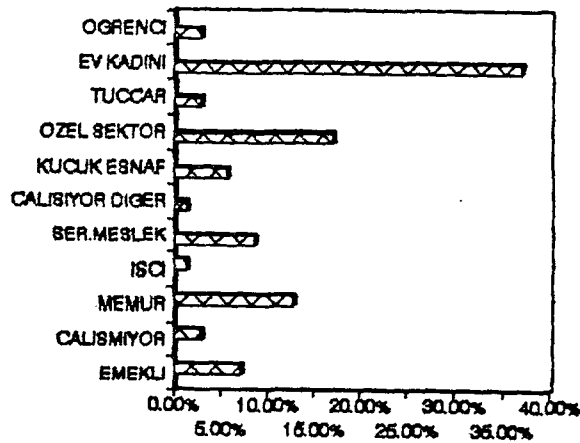
Zuhuratbaba Mahallesiinde aile tipleri dörde ayrılmıştır.

* % 77.14 oranı Çekirdek Aile'yi oluşturmaktadır. Aile ya karı kocadan yada anne, baba ve çocuklardan oluşmaktadır.

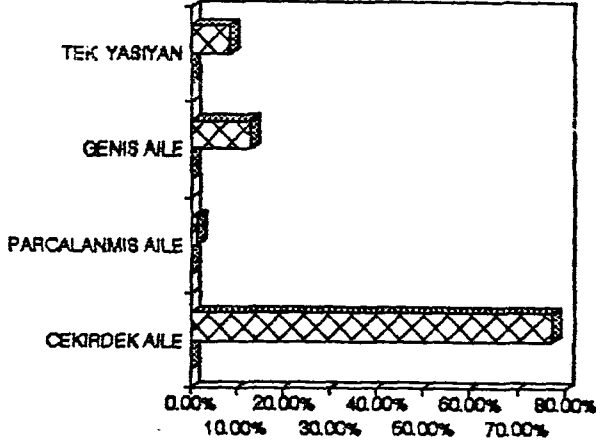
* 1.43 oranı Parçalanmış Aile'yi oluşturmaktadır. Bu aile tipinde anne ve babadan biri bulunmamaktadır. Örneğin baba oğluyla beraber yaşamaktadır.

* % 12.86 oranı Geniş Aile'yi oluşturmaktadır. Geniş aile olarak tanımlanan aile tipinde, anne, baba ve çocuklardan başka ailede dede, torun, hala, dayı, teyze, gelin, babaanne, damat gibi aileden başka birileri de bulunmaktadır.

* % 8.57 oranı ise tek başına yaşamaktadır (Şekil 4.9).

ŞEKİL: 4.8. Ankete Cevap Verenın İşı

ŞEKİL: 4.9. Aile Tipi

4.3.2. Bakırköy Osmaniye Mahallesi

Araştırma alanı olarak seçilen Osmaniye mahallesi Bakırköy ilçesinin doğu yönündedir. Geniş bir alana yayılmış bulunan Osmaniye Mahallesi, Sirkeci'den gelip Bakırköy'den geçen demiryolunun kuzeyinde kalır. Daha çok sanayi ve işçi konutları bulunan mahallede sosyal konutlarda yapılmıştır. Osmaniye Mahallesiinde yer alan Sarnıç Bizans Devri su sarnıcıdır. 1975 yılında Osmaniye mahallesinin nüfusu 9995 iken bugün 45000'i bulmaktadır [33].

Osmaniye Bakırköy'ün hızlı ve ruhsatsız yapılaşmasıyla oluşan başlıca mahallerinden biridir [29].

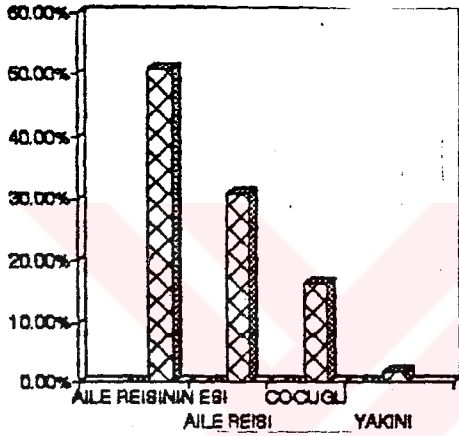
4.3.2.1. Osmaniye Mahallesiinde Fiziksel ve Sosyo Ekonomik Bulguların Değerlendirilmesi

Toplam olarak 61 konutta anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılan aileler nüfus olarak 226 kişidir. Ortalama hane büyüklüğü 3.70'dir. Bu sonuç Bakırköy Osmaniye Mahallesiinde anket çalışması yapılan konutlarda her ailenin yaklaşık 3-4 kişiden oluştuğunu göstermektedir.

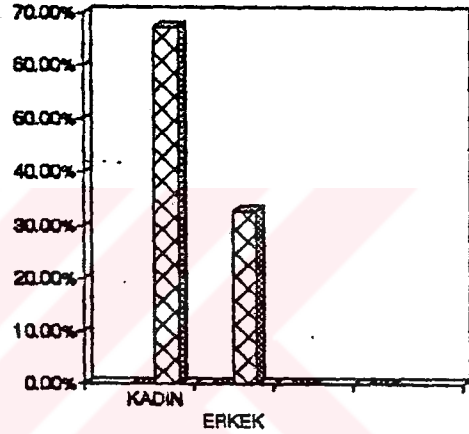
Yedi ana başlık altında ankete cevap verenlerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran %50.82 ile Aile Reisi'nin eşine aittir. Bunu 31.15 ile Aile Reisinin kendisi izlemektedir. Daha az oranlarda olmakla birlikte evin çocuğu, evde yaşayan akrabalarından biride ankete cevap vermiştir (Şekil 4.10).

Ankete cevap verenler cinsiyet açısından değerlendirildiğinde % 67.21'nin kadın olduğu görülmektedir(Şekil 4.11). (Şekil 4.11).

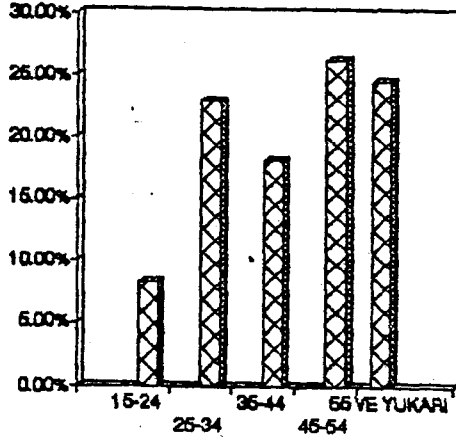
ŞEKİL: 4.10. Ankete Cevap Veren Kimdir?

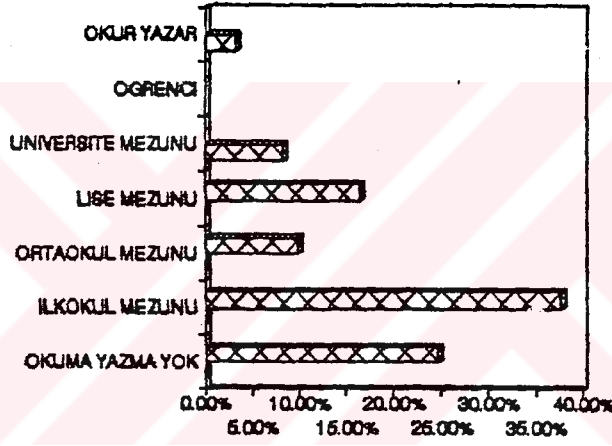
ŞEKİL: 4.11. Ankete Cevap Veren Cinsiyeti

Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 26.23 ile (45-54) yaş grubuna aittir. Bunu % 24.59 ile 55 ve yukarısı yaş grubu izlemektedir. Bu sonuç ankete cevap verenlerin orta yaş grubunda olduğunu göstermektedir (Şekil 4.12).

Ankete cevap verenlerin % 37.70'ini İlkokul Mezunu oluşturmaktadır. Bunu % 24.59 ile Okuma Yazması Olmayanlar izlemektedir. Bu sonuç ankete cevap verenlerin eğitim düzeyinin çok düşük olduğunu göstermektedir (Şekil 4.13).

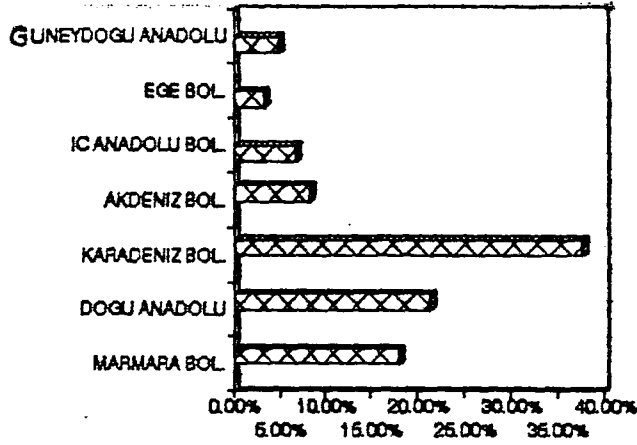
ŞEKİL: 4.12. Ankete Cevap Verenlerin Yaşı

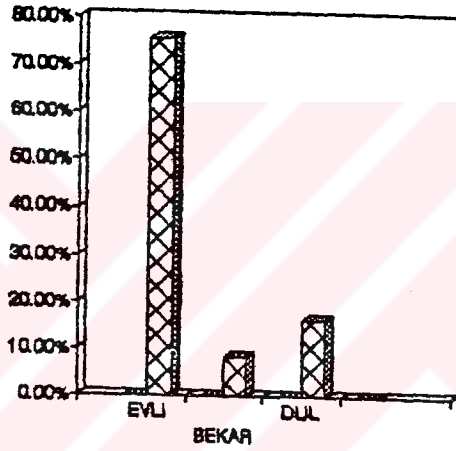
ŞEKİL: 4.13. Ankete Cevap Verenlerin Eğitimi

Ankete cevap verenlerin doğum yerleri Bölgelere ayrılarak değerlendirilmiştir. Karadeniz Bölgesi % 37.70 ile ilk sırayı almaktadır. Bunu % 21.31 ile Doğu Anadolu Bölgesi izlemektedir. Daha az oranlarda olmakla birlikte Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi de vardır (Şekil 4.14).

Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran %75.40 ile evli olanlara aittir. Bunu % 16.39 ile bekarlar izlemektedir (Şekil 4.15).

ŞEKİL: 4.14. Ankete Cevap Verenlerin Doğum Yeri

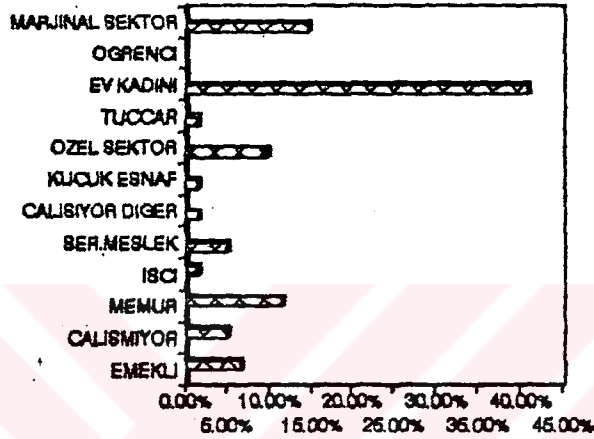

ŞEKİL: 4.15. Ankete Cevap Verenlerin Medeni Durumu

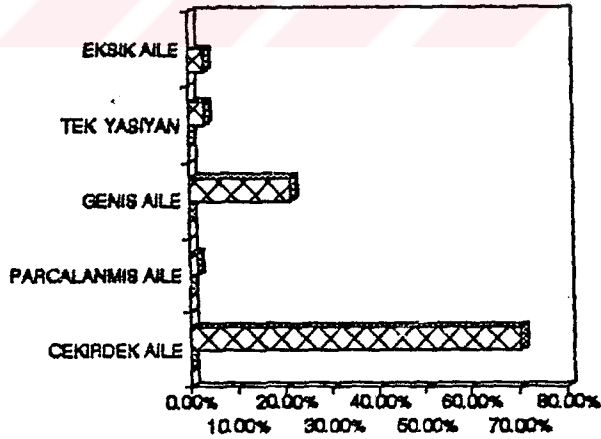
Meslek açısından ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 40.98 ile ev kadınlarına aittir. Bunu % 14.75 ile Marjinal Sektörler izlemektedir. Marjinal Sektörler içine işportacı, Simitçi, Hizmetçi ve Kağıt Toplayıcı gibi işler yapan kişiler girmektedir. Kendi hesabına çalışan esnaf ve zanaatkar denilen grup, Tüccar, Sanayici, İşadamı gibi gruplar Osmaniye Mahallesinde % 1.64 gibi çok düşük orandadır. Bu oranlar ankete cevap verenlerin gelir düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir(Şekil 4.16).

Osmaniye Mahallesinde aile tipleri beşe ayrılmıştır.

- * % 70.49 oranı Çekirdek Aile'yi oluşturmaktadır.
- * % 21.31 oranı Geniş Aile'yi oluşturmaktadır.
- * % 3.28 oranı tek başına yaşamaktadır
- * % 3.28 oranı Eksik Aile'yi oluşturmaktadır. Bu aile tipinde anne ve baba bulunmamaktadır. İki kız kardeş ve iki arkadaş birarada yaşamaktadır.
- * % 1.64 oranı ise Parçalanmış Aile'yi oluşturmaktadır (Şekil 4.17).

ŞEKİL: 4.16. Ankete Cevap Verenlerin İşleri

ŞEKİL: 4.17. Aile Tipi

4.3.3. Ataköy 7-8. Kısım

Ataköy sitesi içinde yer alan 7-8. kısım toplam 4348 konuttan meydana gelmektedir. Nüfusu 30 bindir. Üç etapta ihale edilen 7-8. mahallede, bloklar, beş blok dışında, 6 kat ile sınırlandırılmıştır.

Bu mahallede serpiştirilmiş bloklar yerine, belirli bir düzende oluşturulan ve eski Türk yaşam biçiminden esinlenerek gerçekleştirilen vaziyet planında, alçak bloklar arasında sokaklar ve bunlar ile ulaşılan meydanlarda bu alanları çevreleyen blokların köşelerine yerleştirilen dükkanlar ile canlı, yaşayan bir çevre yaratılmak istenmiştir.

Ayrıca binalar arasında düzenlenen avlular, yeşil alanlar, kültür fizik ve spor alanları, çocuk oyun alanları ile daha çağdaş bir yaşama biçimine olanak sağlamaktadırlar.

Bu mahallede trafik yolundan ayrı bisiklet yolları düzenlenmiştir.

Trafik güzergahı ve otopark sorunları binalardan mümkün olduğunca uzaklaştırılarak çözümlenmiştir.

Otoparklar ve yollar yer altında planlanarak trafiğin gürültüsünden elden geldiğince kaçınılmıştır.

Ayrıca binalar merkezi ısıtma sistemi ile bloklar dışında düzenlenen merkezlerden ısıtıldığı ve aynı merkezlerde teşkil edilen, elektrojen ve hidrofor sistemleri ile beslendiğinden konutlardan azami sessizlik sağlanmıştır [35].

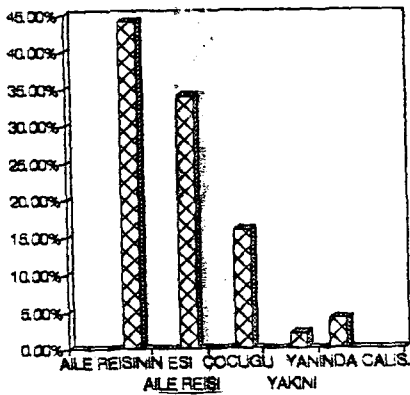
4.3.3.1. Ataköy 7-8. Kısımda Fiziksel ve Sosyo Ekonomik Bulguların Değerlendirilmesi

Toplam olarak 50 konutta anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılan aileler nüfus olarak 160 kişidir. Ortalama hane büyüklüğü 3.20'dir. Bu sonuç Ataköy 7-8. kısımda anket çalışması yapılan konutlarda her ailenin yaklaşık olarak 3 kişiden oluştuğunu göstermektedir.

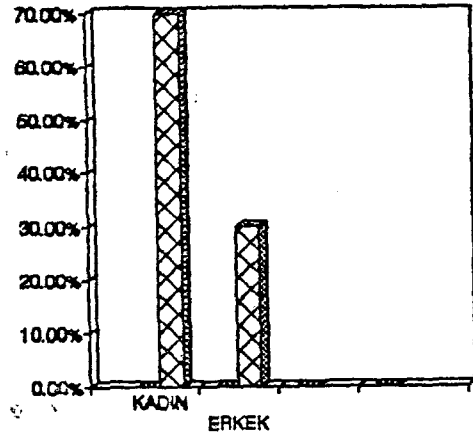
Yedi ana başlık altında ankete cevap verenlerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 44 ile Aile Reisi'nin eşine aittir. Bunu % 34 ile Aile Reisi'nin kendisi izlemektedir. Daha az oranlarda olmakla birlikte evin çocuğu, evde yaşayan akrabalarından biri ve evde çalışanlardan biride ankete cevap vermiştir (Şekil 4.18).

Ankete cevap verenler cinsiyet açısından değerlendirildiğinde % 70'ininkadın olduğu görülmektedir (Şekil 4.19).

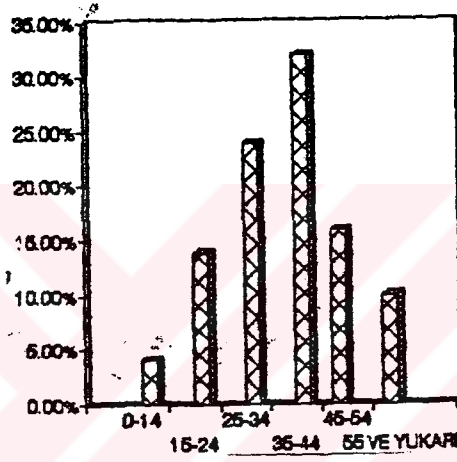
ŞEKİL: 4.18. Ankete Cevap Veren Kimdir?

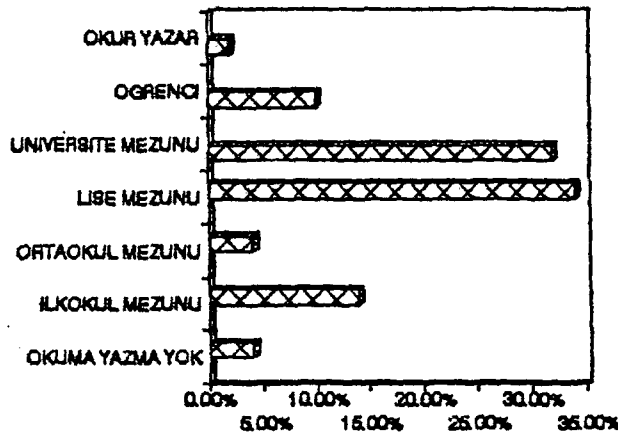
ŞEKİL: 4.19. Ankete Cevap Veren Cinsiyeti.

Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 32 ile (35-44) yaş grubuna aittir. Bunu % 24 ile (25-34) yaş grubu izlemektedir. Bu sonuç ankete cevap verenlerin genç ve orta yaş grubunda olduğunu göstermektedir (Şekil 4.20).

Ankete cevap verenlerin % 34'ünü Lise Mezunu oluşturmaktadır. Bunu % 32 ile Üniversite Mezunu izlemektedir. Bu sonuç ankete cevap verenlerin eğitim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir (Şekil 4.21).

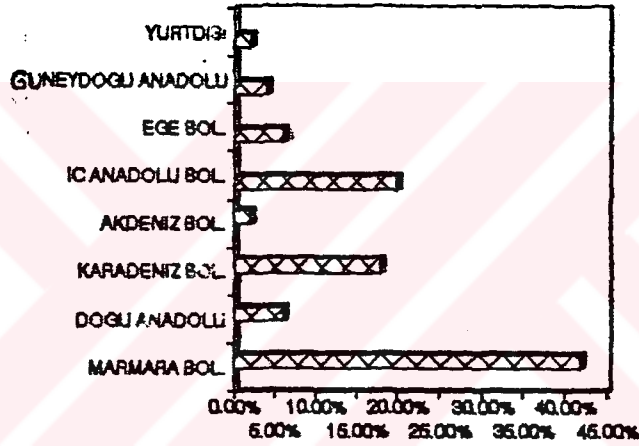
ŞEKİL: 4.20. Ankete Cevap Verenlerin Yaşı

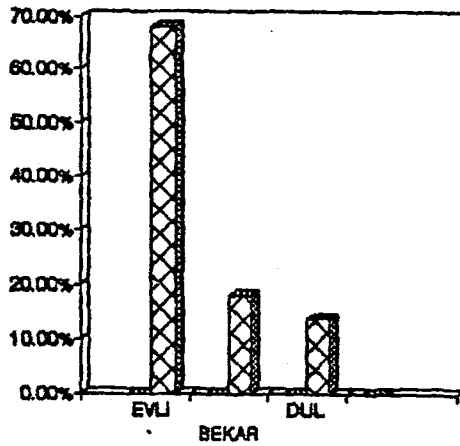
ŞEKİL: 4.21. Ankete Cevap Verenlerin Eğitimi

Ankete cevap verenlerin doğum yerleri Bölgelere ayrılarak değerlendirilmiştir. Marmara Bölgesi % 42 ile ilk sırayı almaktadır. Bunu % 20 ile İç Anadolu Bölgesi izlemektedir. Daha az oranlarda olmakla birlikte Ege Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi de vardır. Ayrıca %2 oranında Yurt Dışı doğumlu olanlarda ortaya çıkmıştır (Şekil 4.22).

Ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 68 ile evli olanlara aittir. Bunu % 18 ile bekarlar izlemektedir (Şekil 4.23).

ŞEKİL: 4.22. Ankete Cevap Veren Doğum Yeri

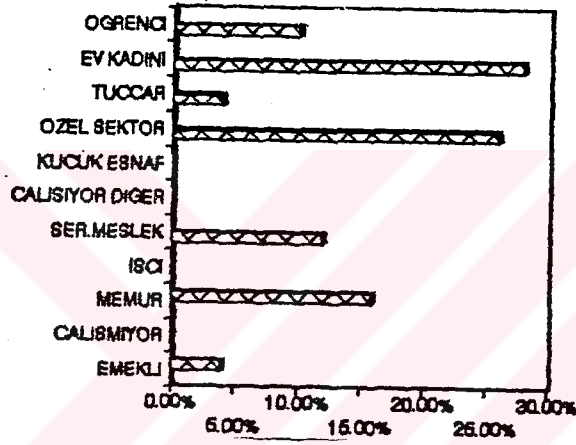

ŞEKİL: 4.23. Ankete Cevap Veren Medeni Durumu

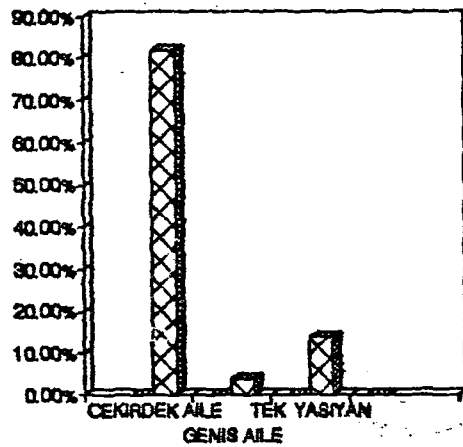
Meslek açısından ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 28 ile ev kadınlarına aittir. Bunu % 26 ile Özel Sektör izlemektedir (Şekil 4.24).

Ataköy 7-8. kısımda aile tipleri Üçe ayrılmıştır.

- * % 82 oranı Çekirdek Aile'yi oluşturmaktadır.
 - * % 4 oranı geniş Aile'yi oluşturmaktadır.
 - * % 14 oranı ise tek başına yaşamaktadır
- (Şekil 4.25).

ŞEKİL: 4.24. Ankete Cevap Verenlerin İşleri

ŞEKİL: 4.25. Aile Tipi

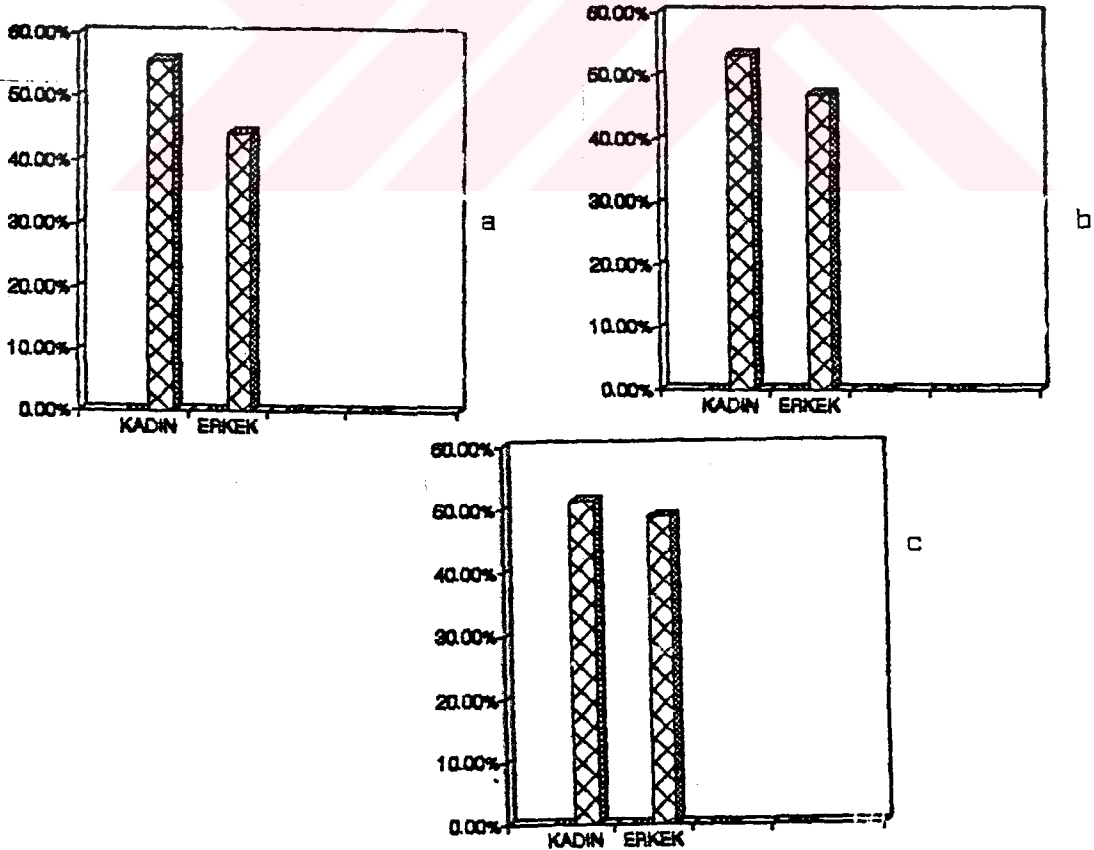
4.4. Anket Sorularının Üç Mahallede Değerlendirilmesi

4.4.1. Tanıtma Sorularının Değerlendirilmesi

Bakırköy Zuhuratbaba mahallesinde 70 aile üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılan ailelerin nüfusu toplam 246'dır. Nüfusun yarısından fazlasını % 55.69'unu kadın nüfus oluşturmaktadır (Şekil 4.26.a.)

Osmaniye mahallesinde 61 aile üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılan ailelerin nüfusu toplam 226'dır. Nüfusun yarısından fazlasını % 53.10'unu kadın nüfus oluşturmaktadır (Şekil 4.26.b.)

Ataköy 7-8. kısımda ise 50 aile üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Toplam nüfus 160'dır. Nüfusun yarısından fazlasını % 51.25'ini kadın nüfus oluşturmaktadır (Şekil 4.26.c.).

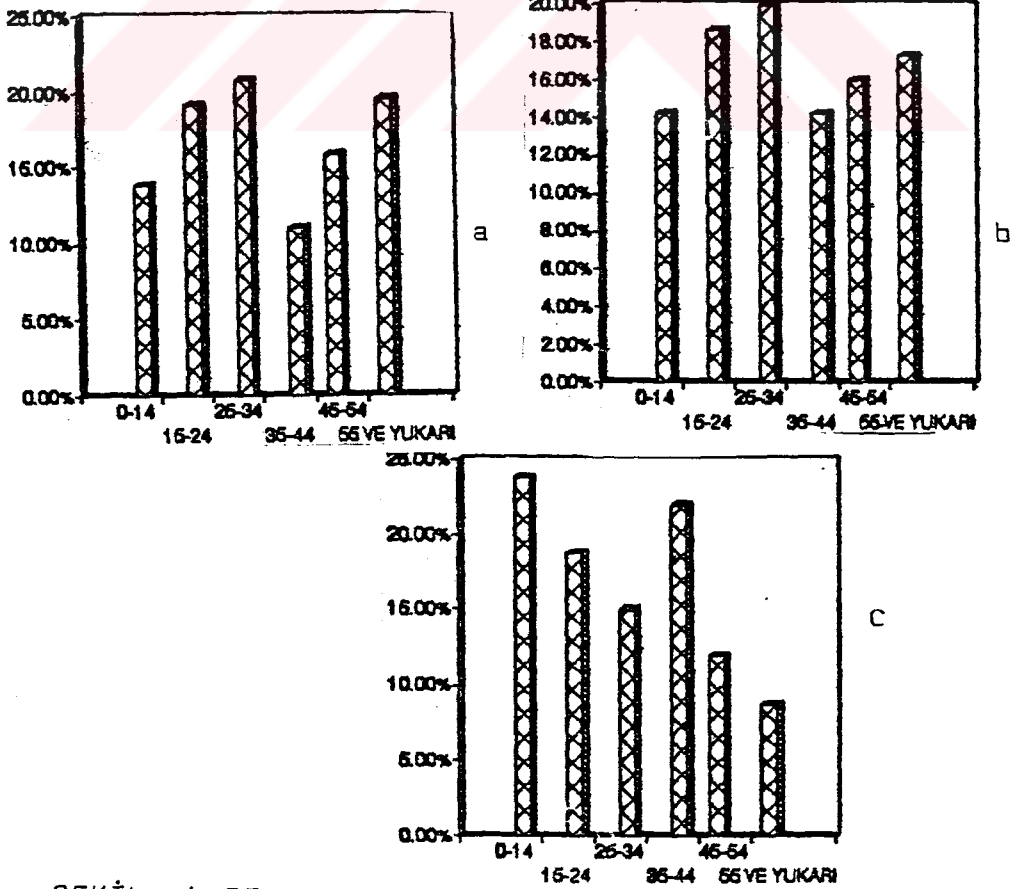
ŞEKİL: 4.26.a,b,c. Cinsiyet Durumu

Sonuç olarak her üç mahallede de anket yapılan ailelerde nüfusun yarısından fazlasını kadın nüfus oluşturmaktadır.

Zuhuratbaba mahallesinde anket yapılan ailelerde nüfusun % 20.73'ünü (25-34) yaş grubu oluşturmaktadır. Diğer oranlara da bakıldığında genç nüfusun ağırlıkta olduğu görülmektedir (Şekil 4.27.a).

Osmaniye mahallesinde anket yapılan ailelerde nüfusun % 19.91'ini (25-34) yaş grubu oluşturmaktadır. Bunu % 18.58 oranı ile (15-24) yaş grubu izlemektedir. % 47.35 oranı ise (45-55) yaş grubunu ifade etmektedir (Şekil 4.27.b)

Ataköy 7-8. kısımda ise anket yapılan ailelerde nüfusun % 23.75'ini (0-14) yaş grubu oluşturmaktadır. Bunu % 21.88 ile (35-44) yaş grubu izlemektedir. Diğer oranlara da bakıldığında genç nüfusun ağırlıkta olduğu görülmektedir (Şekil 4.27.c.).

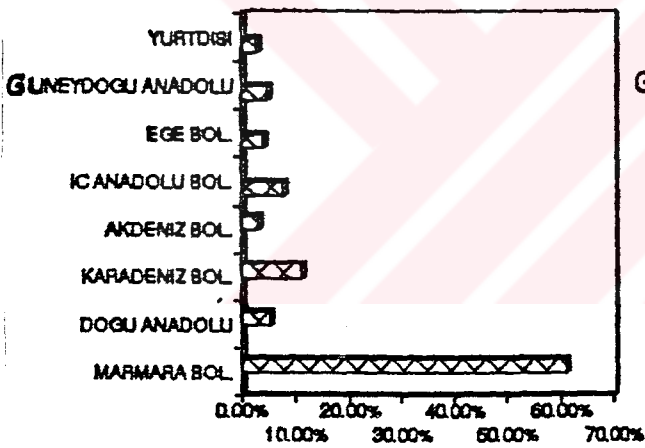
ŞEKİL: 4.27.a,b,c. Yaş Durumu

Sonuç olarak her üç mahallede de genç nüfus büyük bir oranı oluşturmaktadır.

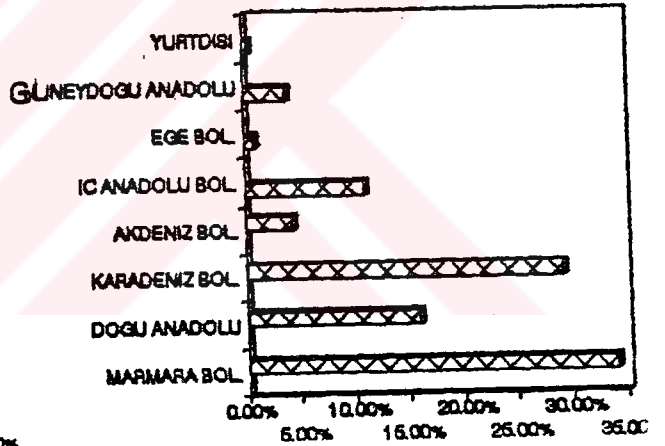
Her üç mahallede de ankete katılan aile bireylerinin doğum yerleri Bölgelere ayrılarak değerlendirilmiştir. Zuhuratbaba mahallesinde Marmara Bölgesi % 60.98 ile ilk sırayı almaktadır (Şekil 4.28.a.).

Osmaniye Mahallesiinde Marmara Bölgesi % 34.07 ile ilk sırayı almaktadır. Bunu % 29.20 ile Karadeniz Bölgesi izlemektedir (Şekil 4.28.b.).

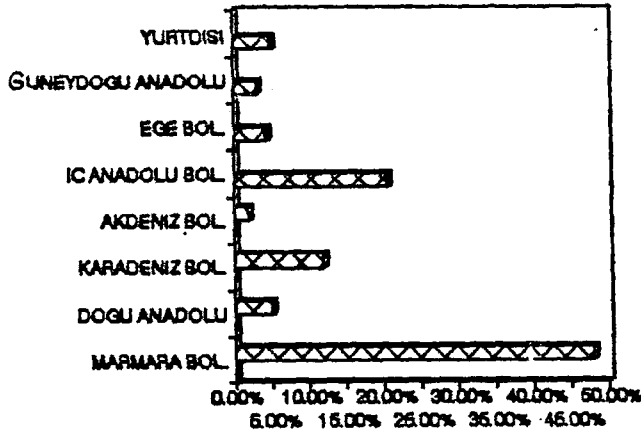
Ataköy 7-8. kısımda ise Marmara Bölgesi % 48.13 ile ilk sırayı almaktadır. Bunu % 20.63 ile İç Anadolu Bölgesi izlemektedir (Şekil 4.28.c.).

a

b

c

ŞEKİL: 4.28. a,b,c. Doğum Yeri

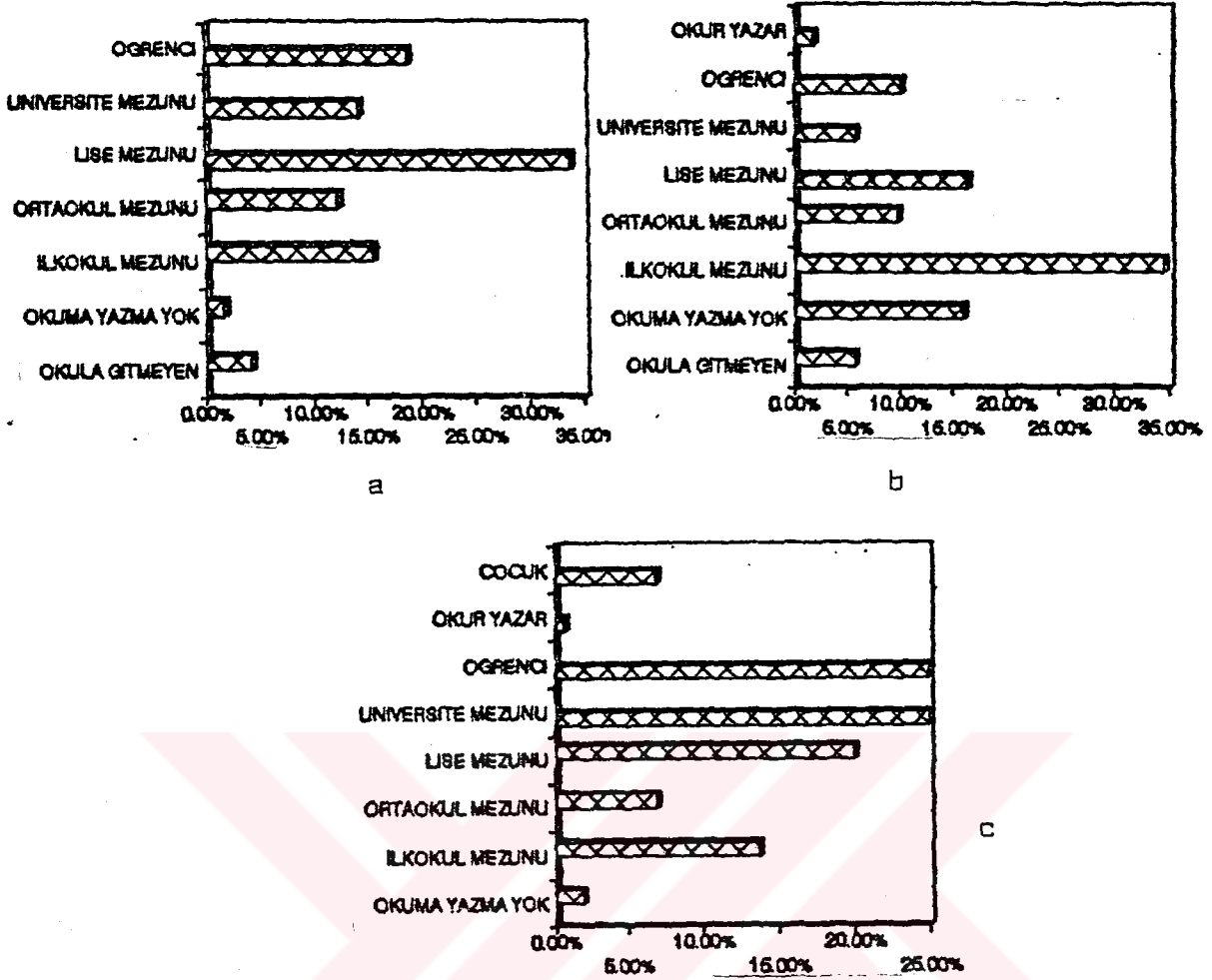
Doğum yerlerine bakıldığında her üç mahallede de Marmara Bölgesi ilk sırayı almaktadır. Zuhuratbaba mahallesi ve Osmaniye mahallesinde Karadeniz Bölgesi ikinci sırayı alırken Ataköy 7-8. kısımda İç Anadolu Bölgesi ikinci sırayı almaktadır.

Her üç mahallede de ankete katılan aile bireylerinin eğitim durumu okuma yazması olmayan, diplomasız ama okur yazar olan, İlkokul, Ortaokul, Lise ve Meslek Lisesi, Üniversite mezunu, öğrenci ve okula gidemeyecek kadar küçük olan gruplar şeklinde değerlendirilmiştir. Zuhuratbaba mahallesinde anket yapılan ailelerde lise mezunu olanlar nüfusun % 33.74'ünü oluşturmaktadır. Bunu % 18.70 ile öğrenciler izlemektedir. Üniversite mezununda nüfusun % 14.23'ünü oluşturmaktadır. Bu oranlar nüfusun eğitim düzeyinin orta ve ortanın üzerinde olduğunu göstermektedir (Şekil 4.29.a).

Osmaniye mahallesinde okuma yazması olmayanlar, diplomasız ama okur yazar olanlar ve ilkokul mezunu olanlar % 42.21 oranı ile anket yapılan ailelerde nüfusun yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Daha az oranlarda olmakla birlikte ortaokul, lise ve üniversite mezunları da vardır. Bu oranlar nüfusun eğitim düzeyinin çok düşük olduğunu göstermektedir (Şekil 4.29.b.)

Ataköy 7-8. kısımda ise üniversite mezunu ve öğrenci anket yapılan ailelerde nüfusun % 50'sini oluşturmaktadır. Bunu % 20 ile lise mezunu izlemektedir. Bu oranlar nüfusun eğitim düzeyinin çok yüksek olduğunu göstermektedir (Şekil 4.29.c.).

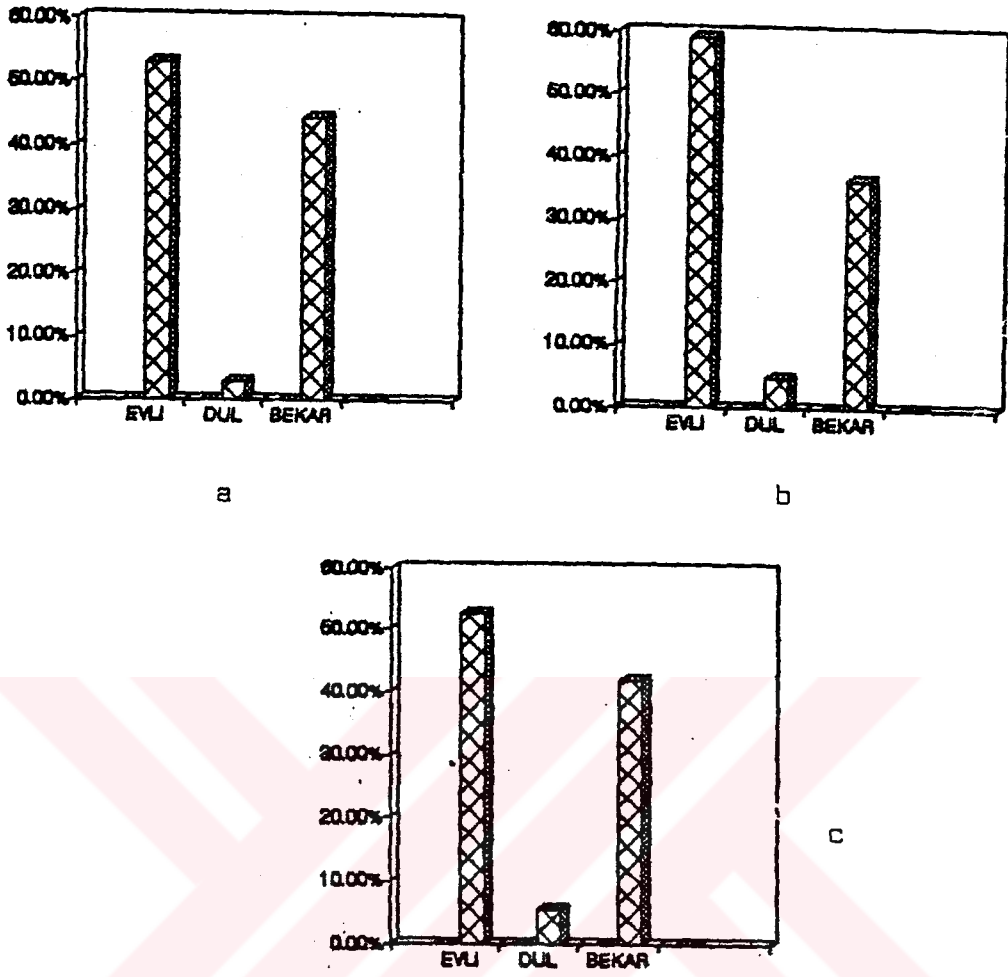
Sonuç olarak Zuhuratbaba mahallesinde eğitim düzeyi orta ve ortanın üzerinde iken Ataköy 7-8. kısımda eğitim düzeyi çok yüksek, Osmaniye mahallesinde ise çok düşüktür.

ŞEKİL: 4.29.a,b,c. Eğitim Durumu

Toplam nüfus medeni durum açısından değerlendirildiğinde Zuhuratbaba mahallesinde anket yapılan ailelerde nüfusun % 52.85'inin evli olduğu görülmektedir. Bunu % 44.31 oranı ile bekarlar izlemektedir (Şekil 4.30.a.). Damaniye mahallesinde anket yapılan ailelerde nüfusun % 58.85'inin evli olduğu görülmektedir. Bunu % 36.28 oranı ile bekarlar izlemektedir (Şekil 4.30.b.). Ataköy 7-8. kısımda ise anket yapılan ailelerde nüfusun % 52.5'inin evli olduğu görülmektedir. Bunu % 41.88 oranı ile bekarlar izlemektedir (Şekil 4.30.c.).

Sonuç olarak her üç mahallede de anket yapılan ailelerde nüfusun yarısından fazlasını evliler oluşturmaktadır.

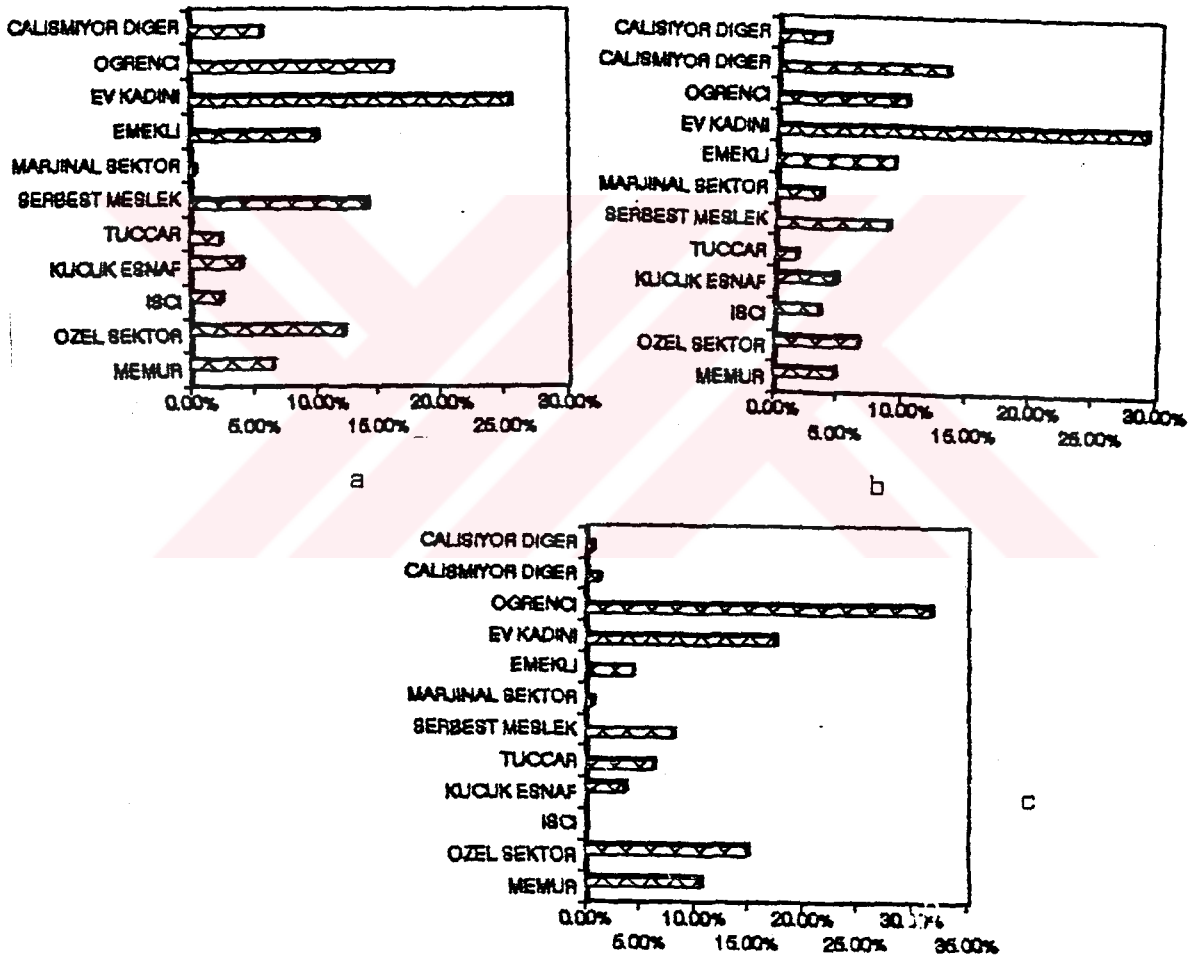
ŞEKİL: 4.30.a,b,c. Medeni Durum

Zuhuratbaba mahallesinde anket yapılan ailelerde toplam nüfusun % 57.72'sini çalışmayan grup oluşturmaktadır. Emekliler, öğrenciler, çocuk, asker, yaşlı, hasta gibi çalışamayacak durumda olanlar, ev kadınları bu grupta yer almaktadır. Çalışanlar içinde % 14.23 ile serbest meslek sahibi olanlar ilk sırada yer almaktadır. Bunu % 12.20 ile özel sektörde memur ve yönetici olarak çalışanlar izlemektedir. Bu oranlar gelir düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir (Şekil 4.31.a.).

Osmaniye mahallesinde anket yapılan ailelerde toplam nüfusun % 65.94'ünü çalışmayan grup oluşturmaktadır. Çalışanlar içinde % 8.85 oranı ile serbest meslek sahibi

olanlar ilk sırada yer almaktadır. Bunu % 6.64 ile özel sektörde işçi olarak çalışanlar izlemektedir (Şekil 4.31.b).

Ataköy 7-8. kısımda da anket yapılan ailelerde nüfusun % 55.01'ini çalışmayan grup oluşturmaktadır. Çalışanlar içinde ise % 15 ile özel sektörde yönetici ve memur olarak çalışanlar ilk sırada yer almaktadır. Bunu % 10.63 ile devlet dairesinde memur olarak çalışanlar izlemektedir (Şekil 4.31.c.).

ŞEKİL: 4.31. a,b,c. Meslek Durumu

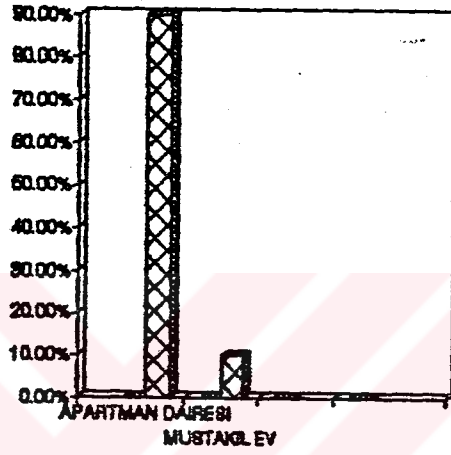
Meslek açısından değerlendirme yapıldığında, her üç mahallede de çalışmayan nüfusun çalışan nüfustan daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de ev kadınlarının, emeklilerin ve çocukların çoğunlukta olmasıdır. Çalışan grup içerisinde serbest çalışanlar, Zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesinde ilk sırayı alırken, özel sektörde yönetici, memur ve işçi olarak çalışanlar Ataköy 7-8. kısımda ilk sırayı almaktadır. Meslek gruplarına bakıldığında Zuhuratbaba mahallesi ve Ataköy 7-8. kısımda gelir düzeyinin yüksek olduğu, Osmaniye mahallesinde ise düşük olduğu görülmektedir.

Osmaniye mahallesinde anket yapılan ailelerde nüfusun % 54'ü kırsal kesimden gelmiştir. Buna rağmen köye ait bir meslek ile ilgilerini kesmişler, bir açıdan "şehirli" olmuşlardır. Osmaniye mahallesinde oturanların işlerine bakıldığında, bireylerin edinmiş oldukları mesleklerin, yerleşmiş oldukları semtin genel karakterine göre şekil aldığı görülmektedir. Osmaniye mahallesinde, meslek değiştirme, daha fazla para kazanmak için muayyen işler yapma ve çocuklarını geliştirme ve meslekte ihtisaslaşma, kısmen olsun zamanın kıymetini bilme ve daha hızlı bir şekilde hareket etme gibi özellikler göze çarpmaktadır. Zuhuratbaba ve Ataköy 7-8. kısımda en gelişmiş iş kolu ticaret iken Ataköy 7-8. kısımda en gelişmiş iş kolu ticaret iken Osmaniye mahallesinde gecekondutipindeki evlerde seyyar satıcılık, pazarcılık, temizlik, işleri, kapıcılık, hademelik, kağıt toplayıcılığı, su dağıtıcılığı ve inşaat işçiliği en gelişmiş iş kolu olarak görülmektedir [36].

4.4.2. Konut Tipinin Değerlendirilmesi

4.4.2.1. Zuhuratbaba Mahallesi

Araştırma alanı olarak Bakırköy Merkez'de Zuhuratbaba mahallesi seçilmiştir. Ankete katılan konutların % 90'ını apartman dairesi, % 10'unu da müstakil ev oluşturmaktadır (Şekil 4.32).

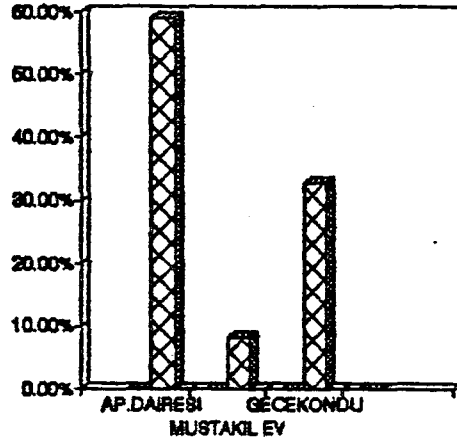

ŞEKİL: 4.32. Zuhuratbaba Mahallesi Konut Tipi

4.4.2.2. Osmaniye Mahallesi

Araştırma alanı olarak seçilen Osmaniye mahallesi bir gecekondü bölgesidir. Anket yapılan evlerin özellikle gecekondü tipinde olmasına özen gösterilmiştir. Ve anket yapılan konutların % 32.77'sini gecekondular oluşturmaktadır (Şekil 4.33).

Gecekondü teknik terimlerle ifade edildiğinde "yapılmış olanın aşağı yukarı bir gece içerisinde yapıp bittiğini" ifade etmek üzere konmuş bir terimdir [36].

ŞEKİL: 4.33. Osmaniye Mahallesi Konut Tipi

Osmaniye mahallesinde gecekondulara göre biraz daha iyi ve planlı olan, kendine ait bahçesi bulunan müstakil evler % 8.20 oranını oluşturmaktadır. % 59.02 oranı ise apartman dairelerini göstermektedir.

Osmaniye mahallesinde yukarıda sözü edilen üç konut tipinde de imar planlarına aykırı bir biçimde yapılaşma söz konusudur. Alt yapı, ulaşım, haberleşme, sağlık, eğitim ve kültürel faaliyetlerin merkezi bir şekilde düzenlenmesi ve denetlenmesini olanaklı kılan kurumlaşmalardan ve organizasyonlardan yoksundur. Bu yüzden Osmaniye mahallesi çağdaş kentleşmeye aykırı özellikler göstermektedir [37].

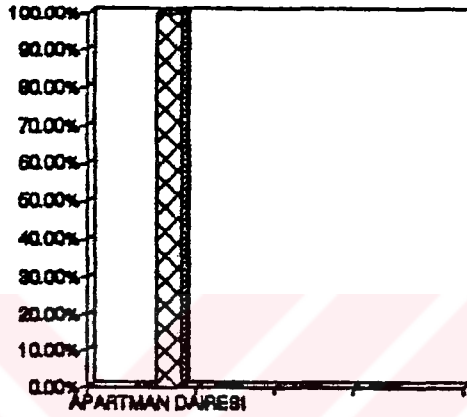
4.4.2.3. Ataköy 7-8. Kısım

Araştırma alanı olarak seçilen Ataköy 7-8. kısım bir toplu konut bölgesidir. "Toplu Konut" deyimi yurdu-muzda ilk kez 1926 yılında Türkiye Emlak ve Eytam Bankası'nın kurulmasıyla gündeme gelmiştir. Bundan sonra toplu konut olayı başlamış ve günümüze dek yaygınlaşarak sürmüştür [38].

"Toplu Konut" belli ölçülere göre bir komşuluk birimi yada böyle birimin bir kesimini meydana getirebilecek

büyükölükte bir alan üzerinde yerleşen insanların barınma ihtiyaçlarını karşılayan binaların tümü ve bunlarla ilgili sosyal tesislerdir [38].

Anket yapılan konutların tümünü apartman dairesi oluşturmaktadır (Şekil 3.34).

ŞEKİL: 4.34. Ataköy 7-8. Kısım Konut Tipi

4.4.3. Bireyin Oturduğu Çevreyle İlişkisinin Değerlendirilmesi

1- Oturduğunuz ev sizin mi, yoksa kirada mı oturuyorsunuz?

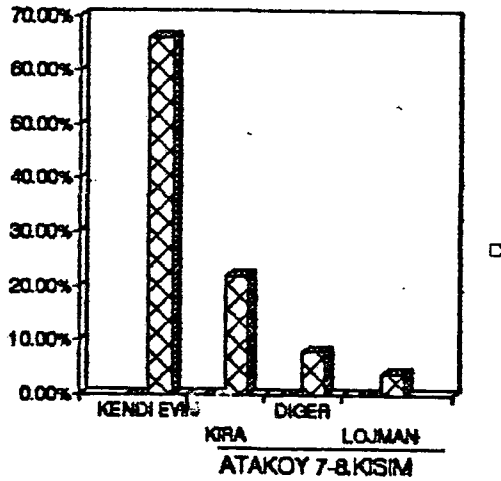
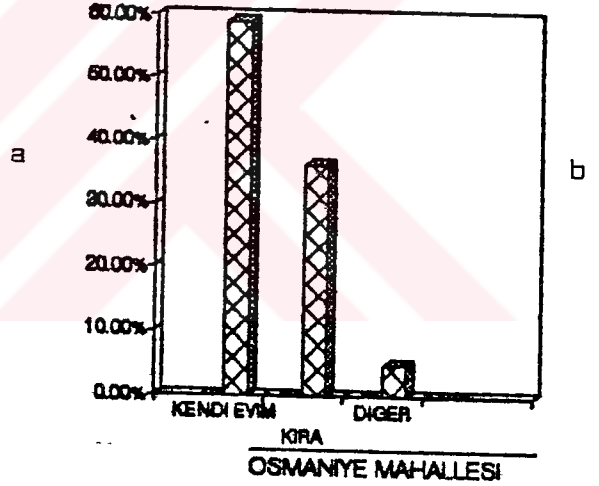
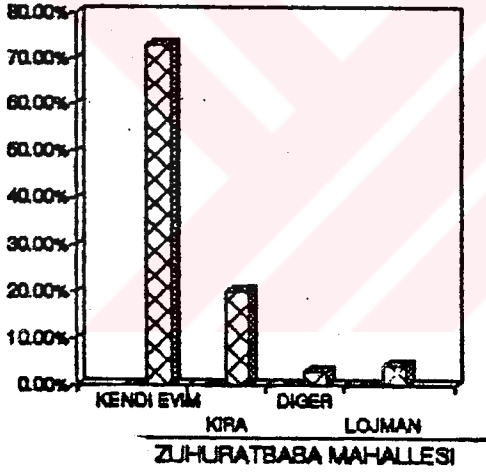
Zuhuratbaba mahallesinde % 72.86 oranı "kendi evim" cevabını vermiştir. Oturdukları evin bir başkasına yani yakınlarına ait olduğunu söyleyenler % 2.86'lık bir oranı oluşturmaktadır (Şekil 4.35.a.).

Osmaniye mahallesinde % 59'u "kendi evim" cevabını vermiştir. Osmaniye mahallesinde 5-10 yıl önce gecekondusu olan şimdi bir daire sahibi olmuştur. Çünkü müteahhitler bu gecekonduları yıkıp yerine apartman yapmıştır. Gecekondusu sahibincede, arsasının büyüklüğüne göre bir veya iki daire vermiştir. Böylece anket yapılan konutlarda "kendi evim" cevabı konut sahiplerinin yarısından fazlasını oluşturmıştır. Oturdukları evin bir başkasına yani yakınlarına ait olduğunu söyleyenler % 4.92'lik

bir oranı oluşturmaktadır. Evlerinin lojman olduğunu söyleyen herhangi bir konut sahibi olmamıştır (Şekil - 4.35.b.).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 66'sı "kendi evim" cevabını vermiştir. Oturdıkları evin bir başkasına yani yakınlarına ait olduğunu söyleyenler % 8'lik bir oranı oluşturmaktadır (Şekil 4.35.c.).

Sonuç olarak her üç mahallede de oturdıkları evin kendilerine ait olduğunu söyleyenler nüfusun yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Kirada oturdıklarını söyleyenlerin sayısı Osmaniye mahallesinde diğerlerine göre daha yüksek ve % 36.07 oranındadır.

ŞEKİL: 4.35.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

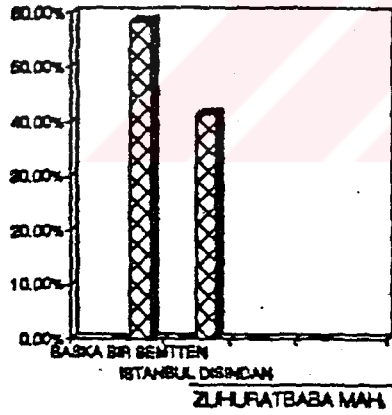
2- Şu anda oturduğunuz semte nereden geldiniz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 58.87 oranı İstanbul içinde başka bir semtten cevabını vermiştir (Şekil 4.36.a.).

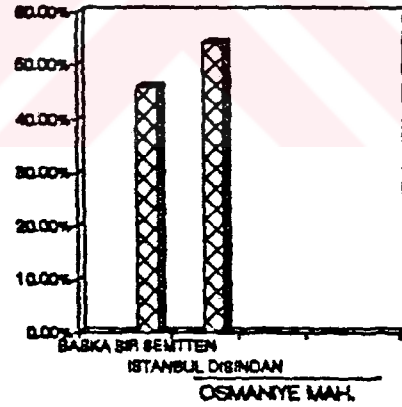
Osmaniye mahallesinde % 54.10 oranı İstanbul dışından cevabını vermiştir (Şekil 4.36.b.).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 74 oranı İstanbul içinde başka bir semtten cevabını vermiştir (Şekil 4.36.c.).

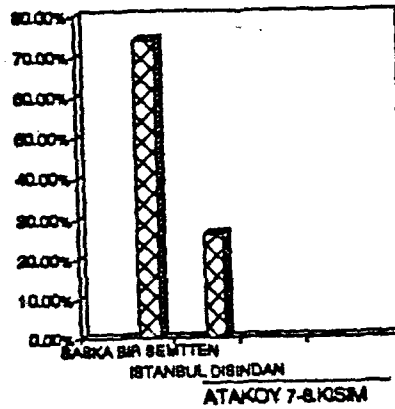
Sonuç olarak Ataköy 7-8. kısımda ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların yarısından fazlası "İstanbul içinde başka bir semtten cevabını" vermiştir. Ataköy 7-8. kısım çok yeni bir yerleşim bölgesi olduğu için buraya Bakırköy'den ve Ataköy'ün diğer mahallerinden gelenlerin sayısı oldukça fazladır. Osmaniye mahallesinde ise İstanbul dışından cevabını verenlerin % 54.10 oranında olması nüfusun yarısından fazlasının kırsal kesimden gelir gelmez Osmaniye mahallesine yerleştiğini göstermektedir.

a

b

c

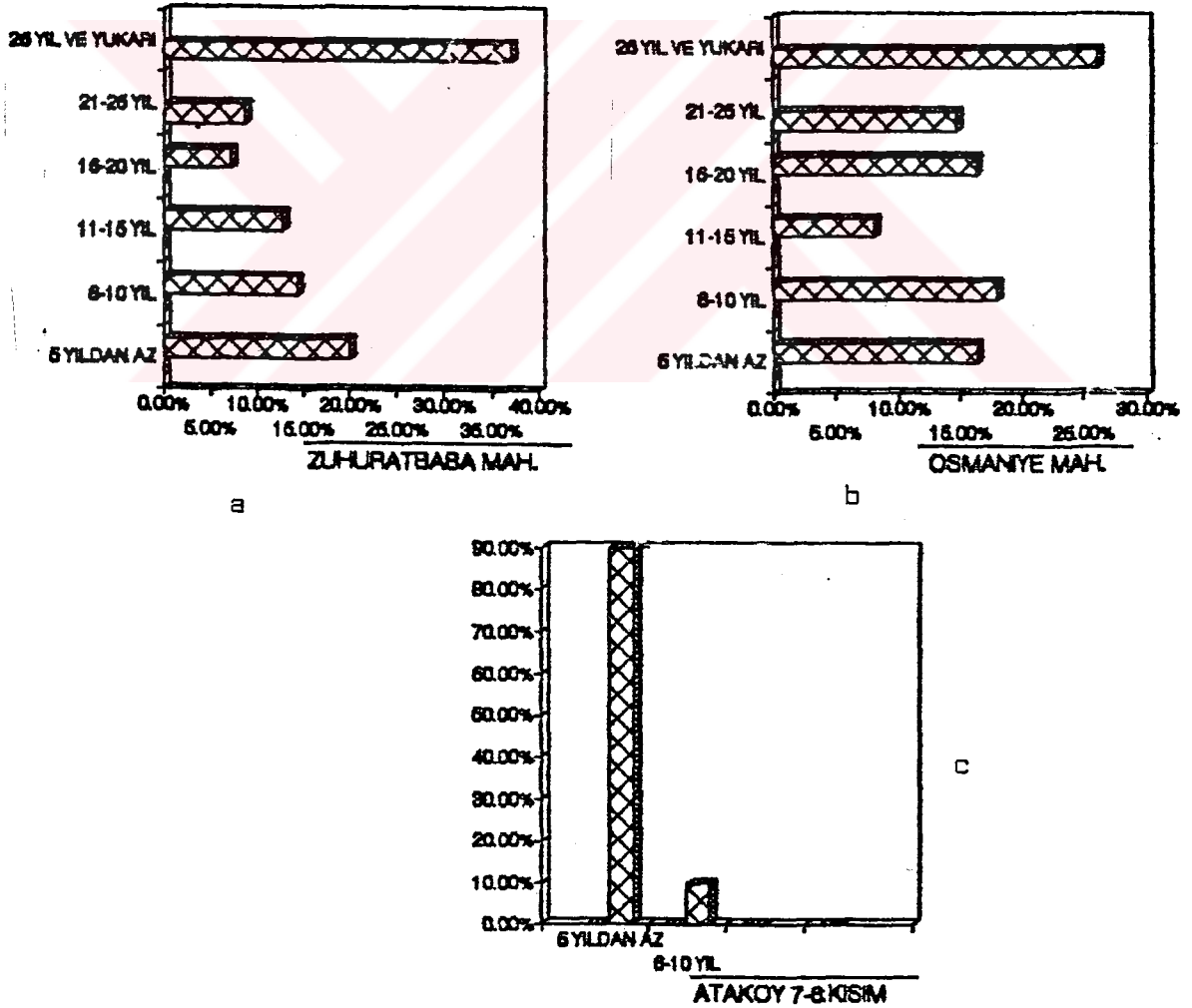
ŞEKİL: 4.36.a-Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım.

3- Kaç yıldır bu semtte oturuyorsunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 45.71 oranı (21-26) yıldan daha fazla cevabını vermiştir. Bunu % 20 oranı ile 5 yıldan az cevabı izlemektedir (Şekil 4.37.a.).

Osmaniye mahallesinde % 57.36 oranı (20-25) yıldan daha fazla cevabını vermiştir. Bu sonuç nüfusun yarısından fazlasının köyünden göç eder etmez İstanbul'a geldiklerinde Osmaniye mahallesine yerleştiklerini göstermektedir (Şekil 4.37.b.).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 90 oranı 5 yıldan az cevabını vermiştir (Şekil 4.37.c.).

ŞEKİL: 4.37.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c-Ataköy 7-8. Kısım

Sonuç olarak kaç yıldır bu semtte oturuyorsunuz sorusuna Zuhuratbaba mahallesinde anket yapılan ailelerde nüfusun yarısına yakını Osmaniye mahallesinde ise yarısından fazlası 20 yıldan daha fazla cevabını vermiştir. Bu sürenin uzun olması Zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesinin Bakırköy'ün en eski mahallelerinden olmasından kaynaklanmaktadır. Ataköy 7-8. kısımda oturanların % 90'u 5 yıldan az % 10 ise (6-10) yıl cevabını vermiştir. %10'luk oran Ataköy 7-8. kısımda oturmayan fakat orada çalışan kişilere aittir. % 90'nının 5 yıldan az cevabını vermiş olması ise 7-8. kısmın kuruluşunun çok yeni olmasından kaynaklanmaktadır.

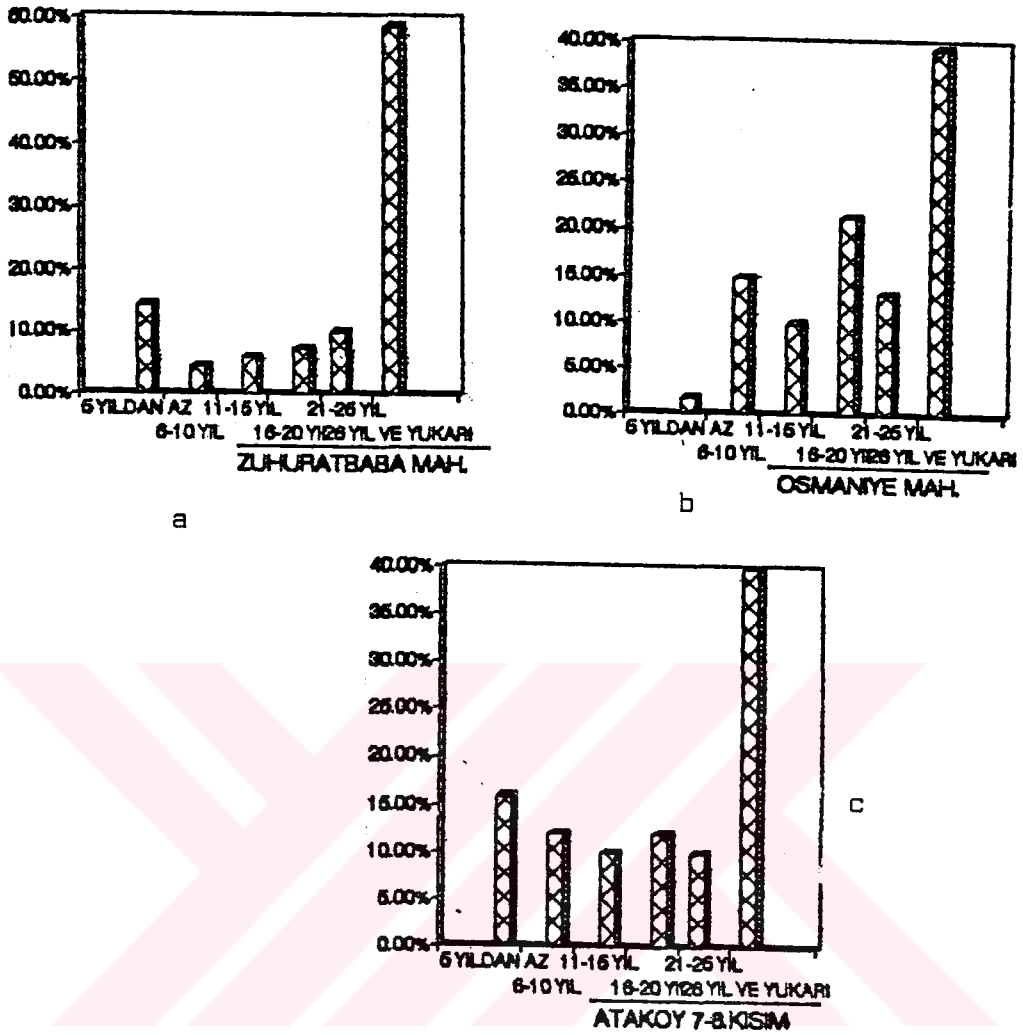
4- Kaç yıldır İstanbul'da oturuyorsunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 68.57 oranı (21-26) yıldan daha fazla cevabını vermiştir (Şekil 4.38.a.).

Osmaniye mahallesinde % 73.76 oranı (20-25) yıldan daha fazla cevabını vermiştir (Şekil 4.38.b.).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 50 oranı (21-26) yıldan daha fazla cevabını vermiştir (Şekil 4.38.c.).

Sonuç olarak kaç yıldır İstanbul'da oturuyorsunuz sorusuna Zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesinde yarısından fazlası Ataköy 7-8. kısımda ise yarısı 25 yıldan daha fazla cevabını vermiştir. Oranların her üç mahallede de yüksek olması mahalle sakinlerinin İstanbul'da kalış sürelerinin çok uzun olduğunu göstermektedir.

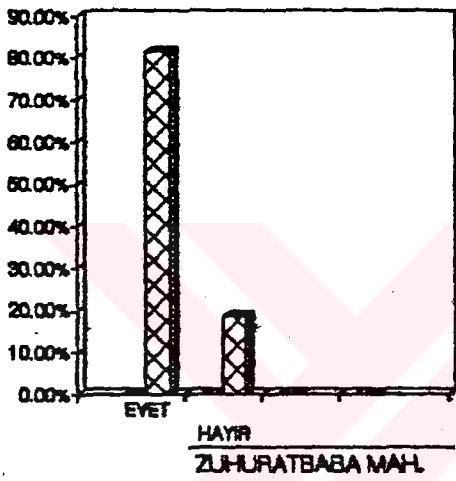
ŞEKİL: 4.38.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

5- Oturduğunuz semtten memnunmusunuz?

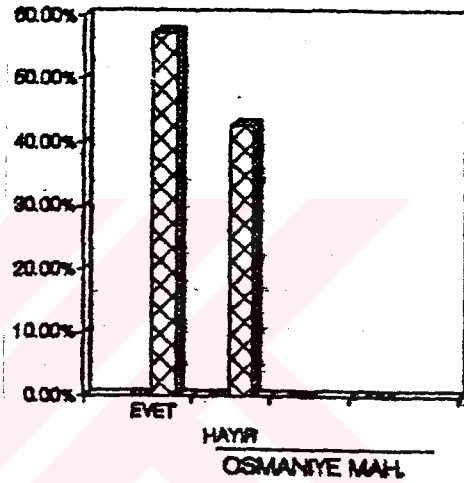
Zuhuratbaba mahallesinde % 81.43 oranı, Osmaniye mahallesinde % 57.38 oranı, Ataköy 7-8. kısımda ise % 100'ü evet cevabını vermiştir (Şekil 4.39.a.b.c.).

Ataköy 7-8. kısımda evet cevabını verenlerin % 100'ü oluşturması 7-8. kısmın altyapı sorununun olmamasından, sosyal ağırlıklı hizmetlerin bol olmasından kaynaklanmaktadır. Ataköy 7-8. kısım, Zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesi ile karşılaştırıldığında sorunsuz bir mahalle olarak görülmektedir. Zuhuratbaba mahallesinde evet cevabını verenler % 81.43 gibi yüksek bir oranda iken Osmaniye

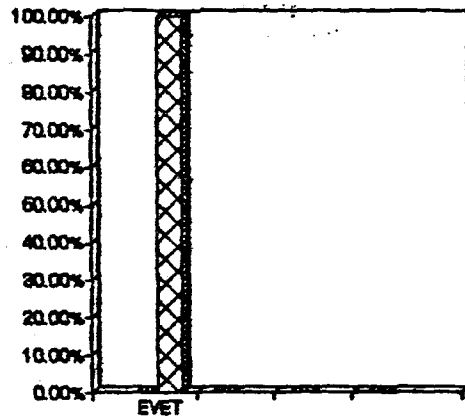
mahallesinde % 57.38 oranındadır. Bu oranın düşük olması Osmaniye mahallesinin yol, su, kanalizasyon, yeşil alan, park ve oyun yerleri, otopark, eğlence ve dinlenme alanlarından, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yürütüldüğü kurumlardan büyük oranda yoksun olmasından kaynaklanmaktadır. Bu açıdan Osmaniye mahallesi planlı ve çağdaş bir kent yaşamını sunan Ataköy 7-8. kısma karşı aykırı özellikler göstermektedir.

a

b

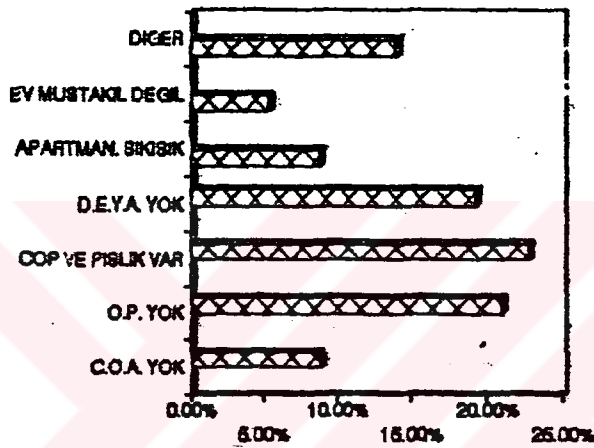
c

ATAKÖY 7-8.KISIM

ŞEKİL: 4.39.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

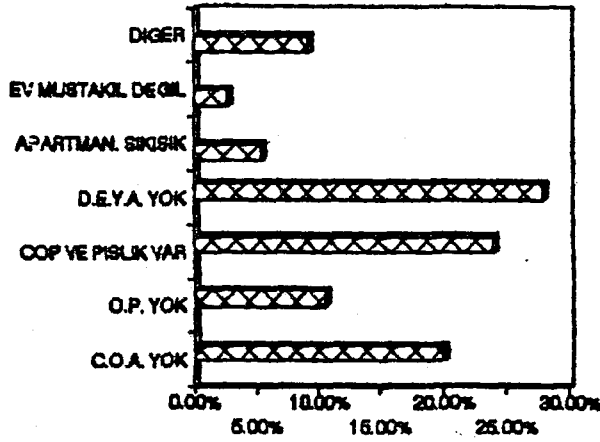
6- Memnuniyetsizliğiniziın sebepleri nelerdir?

Oturduğu semtten memnun fakat oturduğu mahallenin bazı eksiklikleri olduğuı söyleyen ve oturduğu semtten memnun olmadığını belirten mahalle sakinlerine memnuyetsizliğinizin sebepleri nelerdir? diye sorulduğuında Zuhuratbaba mahallesinde % 22.81 oranı çöp ve pislik sorunu çözümlenmemiştir cevabını vermiştir. % 21.05 oranı otopark olmadığını % 19.30 oranı ise dinlenme, eğlenme ve yürüyüş alanlarının olmadığını söylemiştir (Şekil 4.40).

ŞEKİL: 4.40. Zuhuratbaba Mahallesi

Osmaniye mahallesinde ise % 82.67 gibi çok yüksek bir oran oturdukları yerde dinlenme, eğlenme ve yürüyüş alanlarının olmadığını, çöp ve pislik sorununun bir türlü çözülemediğini, çocuklar için oyun yerinin olmadığını otoparkın bulunmadığını söylemişlerdir. % 9.33 oranı ise oturdukları evin daha önceki yıllarda bahçesi olan bir ev olduğuı şimdi ise apartman dairesinde oturduklarını, bahçelerinin ortadan kalktığını, apartman yaşantısından memnun olmadıklarını, komşuluk ilişkilerinin zayıfladığını eskisi gibi olmadığını, oturdukları yerde son zamanlarda hırsızlık olayının çok arttığını söylemişlerdir. Ayrıca gecekondularda ve müstakil evlerde oturanlar evlerinin yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya olduğuı ve bundan da memnun olmadıklarını söylemişlerdir (Şekil 4.41).

ŞEKİL: 4.41. Osmaniye Mahallesi

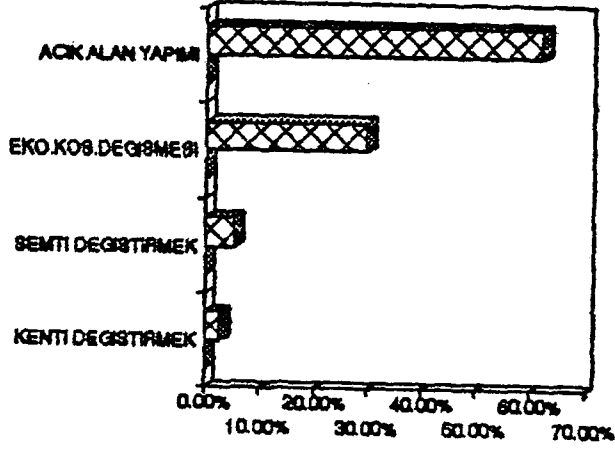
Yukarıda görüldüğü gibi her iki mahallede de çöp ve pislik sorununun çözülmediği, dinlenme, eğlenme ve yürüyüş alanlarının, çocuklar için oyun yerlerinin olmadığı konusuna değinmişlerdir.

7- Memnuniyetsizliğinizi gidermek için ne tür değişiklik istersiniz?

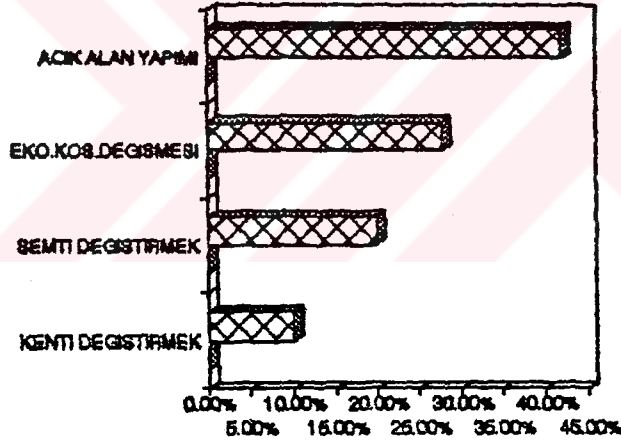
Zuhuratbaba mahallesinde % 2.7 gibi düşük bir oran İstanbul'u değiştirmek istediğini söylemiştir. % 5.41 oranı ise semti değiştirmek istediğini % 29.73 oranı ise ekonomik koşulların değişmesi gerektiğini söylemiştir. İstanbul'da 20 yıldan daha uzun süredir oturanlar ve oturdukları semtten memnun olduklarını söyleyen % 62.16 oranı ise yeni yeşil alanların, parkların, bahçelerin, otoparkların yapılmasını istediklerini söylemişlerdir (Şekil 4.42).

Osmaniye mahallesinde % 10'u İstanbul'u değiştirmek istediğini söylemiştir. Bunlar İstanbul'a yeni gelen 5 yıldan daha az süredir İstanbul'da oturanlardır. İstanbul'da 20-25 yıldan daha uzun süredir oturanlar ve oturdukları semtten memnun olduklarını söyleyen % 42 oranı yeni yeşil alanların, parkların, bahçelerin otoparkların yapılmasını istediklerini söylemişlerdir. Oturdukları semtten memnun olmadıklarını söyleyen % 48 oranı ise semti değiştirmek istediklerini ve bunuda yapabilmeleri

için ekonomik koşulların değişmesi gerektiğini söylemişlerdir (Şekil 4.43).

ŞEKİL: 4.42. Zuhuratbaba Mahallesi

ŞEKİL: 4.43. Osmaniye Mahallesi

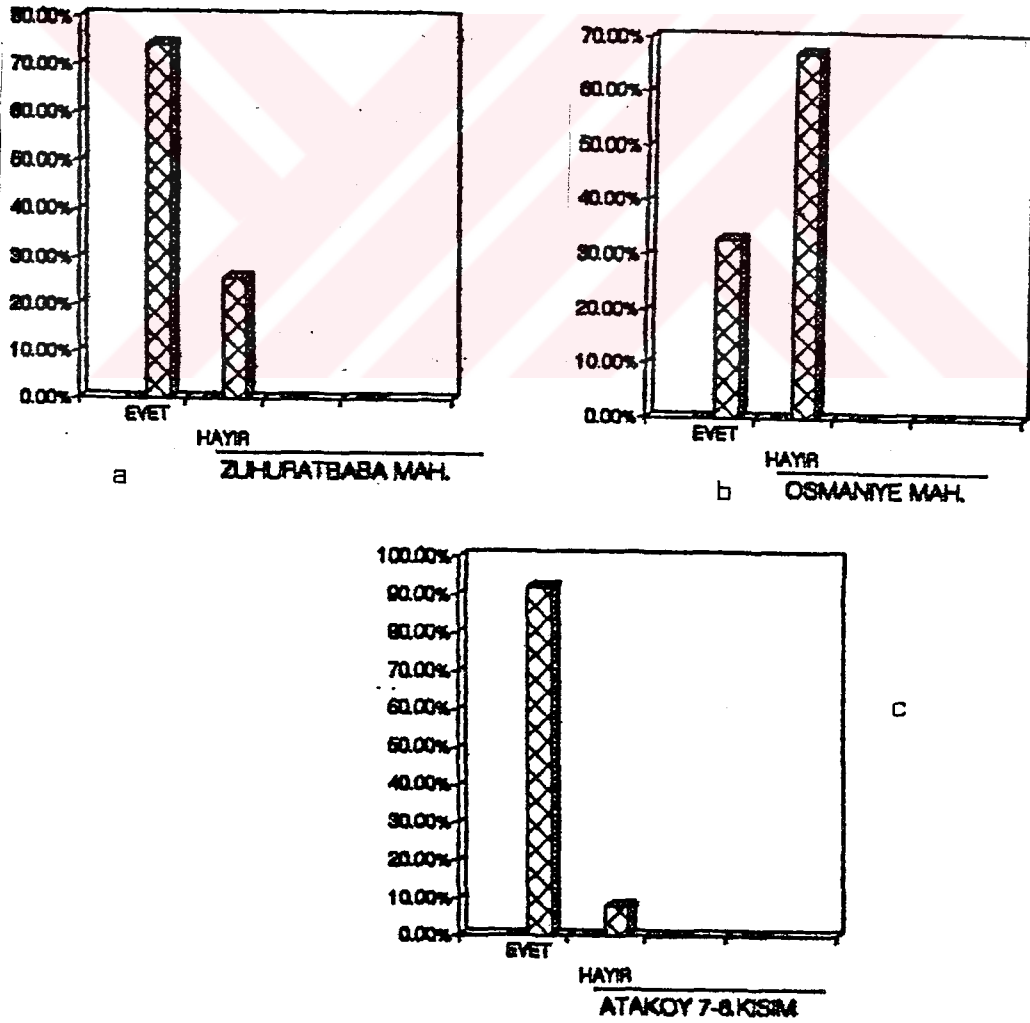
Sonuç olarak memnuniyetsizliğinizi gidermek için ne tür değişiklik istersiniz sorusuna her iki mahallede de yarısına yakını yeni yeşil alanların, parkların, bahçelerin, otoparkların yapılmasını istediklerini söylemişlerdir. Osmaniye mahallesinde semti değiştirmek isteyenlerin oranı % 48 iken Zuhuratbaba mahallesinde bu oran oldukça düşüktür. Çünkü Zuhuratbaba mahallesinde oturanlar Bakırköy semtinden memnundurlar. Oturdıkları mahallenin bazı noksanlıkları olsada; Bakırköy Planlı ve çağdaş

bir kent yaşamına cevap vermektedir.

8- Çevrenizde çocuk bahçesi varmı?

Zuhuratbaba mahallesinde % 74.29 oranı evet cevabını vermiştir (Şekil 4.44.a). Osmaniye mahallesinde % 67.21 oranı hayır, Ataköy 7-8. kısımda ise % 92 oranı evet cevabını vermiştir (Şekil 4.44.b,c.).

Yukarıda görüldüğü gibi, çevrenizde çocuk bahçesi varmı sorusuna Ataköy 7-8. kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların % 70'inden fazlası evet cevabını verirken Osmaniye mahallesinde % 70'ine yakını hayır cevabını vermiştir.

ŞEKİL: 4.44.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

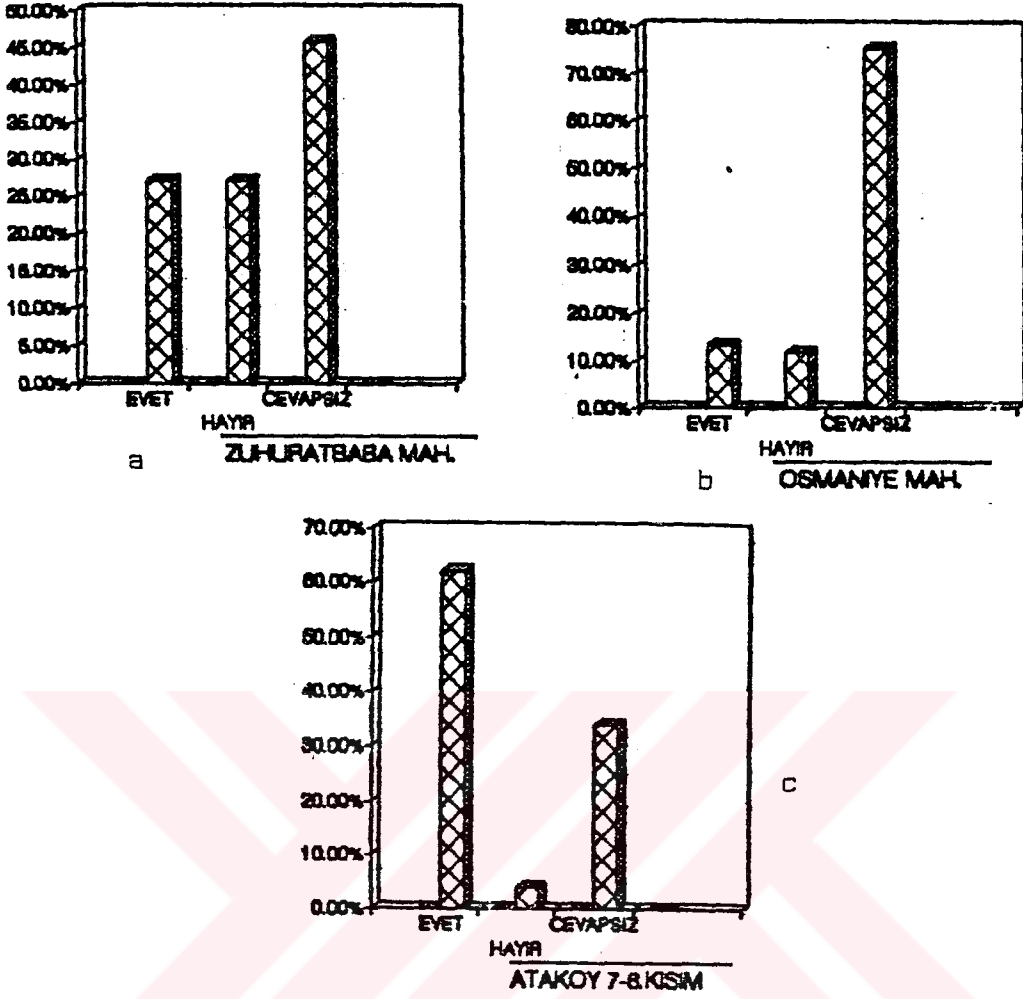
Çocuğunuzu götürüyormusunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde çocuğu olmayan yada büyük çocukları olanlar bu soruyu cevapsız bırakmışlardır. % 45.71 cevapsızların oranını göstermektedir. % 27.15 oranı hayır cevabını verirken % 27.14 oranıda evet cevabını vermiştir. Çocuk bahçesini kullananların sayısı kullanmayanların sayısına eşittir (Şekil 4.45.a).

Osmaniye mahallesinde de % 75.41 oranı soruyu cevapsız bırakmıştır. Osmaniye mahallesinde çocuğu küçük olanların sayısının oldukça düşük olması nedeniyle % 13.11 gibi az bir oran çocuklarını çocuk bahçesine götürdüklerini söylemişlerdir (Şekil 4.45.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 62 oranı evet cevabını vermiştir. Çocuğu olmayanlar yada büyük çocukları olanlar bu soruyu cevapsız bırakmışlardır. % 34 cevapsızların oranını göstermektedir (Şekil 4.45.c).

Sonuç olarak Ataköy 7-8. kısımda çocuk bahçesini kullananların sayısı Zuhuratbaba mahallesindekinden daha fazladır. Çünkü Ataköy 7-8 'de yeterli ve kullanışlı çocuk bahçesi vardır. Ataköy'de çocuk sayısı da fazladır. Osmaniye mahallesinde ise yeterli sayıda ve kullanma kapasitesine sahip çocuk bahçesi olmadığı için kullanan çocuk sayısı diğer iki mahalleden oldukça düşüktür.

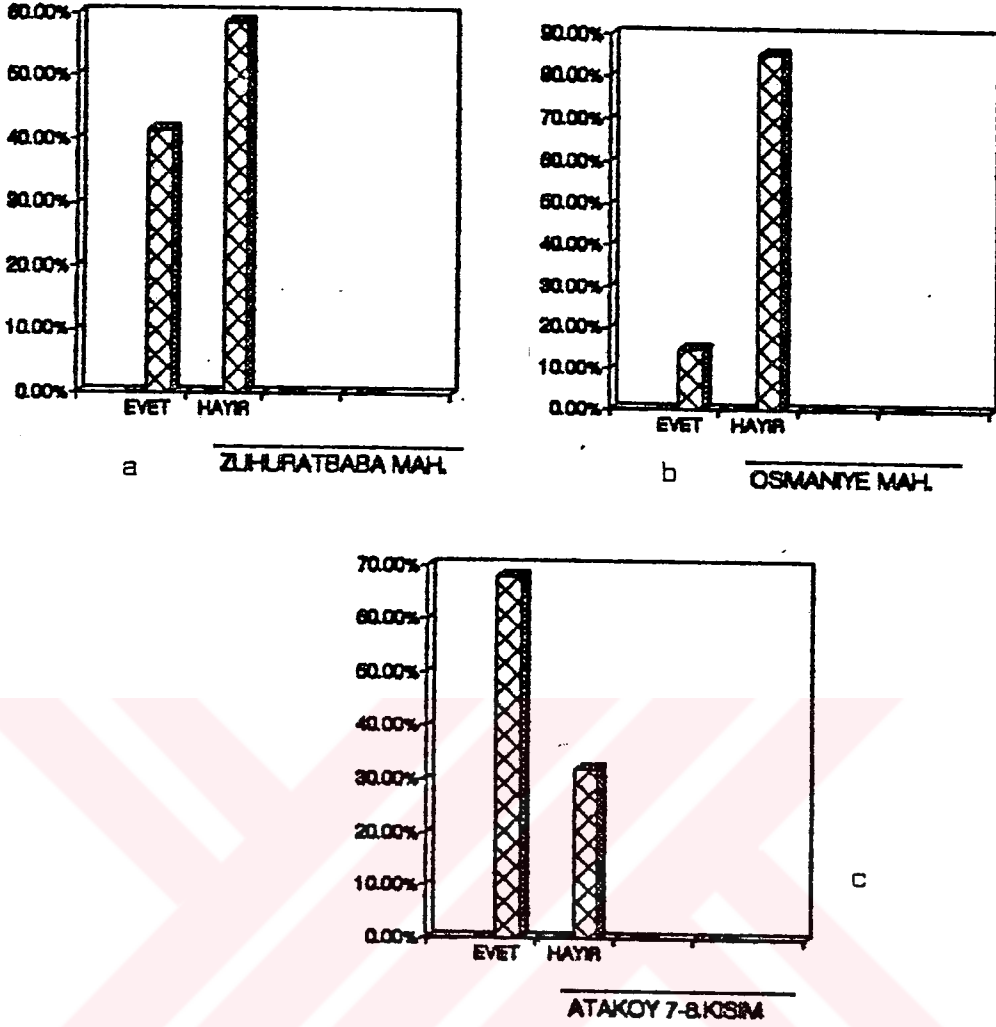

ŞEKİL: 4.45.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

9- Çevrenizde oyun-antreman alanı varmı?

Zuhuratbaba mahallesinde % 58.57 oranı hayır Osmaniye mahallesinde ise % 85.25 oranı hayır cevabını vermiştir (Şekil 4.46.a,b). Ataköy 7-8. kısımda ise % 68 oranı evet cevabını vermiştir (Şekil4.46.c).

Yukarıda görüldüğü gibi çevrenizde oyun antreman alanı varmı sorusuna Zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesinde nüfusun yarısından fazlası hayır cevabını verirken Ataköy 7-8. kısımda yarısından fazlası evet cevabını vermiştir.

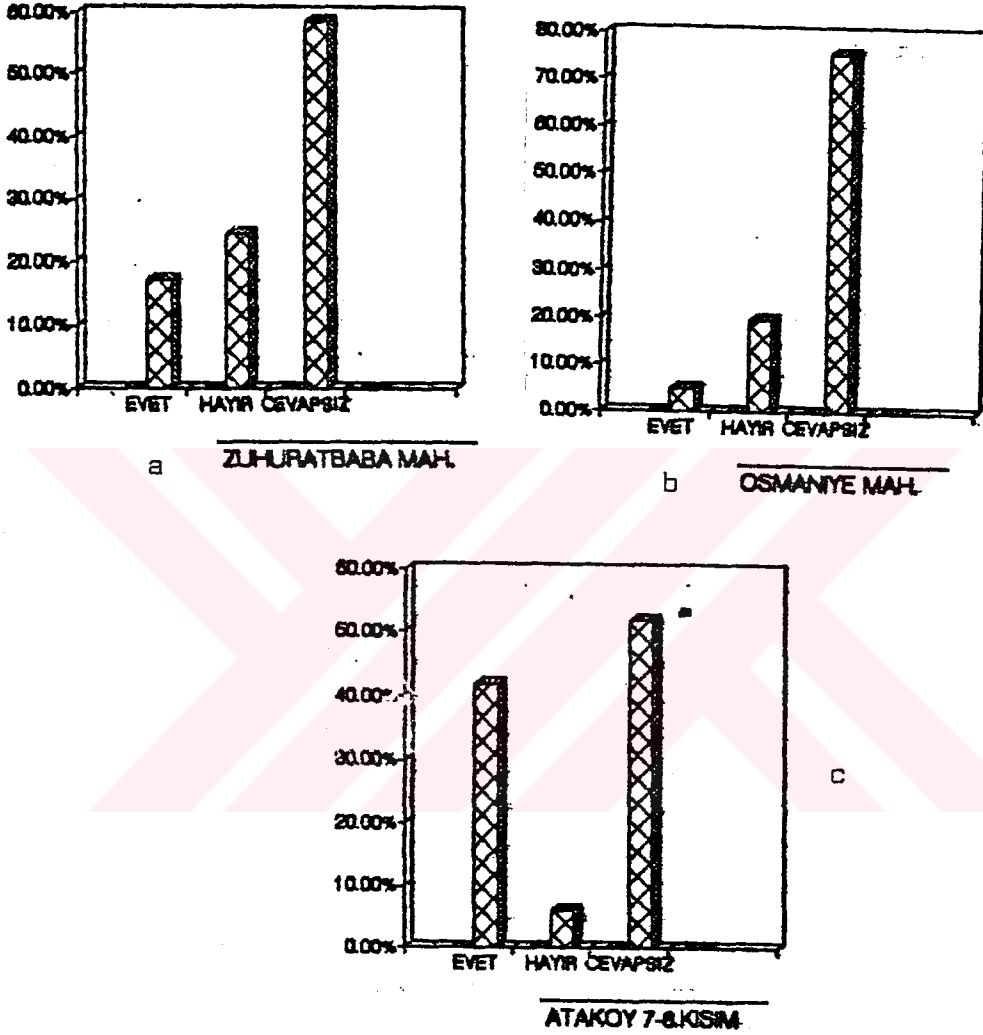
ŞEKİL: 4.46.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

Çocuğunuz kullanıyormu?

Zuhuratbaba mahallesinde çocukları olmadığını, yada yaşları oyun-antreman alanına gidecek kadar küçük çocukları olmadığını söyleyen ailelerin sayısı çok fazla olduğu için % 58.57 oranı bu soruyu cevapsız bırakmıştır. % 17.14 oranı çocuklarının oyun-antreman alanını kullandıklarını % 24.29 oranı ise kullanmadıklarını söylemişlerdir (Şekil 4.47.a).

Osmaniye mahallesinde % 75.41 oranı bu soruyu cevapsız bırakırken % 4.92 gibi çok düşük bir oran çocuklarının oyun-antreman alanını kullandıklarını % 19.67 oranı ise kullanmadıklarını söylemişlerdir (Şekil 4.47.b).

Ataköy 7-8. kısımda % 52 oranı soruyu cevapsız bırakırken % 42 gibi çok yüksek bir oran çocuklarının oyun-antreman alanını kullandıklarını söylemişlerdir (Şekil 4.47.c).

ŞEKİL: 4.47.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b-Osmaniye Mahallesi, c-Ataköy 7-8. Kısım

Sonuç olarak oyun-antreman alanlarını çocuğunuz kullanıyormu sorusunu cevapsız bırakanların sayısı her üç mahallede de yarısından fazladır. Zuhuratbaba mahallesinde oyun-antreman alanını kullanan çocukların sayısı kullanmayanlardan daha düşüktür. Çünkü Zuhuratbaba mahallesinde çocuk sayısı azdır. Aynı zamanda da çocukların oyun oynamak için, hem alçak katlı konutların hemde

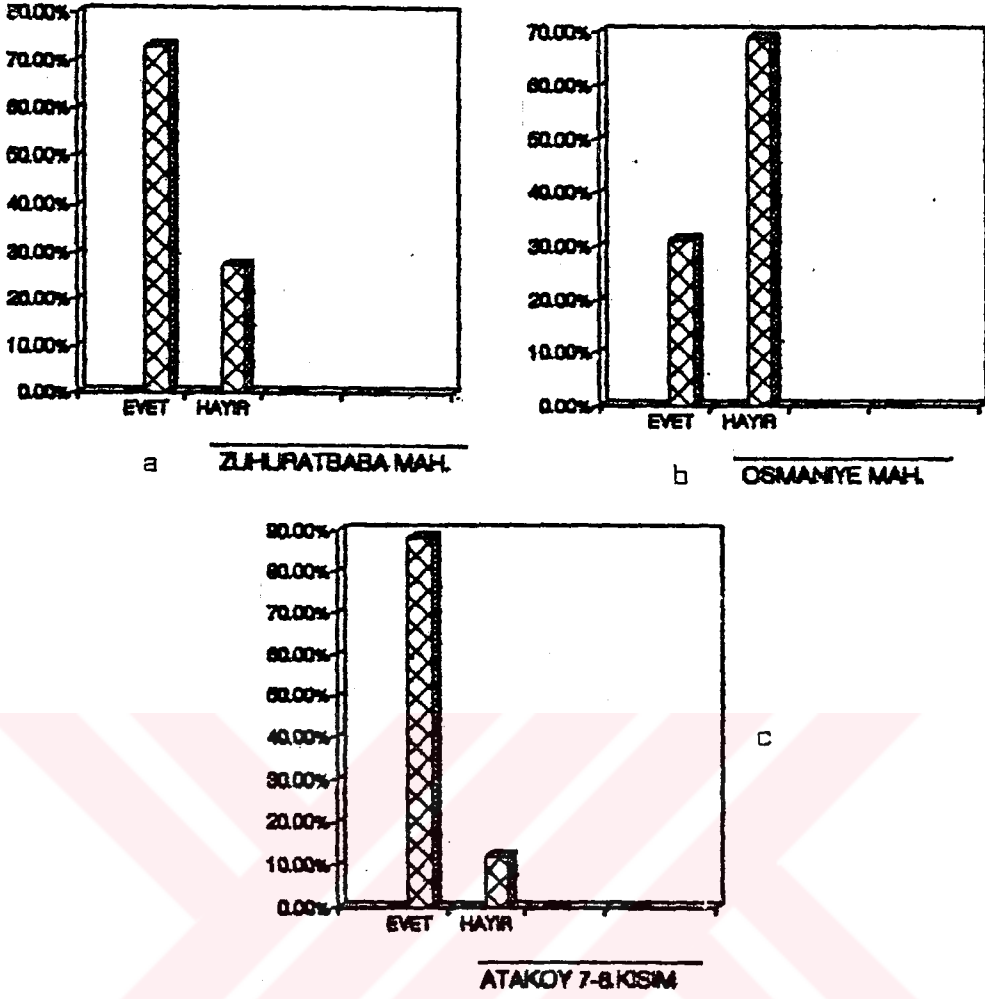
apartmanların bulunduğu çevrede, sokaklarda, park yerlerinde veya konut girişlerinin önlerinde oynamayı onlar için özel planlanmış ve düzenlenmiş alanlarda oynamaya tercih etmeleri de rol oynamaktadır. Bu tercih nedenlerinin başında, yolların asfalt veya beton kaplama olmasına bağlı olarak çocukların çamursuz, temiz yerde oyun oynama olanağına sahip olmasında gelmektedir [39].

Osmaniye mahallesinde oyun antreman alanlarını kullanan çocukların sayısı kullanmayanlardan oldukça düşüktür. Bunun nedenlerinden biri Osmaniye mahallesinde yeterli sayıda ve kapasitede oyun-antreman alanının olmaması diğer bir nedende oyun çağında olan çocukların oyun oynamak yerine çalışmak zorunda olmalarıdır.

10- Çevrenizde park varmı?

Zuhuratbaba mahallesinde % 72.86 oranı evet Osmaniye mahallesinde % 68.85 oranı hayır cevabını vermiştir (Şekil 4.48.a,b). Ataköy 7-8. kısımda ise % 88 oranı evet cevabını vermiştir (Şekil 4.48.c).

Sonuç olarak çevrenizde park varmı sorusuna Ataköy 7-8. kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların yarısından fazlası evet cevabını verirken Osmaniye mahallesinde yarısından fazlası hayır cevabını vermiştir.

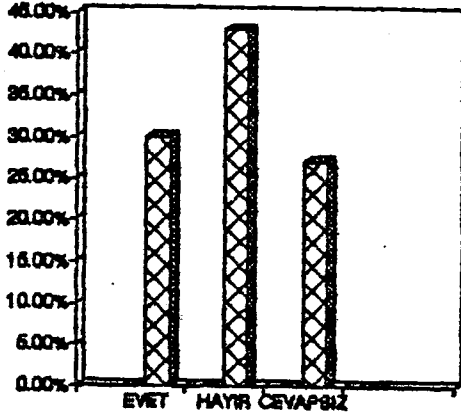
ŞEKİL: 4.48.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

Kullanıyormusunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 42.86 oranı hayır cevabını verirken % 30 oranı ise evet cevabını vermiştir. (Şekil 4.49.a). Osmaniye mahallesinde kullanmayanların ve soruyu cevapsız bırakanların oranı % 83.61 gibi çok yüksektir (Şekil 4.49.b). Ataköy 7-8. kısımda ise % 80 oranı evet cevabını vermiştir (Şekil 4.40.c).

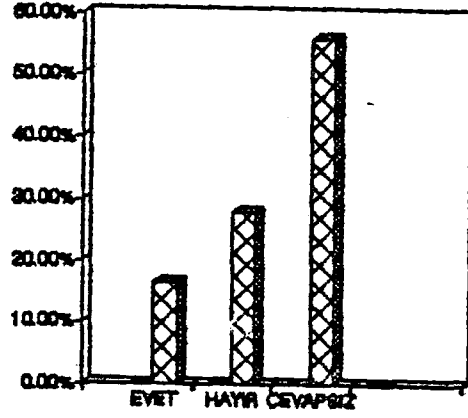
Yukarıda görüldüğü gibi çevrenizdeki parkı kullanıyormusunuz sorusuna Ataköy 7-8. kısımda oturanların tamamına yakını evet cevabını verdiği halde Osmaniye ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların yarısına yakını hayır cevabını vermiştir. Bu sonuç her iki mahallede de yeterli sayıda parkın olmadığını göstermektedir. Ayrıca

Zuhuratbaba mahallesinde 60 yaşın üzerindeki kişiler kendi evlerinin yanında bile olsalar parka gidemediklerini söylemişlerdir.

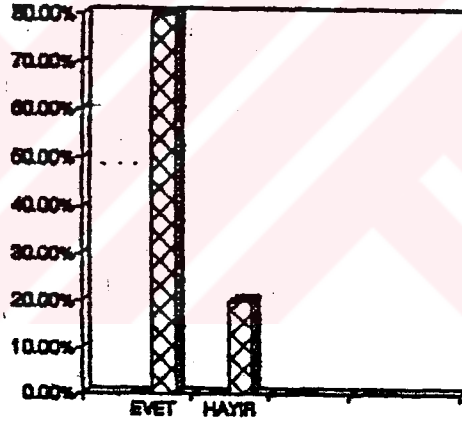
a

ZUHURATBABA MAH.

b

OSMANIYE MAH.

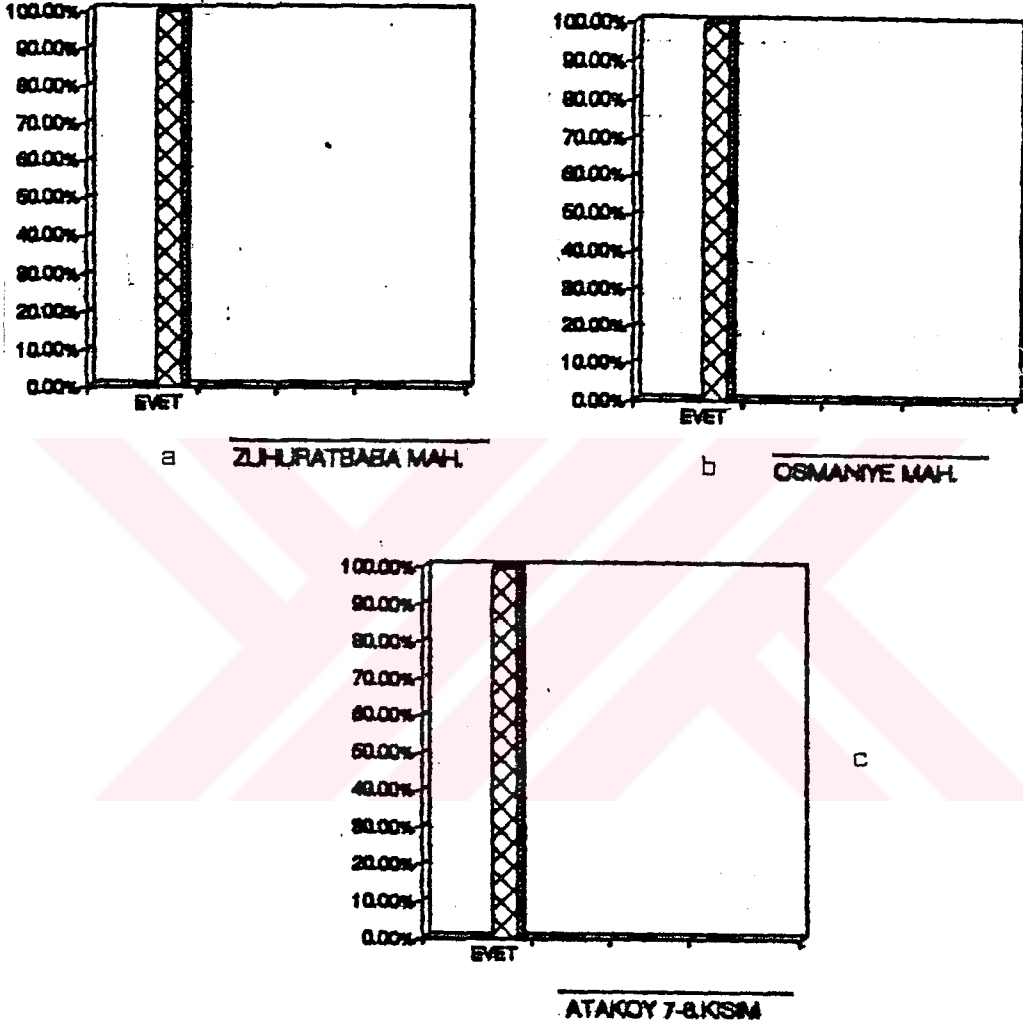
c

ATAKÖY 7-8.KISIM

şEKİL: 4.49.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

Olsa kullanırmıydınız?

Çevrelerinde park olmayan mahalle sakinlerine olsa kullanırmıydınız sorusu sorulduğunda her üç mahallede de tamamına yakını evet cevabını vermiştir (Şekil 4.50.a,b,c).

ŞEKİL: 4.50. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7.8.Kısım

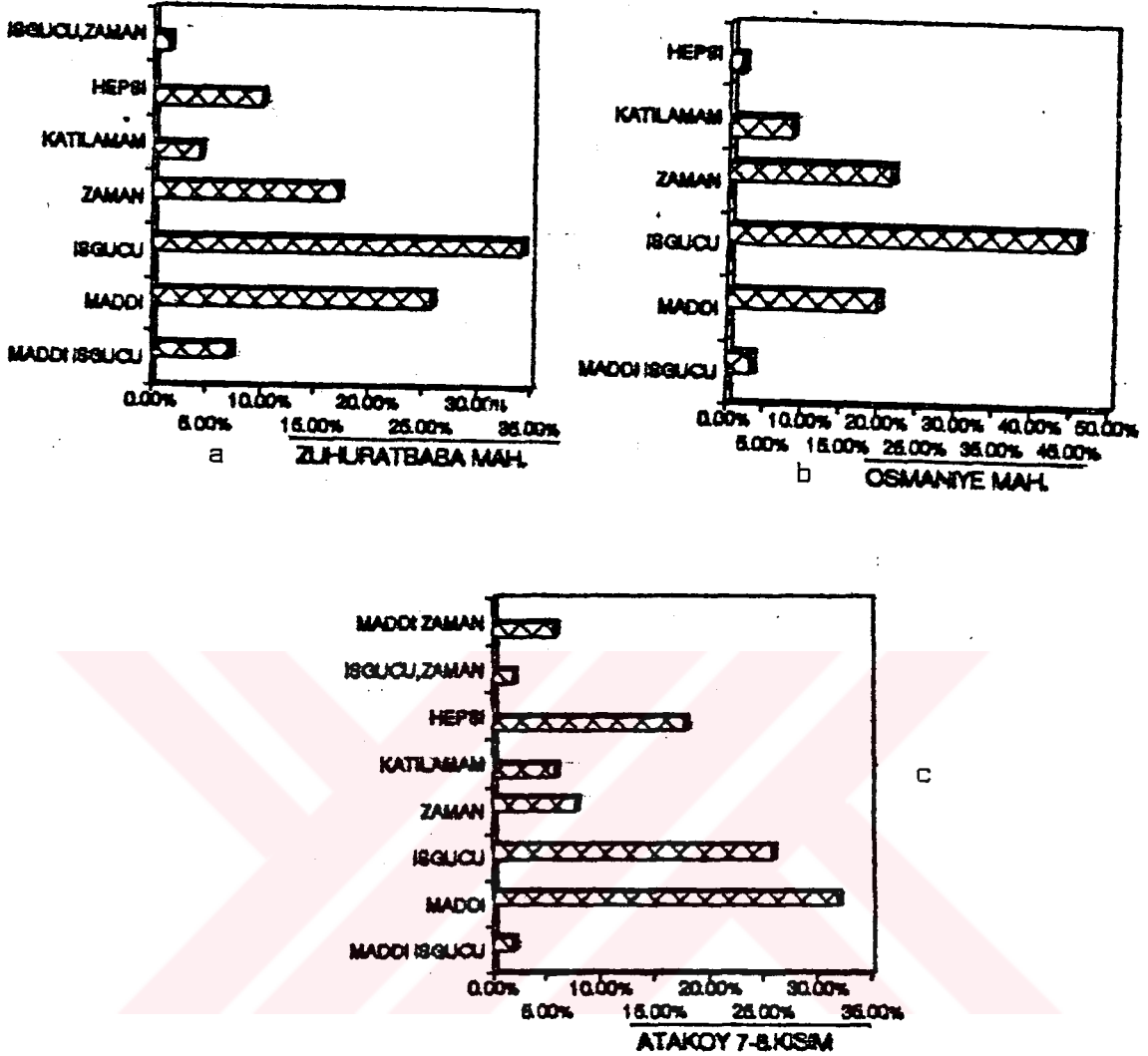
11- Çevrenizin iyileştirilmesi amacıyla bir katılım gerekse ne şekilde katılırsınız?

Zuhuratbaba mahallesinde % 34.29 oranı işgücü biçiminde % 25.71 oranı ise maddi biçimde katılabileceğini söylemiştir. % 4.29 gibi bir oran ise hiçbir şekilde katılamam demıştır (Şekil 4.51.a).

Osmaniye mahallesinde ise % 45.91 oranı işgücü olarak katılabileceklerini % 19.67 oranı ise maddi olarak katılabileceğini söylemiştir. % 8.20 gibi bir oran ise hiçbir şekilde katılamam demıştır (Şekil 4.51.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 32 oranı maddi olarak katılabileceklerini % 26 oranı ise işgücü olarak katılabileceklerini söylemişlerdir. % 6 gibi bir oran ise hiçbir şekilde katılamam demıştır (Şekil 4.51.c).

Sonuç olarak çevrenizin iyileştirilmesi amacıyla bir katılım gerekse ne şekilde katılırsınız sorusuna Zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesinin büyük çoğunluğu işgücü olarak katılabileceklerini söylerken Ataköy 7-8. kısım ise maddi olarak yardım edebileceğini söylemiştir. Bu durum Ataköy 7-8. kısımda oturanların gelir düzeyinin yüksek olmasından ve yeterli boş zamana sahip olmamalarından kaynaklanmaktadır. Her üç mahallede de hiçbir şekilde katılamam cevabını verenlere rastlanmıştır ama düşük bir orandadır.

ŞEKİL: 4.51.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

4.4.4. Bireyin Yeşil Alanla Olan İlişkisinin Değerlendirilmesi

Bireyin yeşile olan ilgisini, yeşil alan denildiği zaman ne anladığını, yeşil alanları yeterli oranda kullanıp kullanmadığını ortaya koymak için bu bölüm düzenlenmiştir.

12- Yeşil alan denildiğinde ne anlıyorsunuz?

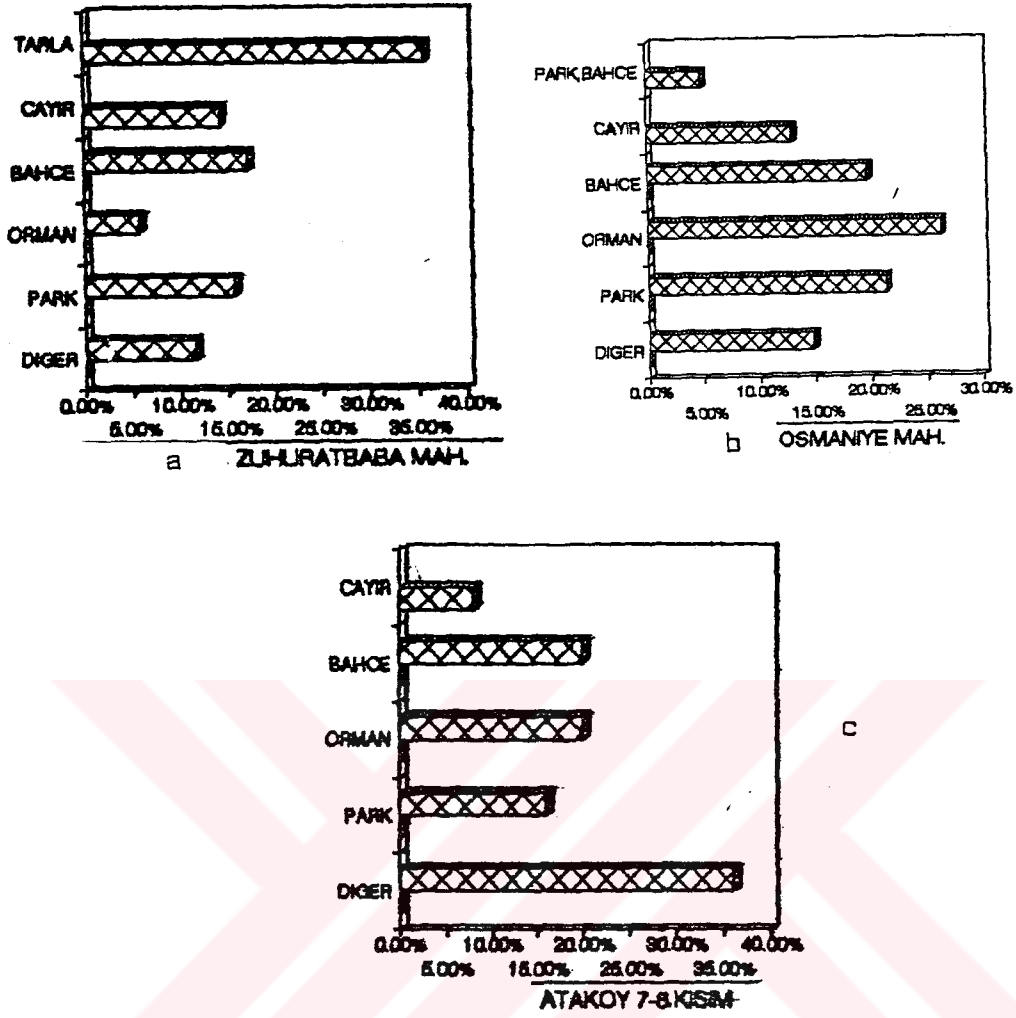
Zuhuratbaba mahallesinde % 35.71 oranı tarla %32.86 oranında park, bahçe cevabını vermiştir. % 11.43 oranı ise herşeyin yani park, bahçe, çayır, orman, çimen,ağaç

ve tarlanın yeşil alan olduğunu söylemiştir. % 5.72 gibi düşük bir oran ise sadece orman cevabını vermiştir (Şekil 4.52.a).

Osmaniye mahallesinde % 45.9 oranı yeşil alan denildiği zaman park ve bahçe anladıklarını söylemişlerdir. % 26.23 oranı orman cevabını vermiştir. % 14.76 oranı ise herşeyin yani, park, bahçe, çayır, orman, çimen, ağaç ve tarlanın yeşil alan olduğunu söylemiştir (Şekil 4.52.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 36 oranı yeşil alan denildiği zaman park, bahçe, çayır, çimen ve ormanın hepsini anladıklarını söylediler. Aynı zamanda bitki örtüsüyle kaplı olan boş alanların yeşil alan olduğu şeklinde de tanımlama yapılmıştır. % 40 gibi en yüksek oran ise orman ve bahçe cevabını vermiştir (Şekil 4.52.c).

Yukarıda görüldüğü gibi yeşil alan denildiğinderean-
lıyorsaunuz sorusuna Ataköy 7-8. kısımda % 40 oranı orman
ve bahçe cevabını Zuhuratbaba mahallesinde % 35.71 oranı
tarla, Osmaniye mahallesinde ise % 45.9'u park ve bahçe
cevabını vermiştir.

ŞEKİL: 4.52.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

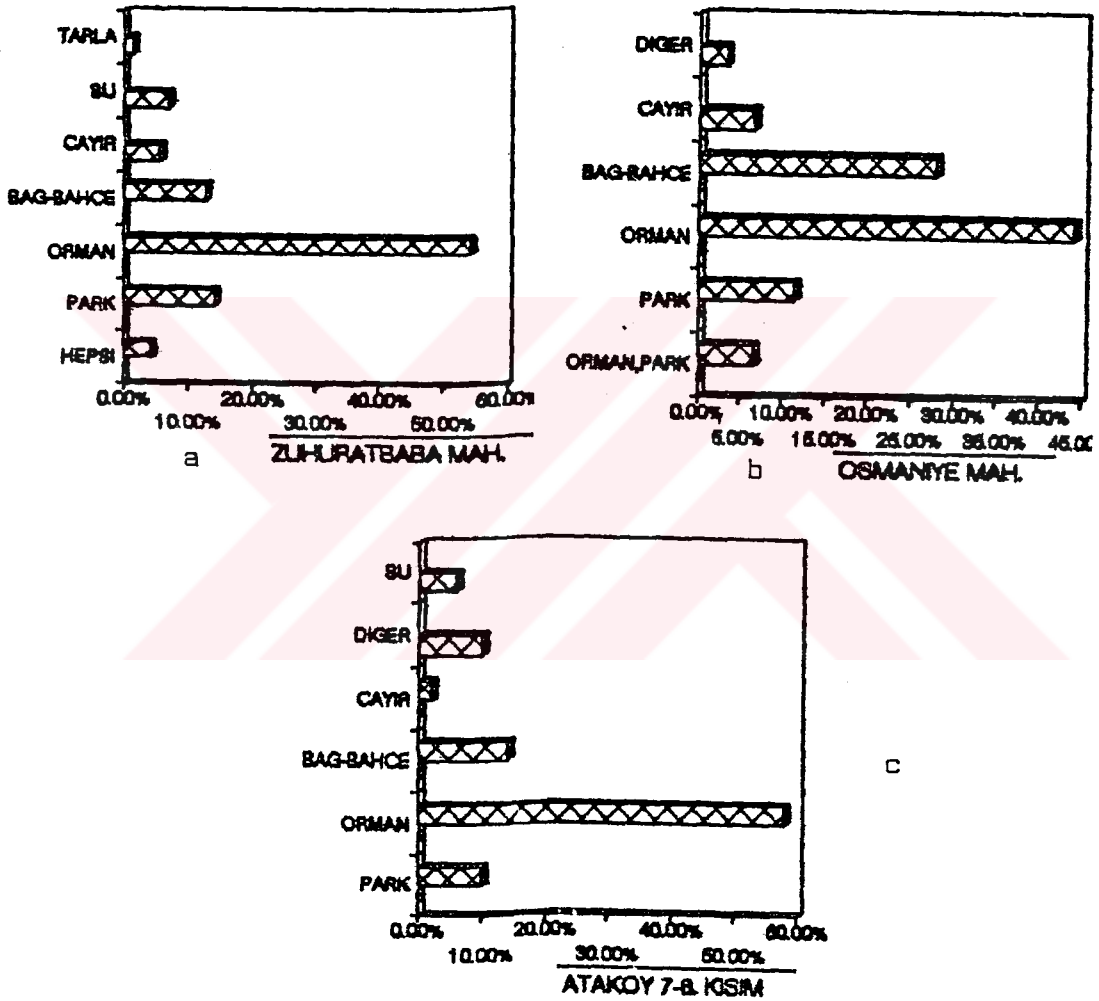
13- Yeşil alan içinden en çok hangisi sizi dinlendiriyor?

Zuhuratbaba mahallesinde % 54.29 oranı orman cevabını vermiştir. % 27.13 oranı park ve bahçenin kendilerini çok dinlendirdiklerini söylemişlerdir. % 1.43 gibi bir oran ise tarla cevabını vermiştir (Şekil 4.53.a).

Osmaniye mahallesinde % 50.82 oranı orman ve çayırın kendilerini dinlendirdiklerini söylemişlerdir. % 3.28 oranı park, bahçe ve bununla birlikte su ögeside bizi dinlendirir cevabını vermişlerdir. Bu sonuç ile insanların yeşille birlikte suya ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır (Şekil 4.53.b).

Ataköy 7-8. kısımda % 58 oranı orman cevabını vermiştir. Bunu % 14 oranı ile bağ-bahçe cevabı izlemektedir (Şekil 4.53.c).

Yukarıda da görüldüğü gibi yeşil alan içinden en çok hangisi sizi dinlendiriyor sorusuna her üç mahallede de yarısından fazlası orman cevabını vermiştir.

ŞEKİL: 4.53.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b-Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

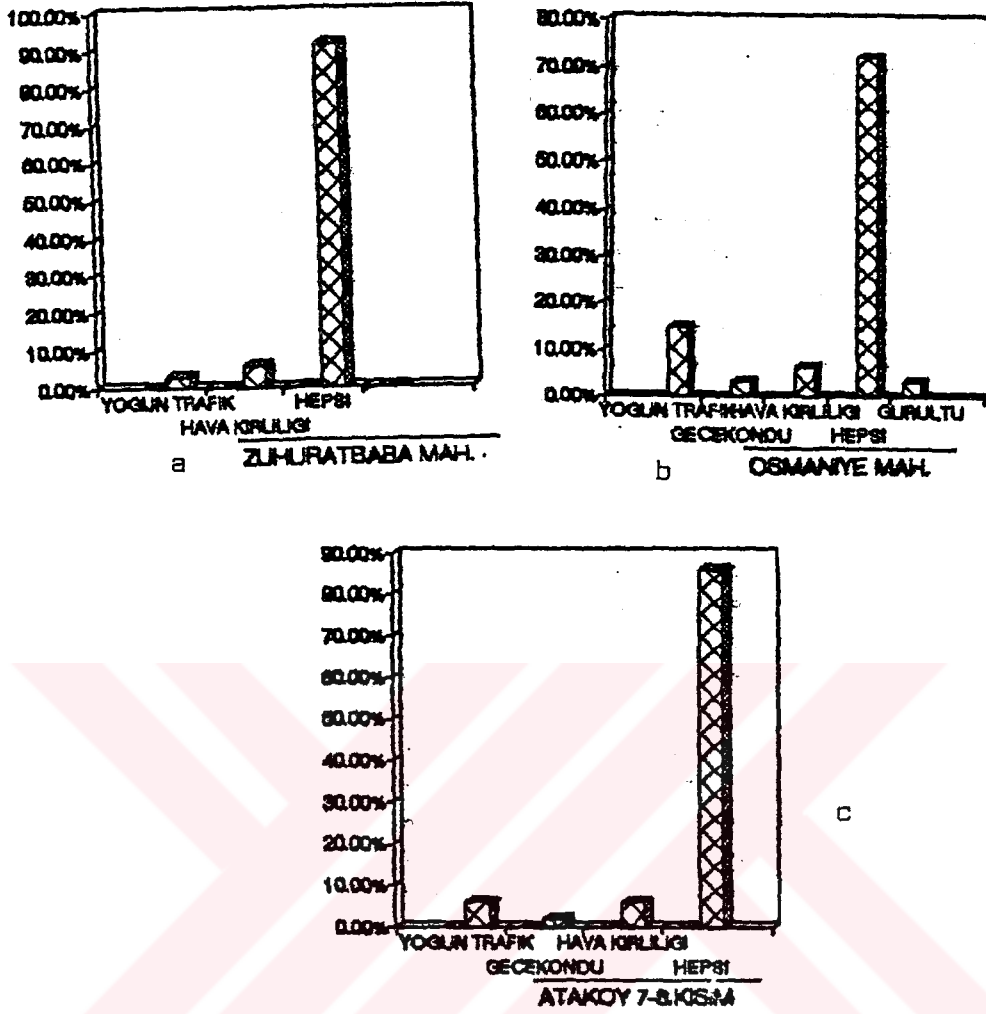
14- Aşağıdakilerden hangisinin yeşil alanların yakınında olmasını istemezsiniz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 91.43 oranı yoğun trafik, gürültü, gecekondü ve hava kirliliğinin olmasını istemediklerini söylemişlerdir. % 5.71 oranı sadece hava kirliliği % 2.86 oranı ise sadece yoğun trafik olmasını demıştır (Şekil 4.54.a).

Osmaniye mahallesinde % 72.13 oranı yoğun trafik, gürültü, gecekondü ve hava kirliliğinin olmasını istemediklerini söylemişlerdir. % 3.28 oranı ise sadece gecekondü ve sadece gürültü olmasını demıştır (Şekil 4.54.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 86 oranı yoğun trafik, gürültü, gecekondü ve hava kirliliğinin olmasını istemediklerini söylemişlerdir. % 2 oranı ise sadece gecekondü olmasını demıştır (Şekil 4.54.c).

Sonuç olarak aşağıdakilerden hangisinin yeşil alanların yakınında olmasını istemezsiniz sorusuna her üç mahallede de oturanların % 80'inine yakını yoğun trafik, gürültü, gecekondü ve hava kirliliğinin olmasını istemediklerini söylemişlerdir.

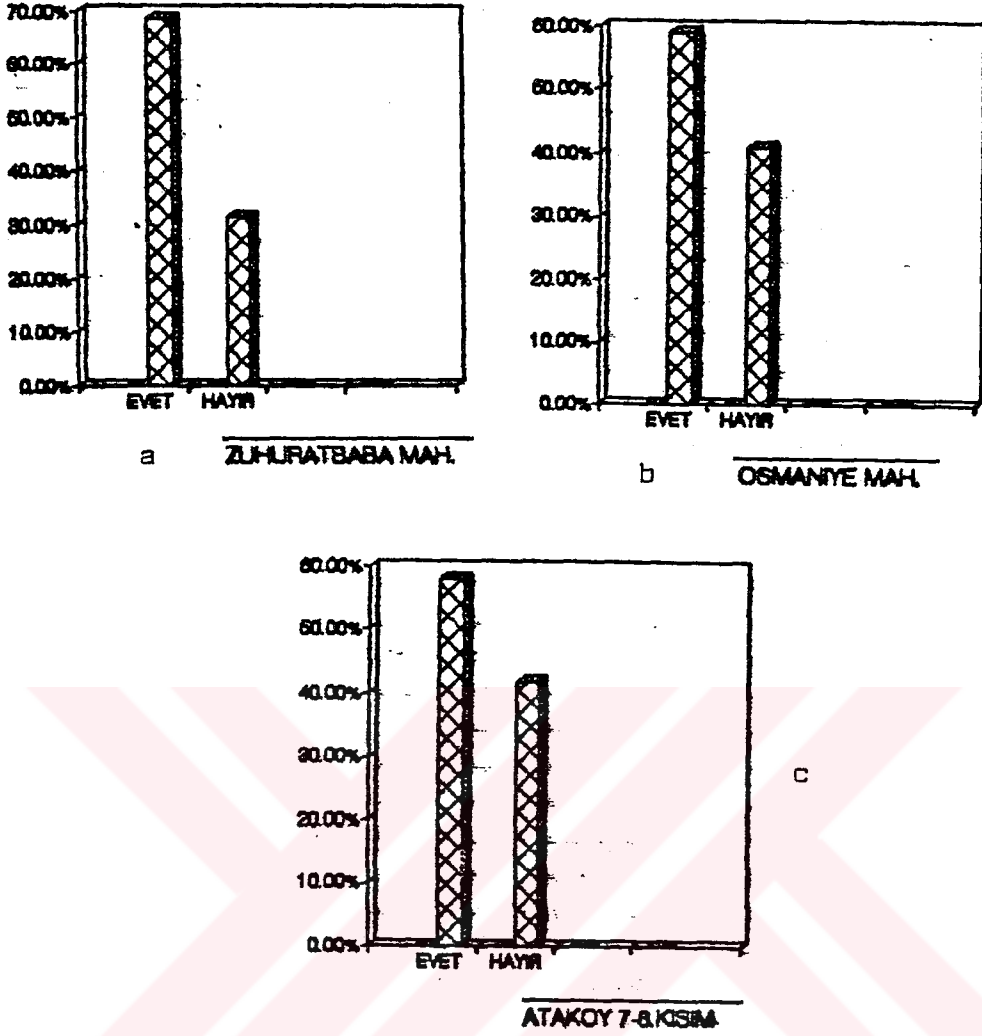

ŞEKİL: 4.54.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

15- İstanbul'daki parkları kullanıyormusunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 68.57 oranı evet cevabını, Osmaniye mahallesinde ise % 59.02 oranı evet cevabını vermiştir (Şekil 4.55.a,b). Ataköy 7-8. kısımda ise % 58 oranı evet cevabını vermiştir (Şekil 4.55.c).

Yukarıda görüldüğü gibi İstanbul'daki parkları kullanıyormusunuz sorusuna her üç mahallede de büyük çoğunluk evet cevabını vermiştir.

ŞEKİL: 4.55.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

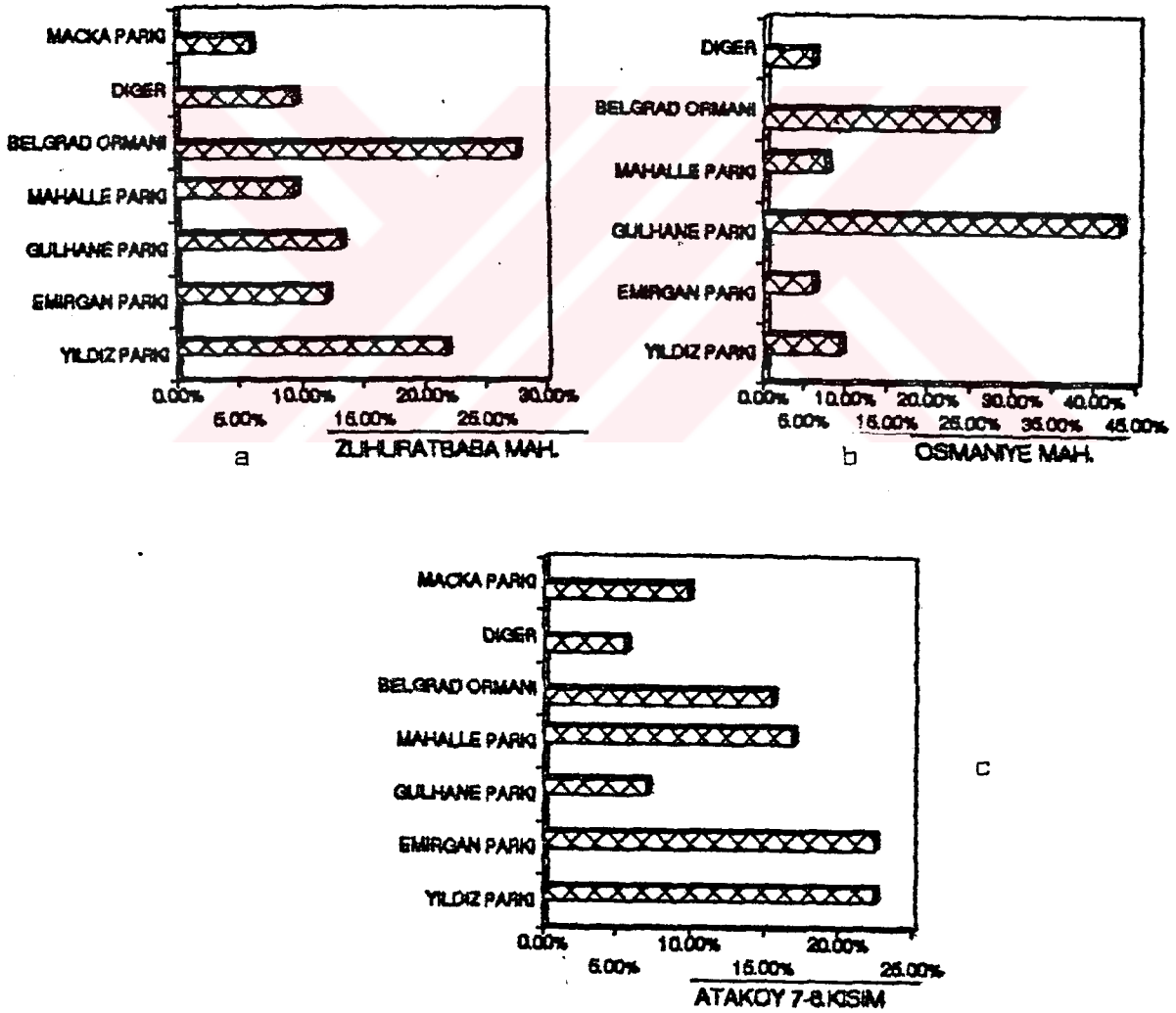
16- İstanbul'da sık sık gittiğiniz park yada parklar hangisidir?

Zuhuratbaba mahallesinde % 27.71 oranı Belgrad Ormanı cevabını vermiştir. % 21.69 oranı Yıldız Parkı, % 13.25 oranı Gülhane Parkı, % 12.05 oranı ise Emirgan Parkı cevabını vermiştir. % 19.28 oranı mahalle parkı, Bakırköy Sahil'i ve Parklar'ı cevabını vermişlerdir. % 6.02 oranıda Mağka Parkı cevabını vermiştir (Şekil 4.56.a).

Osmaniye mahallesinde % 43.08 oranı Gülhane Parkı cevabını vermiştir. Belgrad Ormanını kullanıyoruz diyenlerin % 27.69 oranını oluşturduğu görülmektedir.

% 6.15 oranı Bakırköy Sahil kenarını kullandıklarını söylemişlerdir. Emirgan Parkı ve Yıldız Parkı'nı kullananlarda vardır. Fakat % 6 ve % 9 gibi düşük bir orandadır (Şekil 4.56.b).

Ataköy 7-8. kısımda % 45.08 oranı Yıldız Parkı ve Emirgan Parkı cevabını vermiştir. %16.90 oranı mahalle parkı, % 5.63 oranı ise Bakırköy Sahil Kenarı ve parkları, Ataköy 5. kısım parkı cevabını vermiştir. Gülhane Parkı ve Maçka Parkı'nı kullananlarda vardır. Fakat % 7.04 ve % 9.86 gibi düşük bir orandadır (Şekil 4.56.c).

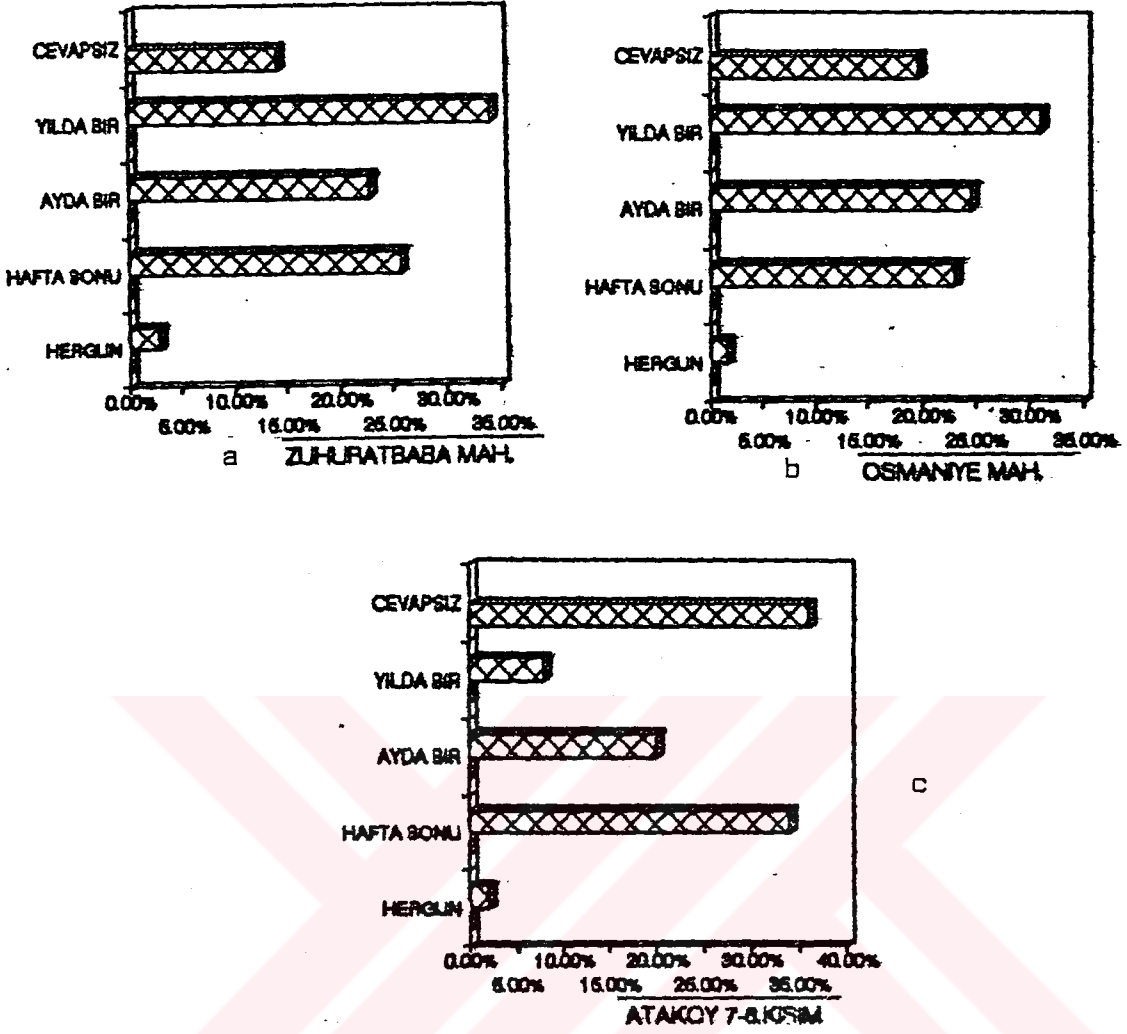
ŞEKİL: 4.56.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

Sonuç olarak İstanbul'da sık sık gittiğiniz park yada parklar hangisi sorusuna en yüksek oranda Ataköy 7-8. kısımda oturanlar Yıldız Parkı ve Emirgan Parkı, Zuhuratbaba mahallesinde oturanlar Belgrad Ormanı, Osmaniye mahallesinde oturanlar ise Gülhane Parkı cevabını vermişlerdir. Ataköy 7-8. kısımda oturanların çevrelerinde yeterli sayıda yeşil olduğu için onlar yeşille birlikte başka fonksiyonlarında yer aldığı parkları tercih etmektedirler. Kuruluşu oldukça yeni olan Mağka Parkı'nı kullananlara Ataköy 7-8. kısımda ve Zuhuratbaba'da rastlanılmıştır. Bakırköy sahilini ve parklarını, incirli parkını kullananların sayısı zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesinde yüksektir. Çünkü bu alanlar yürüme mesafesi içinde ulaşılabilecek mekanlardır.

17- Parklara ne sıklıkta gidersiniz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 34.29 oranı yılda bir % 48.57 oranı hafta sonu ve ayda bir cevabını vermiştir (Şekil 4.57.a). Osmaniye mahallesinde % 31.15 oranı yılda bir cevabını vermiştir. Hafta sonu ve ayda bir cevabını verenler % 47.54 gibi yüksek bir orandadır (Şekil 4.57.b). Ataköy 7-8. kısımda ise % 64 oranı hafta sonu ve ayda bir cevabını vermiştir (Şekil 4.57.c).

Yukarıda da görüldüğü gibi parklara ne sıklıkla gidersiniz sorusuna her üç mahallede de en yüksek oranda hafta sonu ve ayda bir cevabı verilmiştir. Bu sonuç her üç mahallede de oturanların parklara sık sık gittiklerini göstermektedir.

ŞEKİL: 4.57.a.- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8, Kısım

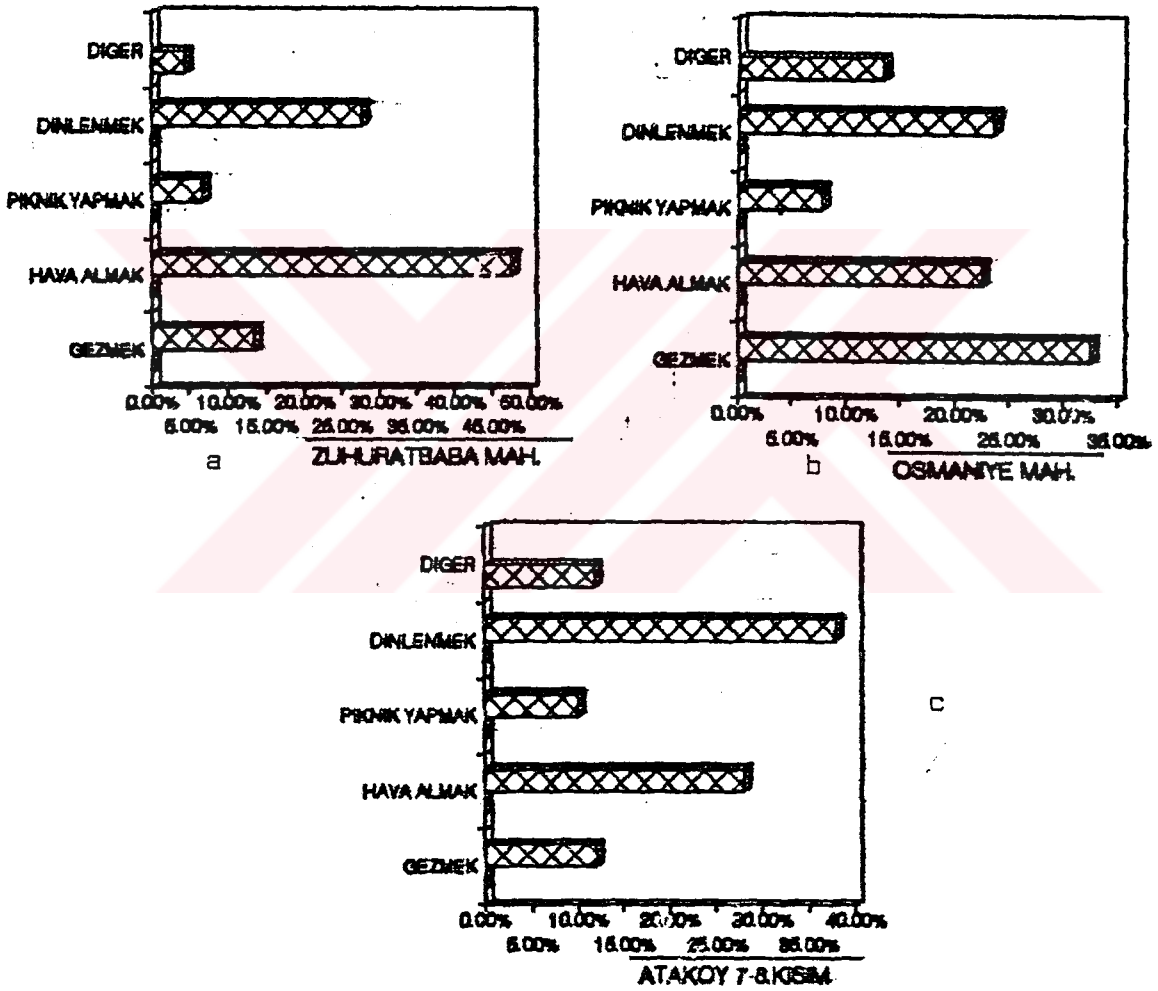
18- Gittiğiniz parklardan ne tür yararlar bekliyorsunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 47.78 oranı hava almak, % 27.78 oranı dinlenmek cevabını vermiştir. % 4.44 oranı ise doğayla başbaşa iken huzur bulduklarını, stresten uzaklaştıklarını, değişiklik amacıyla uzaktaki parklara gittiklerini söylemişlerdir (Şekil 4.58.a).

Osmaniye mahallesinde % 62.92 oranı gezmek, eğlenmek örneğin Gülhane şenliklerinden yararlanmak, hava almak ve doğa özlemi, piknik yapma gibi yararlar beklediklerini söylemişlerdir. % 23.60 oranı ise sadece dinlenmek amacıyla parklara özellikle ormanlara gittiklerini söylemişlerdir.

% 13.48 oranı Belgrad Ormanı'na her hafta sonu gittiklerini, gezmek ve dinlenmekle birlikte evlerine su götürdüklerini de söylemişlerdir (Şekil 4.58.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 38 oranı dinlenmek cevabını vermiştir. Bunu % 28 oranı ile hava almak izlemektedir. Piknik yapma amacıyla parklara gidenlerin oranı %10 gibi düşüktür(Şekil 4.58.c).

ŞEKİL: 4.58.a-Zuhuratbaba Mahallesi, b-Osmaniye Mahallesi, c-Ataköy 7-8. Kısım

Sonuç olarak gittiğiniz parklardan ne tür yararlar bekliyorsunuz sorusuna Ataköy 7-8.kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların % 60'ından fazlası hava almak ve dinlenmek cevabını vermiştir. Osmaniye mahallesinde

oturanların % 62.92'si ise gezmek, eğlenmek ve piknik yapmak cevabını vermiştir. Bu oranlar Ataköy 7-8. kısımda ve Zuhuratbaba mahallesinde dinlenme öğesinin Osmaniye mahallesinde ise gezmek ve eğlenmek öğesinin ağırlıkta olduğunu göstermektedir.

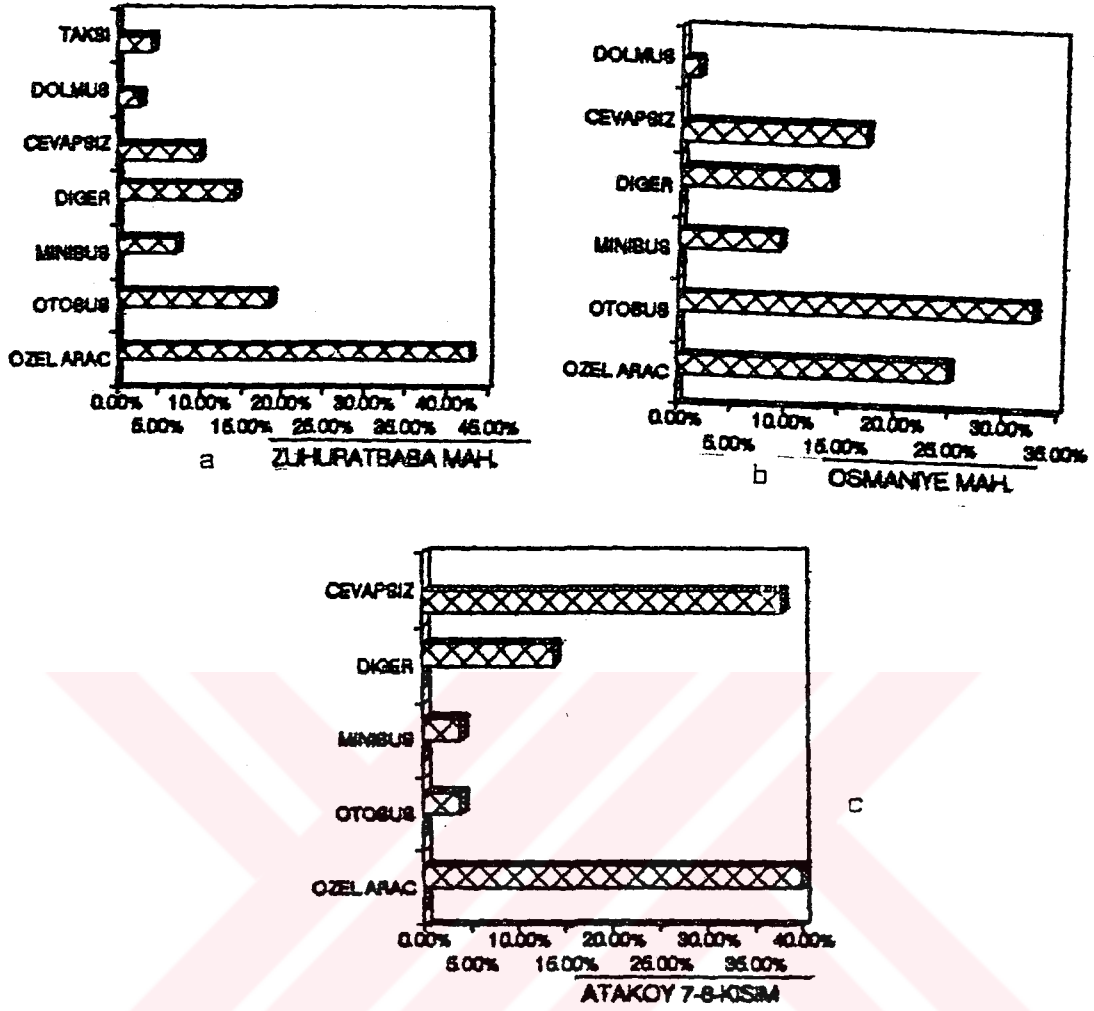
19- Yeşil alanlara ulaşım için hangi araçları kullanıyorsunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 42.86 oranı özel araç cevabını vermiştir. % 25.71 oranı otobüs ve minibüsle % 14.29 oranı ise yürüyerek yeşil alanlara gittiklerini söylemişlerdir (Şekil 4.59.a).

Osmaniye mahallesinde ise % 42.19 oranı otobüs ve minibüs cevabını vermiştir. Ayrıca % 14.06 oranı kamyon cevabını vermiştir. Bunlar hafta içi iş için kullandıkları kamyonları hafta sonu parklara giderken de kullanmaktadırlar (Şekil 4.59.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 40 oranı özel araç cevabını vermiştir. % 14 oranı mahalle parkını kullandıkları için yürüyerek parklara gittiklerini söylemişlerdir (Şekil 4.59.c).

Sonuç olarak yeşil alanlara ulaşım için hangi araçları kullanıyorsunuz sorusuna Zuhuratbaba mahallesi ve Ataköy 7-8. kısımda oturanların % 40'ı özel araç cevabını vermiştir. Osmaniye mahallesinde oturanların % 42.19'u ise otobüs ve minibüs cevabını vermiştir. Özel araç oranının Osmaniye mahallesinde düşük olması gelir düzeyinin orta ve ortanın altında olmasından kaynaklanmaktadır.

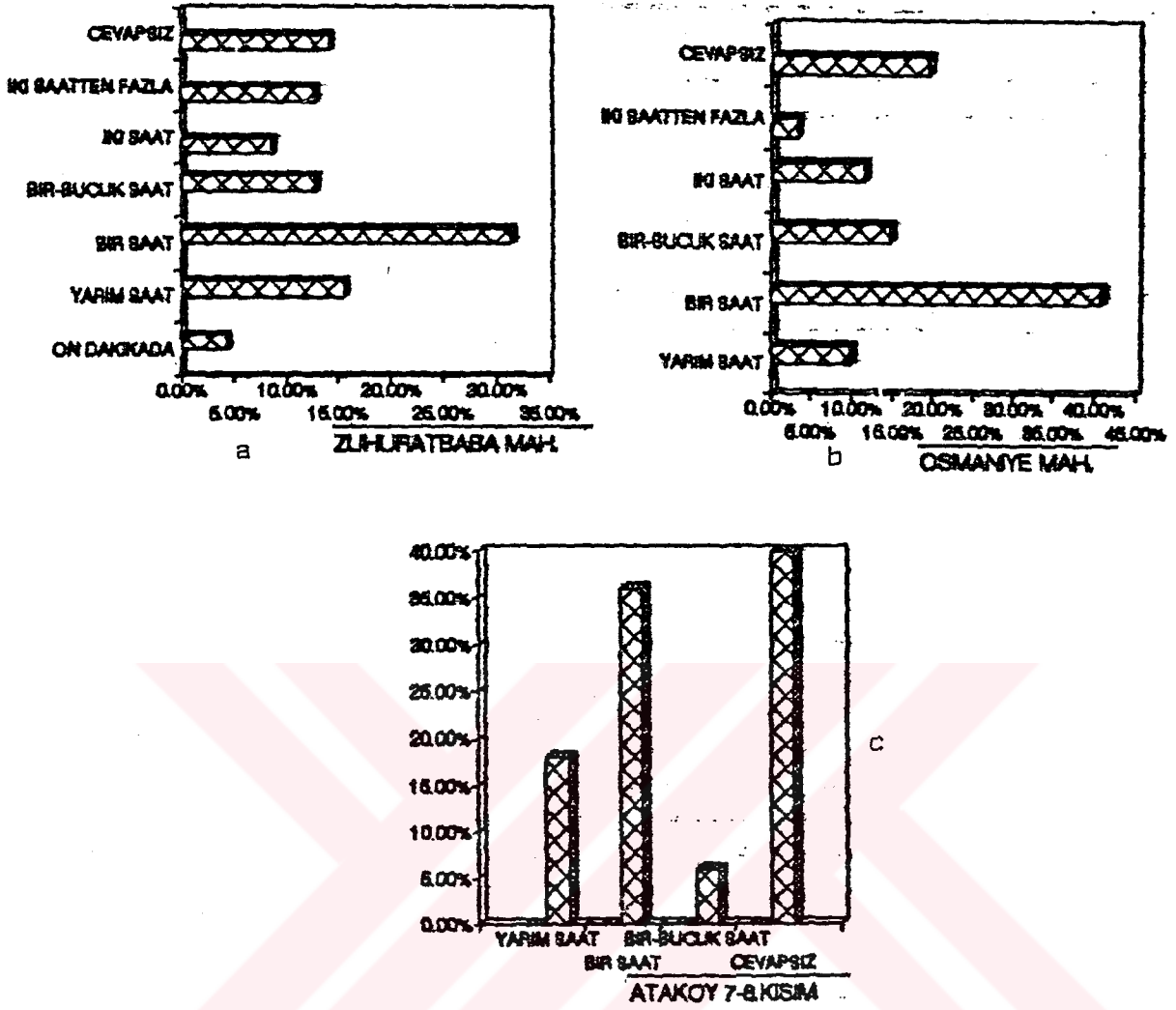
ŞEKİL: 4.59.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

20- Yeşil alanlara ne kadar sürede ulaşıyorsunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 47.14'ü yarım saat-bir saat, % 34.29'u bir iki saat ve bazende iki saatten daha fazla cevabını vermiştir. % 4.29 oranı ise yürüyerek gittikleri için 10 dakikada ulaştıklarını söylemişlerdir. (Şekil 4.60.a).

Osmaniye mahallesinde % 70.49 oranı bir iki saat cevabını vermiştir (Şekil 4.60.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 36 oranı bir saat % 18 oranı ise yarım saat cevabını vermiştir (Şekil 4.60.c).

ŞEKİL: 4.60. a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

Yukarıda da görüldüğü gibi yeşil alanlara ne kadar sürede ulaşıyorsunuz sorusuna Ataköy 7-8. kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanlar yarım saat ve bir saat cevabını vermiştir. Osmaniye mahallesinde oturanlar ise bir iki saat cevabını vermişlerdir. Bunlar Ataköy 7-8. kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların özel araçla Osmaniye mahallesinde oturanların ise otobüs ve minibüsle yolculuk yapmalarının bir sonucudur.

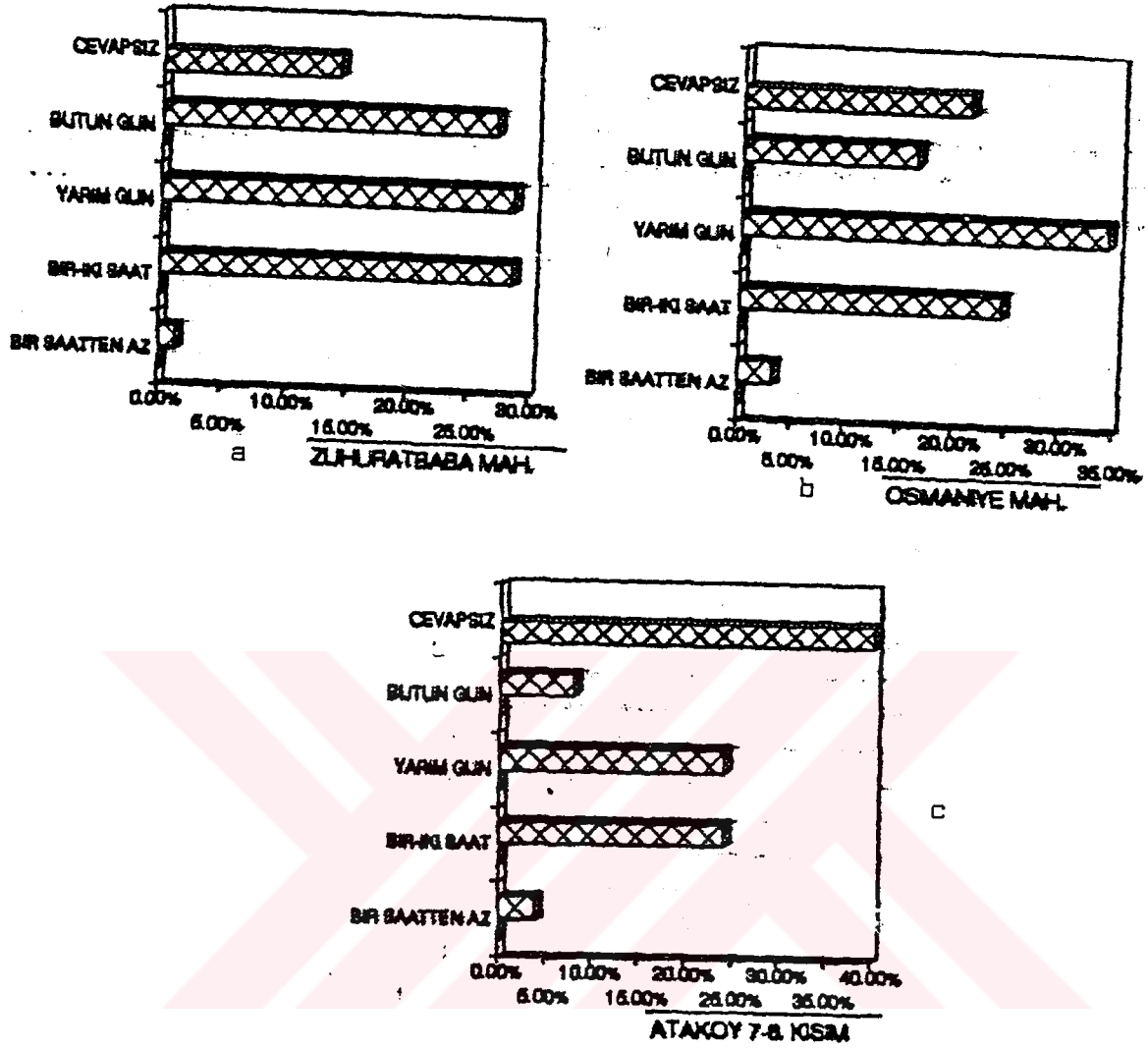
21- Kentin dışına yada uzakta bir parka gittiğiniz zaman ne kadar süre kalıyorsunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 57.14 oranı bir iki saat ve yarım gün, % 27.14 oranı bütün gün % 1.43 oranında bir saatten az kaldıklarını söylemişlerdir (Şekil 4.61.a).

Osmaniye mahallesinde % 34.43 oranı yarım gün %16.40 oranı ise bütün gün cevabını vermiştir. Bu sonuç anket yapılan ailelerde nüfusun yarısının yeşil alanları mümkün olduğunca uzun süre kullandıklarını göstermektedir. % 27.87 oranı bir iki saat ve daha az cevabını vermişlerdir. Bu oranı oluşturanlar çoğunlukla yakındaki parklara yürüyerek giden ve orada az kalan yaşlı, emekli olan insanlardır. Bir kısımda otobüsle yolculuk yapan iki gidiş iki dönüş toplam dört saati yolda geçen bu yüzden de parkta az kalmak zorunda olanlardır (Şekil 4.61.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 48 oranı bir iki saat ve yarım gün cevabını vermiştir. Bütün gün cevabını verenler % 8 oranı kadar azdır (Şekil 4.61.c).

Yukarıda da görüldüğü gibi kentin dışına yada uzakta bir parka gittiğiniz zaman ne kadar süre kalıyorsunuz sorusuna her üç mahallede de yarım gün cevabını verenler en yüksek orandadır.

ŞEKİL: 4.61.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

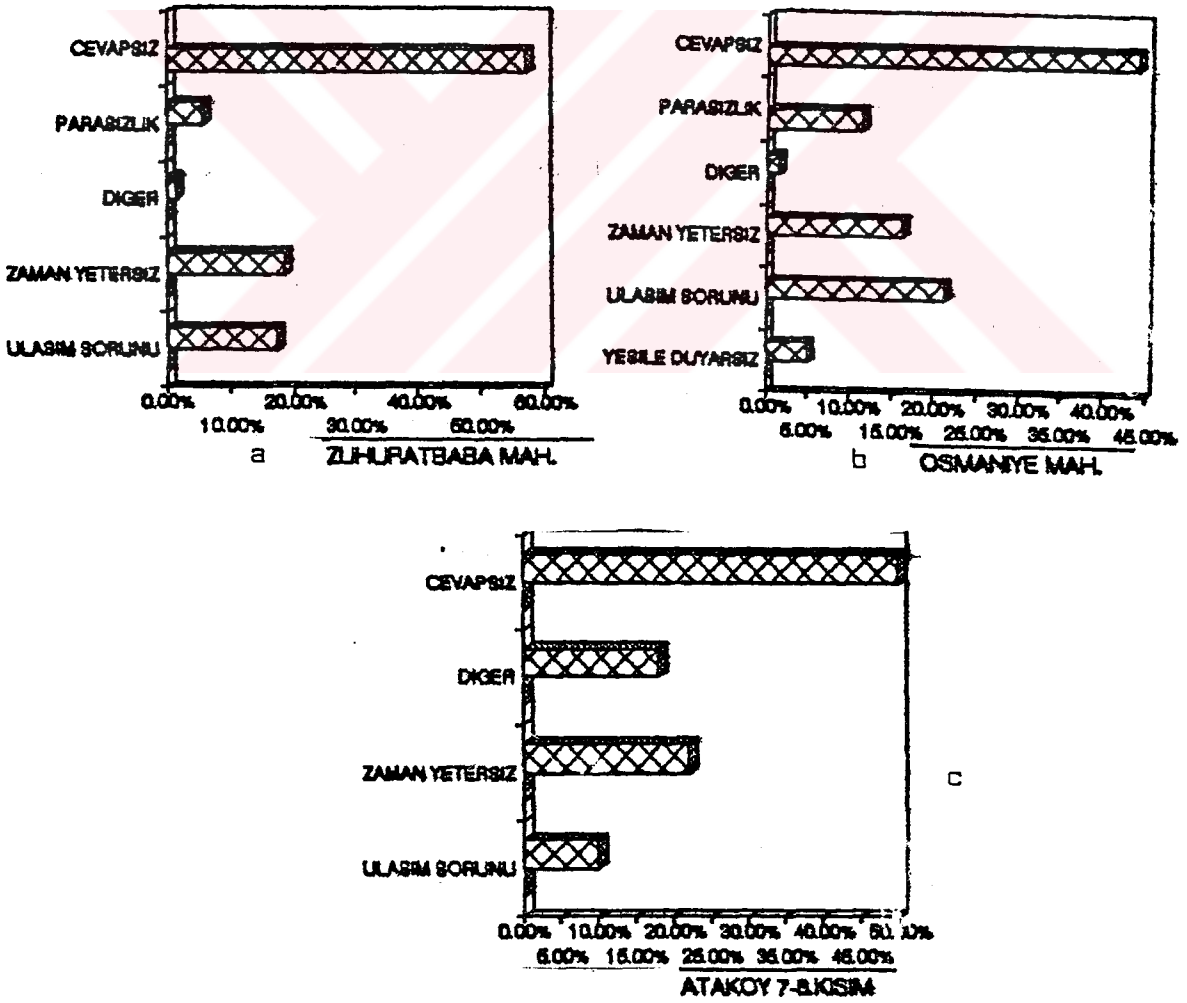
22- Parklara niçin gitmiyorsunuz?

Zuhuratbaba mahallesinde % 57.14'ü soruyu cevapsız bırakmıştır. Cevap verenler içinde % 18.57'si zaman yetersizliğinden dolayı parklara gidemediklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.62.a).

Osmaniye mahallesinde ise % 4.92 oranı yeşil alanlara duyarsızlık, % 11.48 oranı parasızlık nedeniyle parklara gidemediklerini söylemişlerdir. Aynı zamanda otobüsle yolculuk yapanların sayısının fazla olması nedeniyle ulaşım sorunu ortaya çıkmaktadır. % 21.31 oranında

ulaşım sorunu nedeniyle parklara gidemediklerini söylemişlerdir. Evini geçindirmek için hafta sonlarında, akşamlarında ek işlerde çalışmak zorunda olanlarda çok istedikleri halde parklara gidecek zaman bulamadıklarını belirtmişlerdir. Bunu % 16.39 oranı göstermektedir (Şekil 4.62.b).

Ataköy 7-8. kısımda ise % 50 oranı soruyu cevapsız bırakmıştır. Cevap verenler içinde % 22 gibi yüksek bir oran zaman yetersizliği nedeniyle demıştır. % 18 oranı ise çevrelerinde yeterli miktarda park olduğu için uzak-taki parklara gitme gereksinimi duymadıklarını söylemişlerdir (Şekil 4.62.c).

ŞEKİL: 4.62.a- Zuhuratbaba Mahallesi, b- Osmaniye Mahallesi, c- Ataköy 7-8. Kısım

Sonuç olarak parklara niçin gitmiyorsunuz sorusuna Ataköy 7-8. kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların büyük çoğunluğu zaman yetersizliği cevabını verirken Osmaniye mahallesinde parasızlık, ulaşım sorunu ilk sırayı almaktadır. Ayrıca Osmaniye mahallesinde oturanların yeşil bilincinden yoksun olmalarıda bu konuda etkili olmaktadır. Ekonomik ve sosyal koşulların getirdiği baskılardan dolayı Osmaniye mahallesi sakinleri çevreye ve yeşil alana duyarsızdır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Kentleşme, göç ve endüstrileşme kent olgusunun değişmesine ve kentlerde nüfusun hızla artmasına ve hızlı nüfus artışı da çok sayıda sosyo-ekonomik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Artan nüfusun yerleşim ihtiyaçlarının karşılanması için her geçen gün toplumsal kullanıma açık doğal alanlar, kent çevresindeki ormanlar tahrip edilmekte, böylece kentlinin endüstrileşme, kentleşme, nüfus artışı ile daha çok artan rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayacağı alanlar azalmaktadır. İstanbul ili ve Bakırköy ilçesi buna en iyi örneklerden biridir. Bakırköy ilçesinin 1980 yılında nüfusu 882.505 ve toplam yeşil alan miktarı 2.571.785m² iken 1992 yılında nüfusun tahmini olarak 1.500.000 kişi ve toplam yeşil alan miktarında 1.398.769 m² olması Bakırköy'de nüfusun çok hızlı bir şekilde arttığını, bu hızlı nüfus artışına paralel olarak da yeşil alanların büyük bir hızla azaldığını göstermektedir.

Açık ve yeşil alanların korunması, geliştirilip büyü-tülmesi yoluyla kendisi ve çervesiyle uyumlu, çevre, yeşil bilinciyle donatılmış ve sorumluluk bilinci ve dayanışmaya sahip bireylerden oluşan, güzel ve sağlıklı bir çevrenin, düzenli, planlı ve denetlenebilen bir kent yaşamının oluşturulmasını amaçlayan bu araştırmada Bakırköy ilçesinin, üç farklı mahallesinde bireyin çevreyle ilişkisini, yeşil alanla ilişkisini ortaya koymak için anket çalışması yapılmıştır.

Eski ve planlı bir yerleşme alanı olarak Bakırköy merkezde Zuhuratbaba mahallesi, bir gecekondü alanı olarak Bakırköy'ün doğu yönünde bulunan Osmaniye mahallesi, yeni

bir yerleşim alanı olarak, insan ile doğa uyumunu dikkate alan planlı ve çağdaş bir kent yaşamına cevap veren Ataköy 7-8. kısım ele alınmıştır.

Anket daha önce de sözedildiği gibi üç bölümden oluşmakta ve birinci bölümde bireyi tanımaya, ikinci bölümde bu bireylerin çevreyle olan ilişkisini anlamaya, üçüncü bölümde ise bu bireylerin yeşil alanla ilişkisini ölçmeye yönelik sorular sorulmuş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

* Birinci bölümdeki sorulara alınan cevaplardan her üç mahallede de doğum yerleri bölgelere ayrılarak değerlendirilmiştir. Genç nüfusun büyük çoğunluğu oluşturmaları nedeniyle doğum yerleri bakımından her üç mahallede de Marmara Bölgesi ilk sırayı almaktadır. Zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesinde Karadeniz Bölgesi ikinci sırayı alırken Ataköy 7-8. kısımda İç Anadolu Bölgesi ikinci sırayı almaktadır. Her üç mahallede de Yurtdışı doğumlu olanlara rastlanılmıştır. Bu durum Bakırköy'ün hızla gelişen sanayi ve kentleşme süreci içinde hem uzun mesafeli, hemde kısa mesafeli göç almakta olduğunu, son olarak da Bulgaristan'dan gelen göçmenlerin önemli bir bölümünü barındırmakta olduğunu göstermektedir.

* Zuhuratbaba mahallesinde anket yapılan ailelerde nüfusun % 20.73'ünü (25-34) yaş grubu oluştururken Osmaniye mahallesinde % 19.91'ini (25-34) yaş grubu, Ataköy 7-8. kısımda ise % 23.75'ini (0-14) yaş grubu oluşturmaktadır. Her üç mahallede de genç nüfusun büyük çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir.

* Zuhuratbaba mahallesinde anket yapılan ailelerde lise mezunu nüfusun % 33.74'ünü, Üniversite mezunu da % 14.23'ünü oluşturduğu için eğitim düzeyi orta ve ortanın üzerindedir. Osmaniye mahallesinde diplomasız ama okur yazar olanlar ve ilkokul mezunu olanlar % 52.21

oranını oluşturduğu için eğitim düzeyi düşüktür. Ataköy 7-8. kısımda ise üniversite mezunu olanlar nüfusun % 50' sini oluşturmaktadır ve eğitim düzeyide yüksektir.

* Meslek açısından değerlendirme yapıldığında her üç mahallede de çalışmayan nüfusun çalışan nüfustan daha fazla olduğu görülmektedir. Çalışan grup içerisinde serbest çalışanlar Zuhuratbaba mahallesinde % 14.23, Osmaniye mahallesinde ise % 8.85 oranı ile ilk sırada yer almaktadır. Ataköy 7-8. kısımda ise ilk sırayı % 15 ile özel sektörde yönetici ve memur olarak çalışanlar almaktadır. Zuhuratbaba ve Ataköy 7-8. kısımda en gelişmiş iş kolu ticaret iken Osmaniye mahallesinde gecekondu tipindeki evlerde seyyar satıcılık, pazarcılık, temizlik işçiliği, kapıcılık, hademelik, kağıt toplayıcılığı, su dağıtıcılığı ve inşaat işçiliği en gelişmiş iş kolu olarak görülmektedir.

İkinci bölümdeki sorulara alınan cevaplara göre bireyin çevreyle ilişkisini şöyle özetleyebiliriz:

* Her üç mahallede de oturdukları evin kendilerine ait olduğunu söyleyenler nüfusun yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Kirada oturduklarını söyleyenlerin sayısı Osmaniye mahallesinde diğerlerine göre daha yüksek ve % 36.07 oranındadır.

Osmaniye mahallesine göç eden nüfusun çevredeki düzensiz yerleşmesi, her türlü insanca yaşama koşulundan uzak, alt yapısız kent parçaları yaratmıştır. Osmaniye mahallesinde gecekondu oturanların tümünün anket sonucunda tesbit edildiği gibi kiracı olması gecekonduların başlangıçta masum bir barınma çözümü gibi görünüp zaman içinde spekülasyon aracı olarak kullanıldığını kanıtlamaktadır.

* Bir Toplu Konut bölgesi olan Ataköy 7-8. kısımda oturdukları semtten memnun olduklarını söyleyenlerin

% 100 oranını oluşturması 7-8. kısmın altyapı sorununun olmamasından, sosyal ağırlıklı hizmetlerin çok olmasından kaynaklanmaktadır. Ataköy 7-8. kısım diğeri iki mahalle ile karşılaştırıldığında sorunsuz bir mahalle olarak görülmektedir. Oturdıkları semttten memnun olduklarını söyleyenler Zuhuratbaba mahallesinde % 81.43 gibi yüksek bir oranda iken Osmaniye mahallesinde % 57.38 oranındadır. Bu oranın düşük olması Osmaniye mahallesinin yol, su, kanalizasyon, yeşil alan, park ve oyun yerleri, otopark, eğence ve dinlenme alanlarından, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yürütüldüğü kurumlardan büyük oranda yoksun olmasından kaynaklanmaktadır.

* Zuhuratbaba ve Osmaniye mahallesinde oturanların tamamına yakını çöp ve pislik sorununun çözülmediği, dinlenme, eğlenme ve yürüyüş alanlarının, çocuklar için oyun yerlerinin olmadığı konusuna değinmişlerdir.

* Osmaniye mahallesinde % 9.33 oranı oturdıkları evin daha önceki yıllarda bahçesi olan bir ev olduğunu şimdi ise apartman dairesinde oturdıklarını, bahçelerinin ortadan kalktığını, apartman yaşantısından memnun olmadıklarını, komşuluk ilişkilerinin zayıfladığını eskisi gibi olmadığını söylemişlerdir. Yeterli, güzel bir iç mekana sahip olduklarını, ama yalnızca iç mekana sahip olmanın kendilerini mutlu etmediklerini, sürekli dış mekana örneğin bir bahçeye ihtiyaç duyduklarını söylemişlerdir.

* Zuhuratbaba mahallesi ve Osmaniye mahallesinde düzenlenmiş ve donatılmış yeşil alanların azlığı nedeniyle, her iki mahallede de anket yapılan ailelerde nüfusun yarısına yakını yeni yeşil alanların, parkların, bahçelerin, otoparkların yapılmasını istediklerini söylemişlerdir.

* Osmaniye mahallesinde oturanların % 48'i oturduğu yerden memnun olmadığını ve oturduğu semti değiştirmek

istediğini belirtmiştir. Zuhuratbaba mahallesinde oturanlar ise genelde Bakırköy semtinden memnundurlar. Oturdukları mahallenin bazı noksanlıkları olsada, Bakırköy planlı ve çağdaş bir kent yaşamına cevap vermektedir.

* Çevrenizde çocuk bahçesi var mı sorusuna Ataköy 7-8. Kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların % 70' inden fazlası evet cevabını verirken Osmaniye mahallesinde % 70'ine yakını hayır cevabını vermiştir. Zuhuratbaba mahallesinde bulunan çocuk bahçelerinin çoğunda oyun aletlerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Mevcut oyun aletleri aynı tiplerden oluşan, renksiz ve estetik unsurlardan yoksundur. Oysaki Ataköy 7-8. Kısımda birbirinden farklı tiplerde, renklerde ve yeterli sayıda oyun aletlerinden oluşan ve yeşil alanla bütünleşmiş çocuk bahçeleri mevcuttur. Ayrıca çocuk sayısının Ataköy 7-8. Kısımda diğer iki mahalleden daha fazla olması nedeniyle Ataköy'de çocuk bahçesini kullananların sayısı Zuhuratbaba mahallesininkinden daha fazladır. Osmaniye mahallesinde ise yeterli sayıda ve kullanma kapasitesine sahip çocuk bahçesi olmadığı için kullanan çocuk sayısı diğer iki mahalleden oldukça düşüktür.

* Çevrenizde oyun-antreman alanı var mı sorusuna Zuhuratbaba mahallesinde % 58.57 oranı Osmaniye mahallesinde ise % 85.25 oranı hayır cevabını verirken Ataköy 7-8. Kısımda ise % 68 oranı evet cevabını vermiştir. Bu oranlar Osmaniye mahallesi ve Zuhuratbaba mahallesinde spor alanlarının yetersizliğini ortaya koymaktadır. Mevcut olan spor alanlarının da drenajı yapılmamış ve herhangi bir yeşil alanla bütünleşmemiştir.

* Zuhuratbaba mahallesinde oyun-antreman alanını kullanan çocukların sayısı kullanmayanlardan daha düşüktür. Çünkü Zuhuratbaba mahallesinde oyun antreman alanı yetersiz, çocuk sayısı azdır. Aynı zamanda da çocukların oyun oynamak için, hem alçak katlı konutların hem de

apartmanların bulunduğu çevrede, sokaklarda, park yerlerinde veya konut girişlerinin önlerinde oynamayı onlar için özel planlanmış ve düzenlenmiş alanlarda oynamaya tercih etmeleride rol oynamaktadır.

* Osmaniye mahallesinde oyun-antreman alanlarını kullanan çocukların sayısı kullanmayanlardan oldukça düşüktür. Bunun nedenlerinden biri Osmaniye mahallesinde yeterli sayıda ve kapasitede oyun-antreman alanının olmamasıdır. Diğer bir neden de oyun çağında olan çocukların oyun oynamak yerine çalışmak zorunda kalmış olmalarıdır.

* Çevrenizde park var mı sorusuna Ataköy 7-8. Kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların yarısından fazlası evet cevabını verirken Osmaniye mahallesinde yarısından fazlası hayır cevabını vermiştir. Zuhuratbaba mahallesinde bulunan parkların çoğunda mahalle parkında olması gereken donatılar yoktur. Bu nedenle de parkı kullanan kişi sayısında Osmaniye ve Zuhuratbaba mahallesinde azdır. Çevrelerinde park olmayan mahalle sakinlerine "olsa kullanırmıydınız" sorusu sorulduğunda her üç mahallede de tamamına yakını evet cevabını vermiştir. Bu durum çocuklar için oyun oynamaya, büyükler için dinlenmeye ve eğlenmeye, yaşlılar içinde dinlenmeye olanak veren parkların diğer bir deyişle düzenlenmiş ve donatılmış yeşil alanların azlığı ve buna bağlı olarak da kullanma isteminin fazla olması sonucunu doğurmaktadır.

Yeşil alanların gerek donatım ve gerekse nitelik yönünden önemi, alansal önemi kadar büyüktür. Bakırköy Zuhuratbaba mahallesinde yeşil alanlar gerek donatım ve nitelik gerekse alansal açıdan yetersiz kalırken Osmaniye mahallesinde yeşil alanlar hem donatım hemde alansal açıdan yok denecek kadar azdır. Oysaki Ataköy 7-8. Kısımda yeşil alanlar hem donatım ve nitelik hemde alansal açıdan yeterli bulunmaktadır.

Üçüncü bölümdeki sorulara alınan cevaplara göre bireyin yeşil alanla olan ilişkisini şöyle özetleyebiliriz:

* Yeşil alan denildiği zaman ne anlıyorsunuz sorusuna Zuhuratbaba mahallesinde % 35 oranı tarla cevabını vermiştir. Bu cevabı verenlerin yaş ortalaması 55 ve yukarıdır. Bu cevabın verilmesinde etkin olan sebeplerden birisi Bakırköy'ün 1950 yılından önceki görünümünün bir tarla niteliği taşımış olması ve yaşlı kesimin geçmişe alan özlemi ve eski Bakırköy'ü arayıp da bulamaması; diğer bir neden ise kırsal kesimde tarla içinden çıkıp gelmiş grubun şehirde aynı tarlayı bulmak istemesi, aynı yaşamı sürdürmek istemesidir.

* Yeşil alan içinden en çok hangisi sizi dinlendiriyor sorusuna Zuhuratbaba mahallesinde % 54.29 oranı, Osmaniye mahallesinde % 50.82 oranı Ataköy 7-8. Kısımda ise % 58 oranı orman cevabını vermiştir.

* "İstanbul'daki parkları kullanıyormusunuz" sorusuna Zuhuratbaba mahallesinde % 68.57 oranı, Osmaniye mahallesinde % 59.02 oranı, Ataköy 7-8. Kısımda ise % 58 oranı evet cevabını vermiştir.

* İstanbul'da sık sık gittiğiniz park yada parklar hangisi sorusuna Zuhuratbaba mahallesinde % 27.71 oranı Belgrad ormanı ve % 21.69 oranında Yıldız Parkı cevabını vermiştir. Osmaniye mahallesinde % 43.08 oranı Gülhane Parkı cevabını verirken Ataköy 7-8. Kısımda % 45.08 oranı Yıldız Parkı ve Emirgan Parkı cevabını vermiştir.

* Parklara ne sıklıkla gidersiniz sorusuna her üç mahallede de en yüksek oranda hafta sonu ve ayda bir cevabı verilmiştir.

* Gittiğiniz parklardan ne tür yararlar bekliyorsunuz sorusuna Ataköy 7-8. Kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların % 60'ından fazlası hava almak ve dinlenmek cevabını vermiştir. Osmaniye mahallesinde oturanların % 62.92'si ise gezmek, eğlenmek ve piknik yapmak cevabını vermiştir.

* Yeşil alanlara ulaşım için hangi araçları kullanıyorsunuz sorusuna Zuhuratbaba mahallesinde ve Ataköy 7-8. Kısımda oturanların % 40'ı özel araç cevabını vermiştir. Osmaniye mahallesinde oturanların % 42.19'u otobüs ve minibüs cevabını vermiştir.

* Yeşil alanlara ne kadar sürede ulaşıyorsunuz sorusuna Ataköy 7-8. Kısım ve Zuhuratbaba mahallesinde yarım saat ve bir saat Osmaniye mahallesinde ise bir-iki saat cevabı verilmiştir.

* Kentin dışına yada uzakta bir parka gittiğiniz zaman ne kadar süre kalıyorsunuz sorusuna her üç mahallede de yarım gün cevabını verenler en yüksek orandadır.

* Parklara niçin gitmiyorsunuz sorusuna Zuhuratbaba mahallesinde ve Ataköy 7-8. Kısımda oturanların büyük çoğunluğu zaman yetersizliği cevabını verirken Osmaniye mahallesinde parasızlık, ulaşım sorunu ilk sırayı almaktadır.

Buraya kadar yapılan değerlendirmeleri toparlayıp, yeniden formüle ettiğimizde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Kentin farklı sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklere sahip bölgelerinde yaşayanlar bütün bu özelliklerine göre yeşil ve açık alan ihtiyacı ve kullanımında farklılıklar göstermektedirler.

Kişilerin eğitim durumu ile yeşil alan kullanımı arasında şöyle bir bağıntı ortaya çıkmıştır:

* Bir gecekondu bölgesi olarak seçilen Osmaniye mahallesinde ankete cevap verenlerin % 37.70'ini İlkokul mezunları oluşturmaktadır. % 43.08 gibi yüksek bir oran Gülhane Parkını kullanmaktadır. Parka gidiş sebepleri piknik yapmak ve gezmektir. Parktaki diğer aktiviteler onları pek ilgilendirmemektedir.

Bir toplu konut bölgesi olarak seçilen Ataköy 7-8. Kısımda ankete cevap verenlerin % 34'ü Lise ve % 32'si Üniversite mezunudur. % 45.08 gibi yüksek bir oranı Yıldız Parkı ve Emirgan Parkını kullanmaktadır. Parka gidiş sebepleri % 38 oranında dinlenmek % 28 oranında da hava almaktır.

Eski ve planlı bir yerleşim alanı olarak seçilen Zuhuratbaba mahallesinde ankete cevap verenlerin % 40'ı Lise ve % 22.86'sı Üniversite mezunudur. % 49.40 gibi yüksek bir oranı Yıldız Parkı ve Belgrad Ormanını kullanmaktadır. Parka gidiş sebepleri % 47.78 oranında hava almak % 27.78 oranında dinlenmektir.

Bu oranlardan da anlaşıldığı gibi hava alma, doğa özlemi, yeşilden estetiksel bir haz alma amacıyla parka gidenler Zuhuratbaba mahallesi ve Ataköy 7-8. Kısımda en yüksek düzeydedir. Her iki mahallede de eğitim düzeyinin yüksek olması nedeniyle bireyler gittikleri parklardan gezmek, piknik yapmak dışında başka faydalar beklemektedirler; hava almak, doğa özlemi, dinlenmek gibi.

Osmaniye mahallesinde ise bireyler pazar ve tatil günlerinde yeşil alanlara gidip, orada dinlenme ve piknik yapmayı, yeşilden yararlanma ve onu koruma olarak anlamaktadırlar. Yeşilden estetiksel bir haz duyma, doğal bir varlık olarak kendilerini yeşil alanların uzantısı

olarak görme duygusuna ve algılama yeteneklerine sahip değillerdir.

* Eğitim durumunun bir sonucu olarak ortaya çıkan ekonomik durumun (gelir düzeyinin) yüksek veya düşük olmasının yeşil alan kullanımıyla ilişkisi anket yapılan üç mahallede şöyle değerlendirilmiştir:

Eğitim düzeyi yüksek olan kişiler kendilerine daha fazla gelir getiren, kalıcı mesleklere sahiptirler. Osmaniye mahallesinde marjinal sektör % 14.75 oranı ile çalışan grup içerisinde ilk sırayı almaktadır. Bu mahallede oturanların eğitim düzeyi düşük olduğu için kalıcı bir mesleğe sahip olamamakta işportacılık, hizmetçilik, kâğıt toplayıcılığı gibi sürekli olmayan işlerde çalışmaktadırlar. Bu durum bireyin yeşil alan kullanımını olumsuz etkilemektedir. Kalıcı bir mesleğe sahip olmayan bu kişiler ailelerinin geçimini sağlamak için hafta sonlarında, geceleride çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Çok istedikleri halde hafta sonları bile olsa parklara gidememektedirler. Oysaki Ataköy 7-8. Kısımda ve Zuhuratbaba mahallesinde oturanların eğitim düzeyinin yüksek olmasının bir sonucu olarak ortaya çıkan gelir düzeyinin yüksekliği bireyin yeşil alan kullanımını olumlu yönde etkilemektedir. Bireyin çalışma saatleri, günleri ve aylık geliri belli olduğu için hafta sonlarını yada diğer tatil günlerini isteği doğrultusunda parklara giderek, yeşil alanlardan yararlanarak değerlendirmektedir.

* Yapılan anketlerin sonucunda kişilerin meslekleri ile yeşil alan kullanımı arasında şöyle bir bağıntı ortaya çıkmıştır.

Zuhuratbaba mahallesinde ankete cevap verenler arasında en yüksek oran % 37.14 ile evkadınlarına aittir. Bunu % 17.14 ile özel sektör izlemektedir. Osmaniye mahallesinde en yüksek oran % 40.98 ile evkadınlarına aittir.

Bunu % 14.75 ile marjinal sektörler izlemektedir. Ataköy 7-8. Kısımda ise en yüksek oran % 28 ile ev kadınlarına aittir. Bunu % 26 ile özel sektör izlemektedir.

Her üç mahallede de ev kadınları ilk sırayı almaktadır. Ev kadınları çalışan kadınlara ve erkeklere nazaran daha fazla zamana sahip oldukları için, parkları daha sık kullanmaktadırlar. Zuhuratbaba mahallesi ve Ataköy 7-8. Kısımda özel sektörde çalışanların yüksek oranda olması gelir düzeylerinin yüksek olması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu iki mahallede de oturanların gelir düzeyi yüksek olduğu için Zuhuratbaba mahallesinde % 42.80 oranı Ataköy 7-8.Kısımda da % 40 oranı özel araçları tercih etmektedirler. Bu nedenle yeşil alanlara giderken daha az zaman yeşil alanlarda kalırken daha fazla zaman harcamaktadırlar.

Osmaniye mahallesinde oturanların gelir düzeyi düşük olduğu için parklara giderken % 42.19 oranı otobüs ve minibüsü tercih etmektedirler. İki-Üç saatleri yolda geçtiği için çok isteselerde parkta yarım gün veya daha uzun süre kalamamaktadırlar.

* Her üç mahallede de yaş grupları ile yeşil alan kullanımı arasındaki ilişki şöyle açıklanmaktadır.

Zuhuratbaba mahallesinde % 55.71 oranında (35-54) yaş grubunda olanlar ankete cevap vermiştir. Osmaniye mahallesinde % 50-82 oranında (45-55) yaş grubunda olanlar ankete cevap verirken Ataköy 7-8.Kısımda % 56 oranında (25-44) yaş grubunda olanlar ankete cevap vermiştir.

Bu oranlar her üç mahallede de ankete cevap verenlerin orta yaş grubunda olduğunu göstermektedir. Orta yaş grubu daha çok dinlenmek, hava almak ve doğa özlemi amacıyla parklarını kullanmaktadırlar. Bu yaş grubunda olanlar belli bir yerde çalışmakta sadece hafta sonları boş kalmaktadırlar.

Her üç mahallede de parklara ne sıklıkla gidiyorsa-
nuz sorusuna hafta sonu cevabı verilmiştir. Yeşil alan-
lara gezmek, koşmak, spor yapmak amacıyla gitmek isteyen-
lerin oranı her üç mahallede de oldukça düşüktür. Bunun
sebebidir ankete cevap verenlerin çocuk ve genç değil or-
ta yaş grubunda olmasından kaynaklanmaktadır.

* Yaşadıkları çevrenin fiziksel yapısıyla yeşil alan
kullanımının ilişkisi üç mahallede de şöyle ortaya çık-
mıştır.

Ataköy 7-8.Kısımın çevresinde yeterli sayıda ve alan-
da yeşil alan bulunduğu için diğer kısımlardaki ve Bakır-
köy'deki mahalle parklarına gitme ihtiyacı duyulmamakta-
dır. Bir Emirgan Parkı, bir Maçka Parkı, bir Yıldız Par-
kı eğer parka gidilecekse tercih edilmektedir. Çünkü bu
parklar kendi çevrelerindeki yeşil alanlardan çok daha
farklı donatılara sahiptir.

Osmaniye mahallesinde ise yeterli sayıda ve alanda
yeşil alan bulunmadığı için mahalle sakinleri evlerinin
yakınında bulunan ağaç diplerini oturma mekanı olarak
seçme durumuna gelmişlerdir.

Zuhuratbaba mahallesi ise yeşil alanların hem sayı-
sı hemde alanı bakımından iki mahalle arasında kalmakta-
dır. Mahallede oturanlar çevrelerindeki parkları kullan-
makta fakat bu parklar hem sayısal hemde alansal olarak
yetersiz kalmaktadır. Bu durumda onların uzaktaki park-
lara yönelmelerine neden olmaktadır.

* Ulaşım sorunu ile yeşil alan kullanımı arasındaki
ilişki şu sonucu ortaya çıkarmaktadır.

Parklarda kalış süresinde ulaşım kolaylığı ve yakın-
lık büyük önem taşımaktadır. Osmaniye mahallesinde otu-
ranların parklara gidememe sebeplerinden birisi ulaşım
sorunu ve parasızlıktır. Gülhane parkı konum itibariyle

kent merkezinde yer alması ve Bakırköy'den tek vasıtaıyla gidilebilmesi nedeniyle Osmaniye mahallesinde tercih edilmektedir. Osmaniye mahallesinde oturup ulaşım sorunu ve parasızlık nedeniyle uzaktaki parklara gidemediklerini söyleyenler yürüme mesafesi içinde kalan İncirli Parkına, Bakırköy Sahiline ve parklarına hergün olmasada bile hafta sonları gitmektedirler. Bu parkların yakın olması nedeniyle parklarda kalış süreleri uzun olmaktadır. Osmaniye mahallesinde bireylerin yeşile olan duyarsızlıkları parklara gitmeme sebeplerinden biridir. Çarpık ve düzensiz kentleşmenin ortaya çıkardığı ekonomik ve sosyal baskıdan dolayıda yeşile duyarsız ve çevre bilincine sahip olmayan kişilerde "parka gidip üç-dört saatimi ve paramı orda harçayamacağıma, temizliğe gider çocuklarımla ekmek parasını kazanırım" cevabını vermişlerdir. "Geldiğim köyde bolca olan yeşilin bana ne faydası olduki burdaki yeşilinde olsun" denilmiştir. Onlar için önemli olan, başını sokacak bir ev, çalışabileceği bir işyeri ve geçimini sağlamasını olanaklı kılabilceği bir ücret olmaktadır. Bunlar olmaksızın havanın ve suyun temiz ve toprakların yeşil olmasının onlar için hiçbir anlamı bulunmamaktadır. Bu kesimler, sözkonusu gereksinimlerini kısmen gidermeye başladıktan sonra, temiz hava ve suyun özellikle yeşil alanlara olan gereksinimin, onların yaşantılarındaki yerini anlamaları sözkonusu olabilecektir. Zuhuratbaşa mahallesi ve Ataköy 7-8. Kısımda ise parklara gidememe nedenlerinin başında zaman yetersizliği gelmektedir.

Anket değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan ortak özellik her üç mahallede de oturanların parklara sık sık gittikleri ve koşullar imkân verse daha sık aralıklarla gitme isteği içinde olduklarıdır.

Kentlerin düzensiz bir biçimde gelişmesinin önlenmesi için, programlar, planlamalar ve projeler, insan ve çevre ilişkisinin dengeli, canlı ve sağlıklı bir biçime sokulması şeklinde oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.

Bu sağlandığı zaman, sadece havanın kirlenmesi, suyun zehirlenmesi ve yeşil alanların yok olması önleneyeğı gibi aynı zamanda, insanın çevreye olan duyarlılığı, yeşile olan yatkınlığı ve dolayısıyla estetik bilincide geliştirilmiş olunacaktır. Planlı, düzenli ve estetiksel bir biçime sokulmuş kentlerde, insanlar sadece daha iyi,sağlıklı ve mutlu yaşama olanağını bulmayacaklar, fakat aynı zamanda, çalışma saatleri dışında kalan boş zamanlarını da, kendilerini ve çevrelerini geliştirecek şekilde kullanma olanağını bulacaklardır.

Planlı ve programlı inşa edilmiş yerleşim bölgelerinde, çocuklar, oyun oynamanın yanı sıra, gezip koşmalarını da olanaklı kılacak, geniş ve büyük bahçelere, parklara ve oyun sahalarına sahip olacaklardır. Yaşlılar, dinlenme ve temiz hava, bol ışığa olan gereksinimlerini giderebilecekleri yeşil alanlara kavuşacaklardır. Artık oyun, spor ve eğlence yerleri, aynı zamanda çevre ve yeşil bilincinin gelişip güçlendiğı, estetik olarak güzele ve uyumlu alanlara dönüşecektir. Bu çerçevede içinde ulaşım sistemi, hem her türlü üretim, ticaret ve toplumsal hizmetlerin yerine getirilmesine göre düzenlenmiş olacak, hemde, oyun, gezinti, spor faaliyetleri için gerekli olan ulaşım kolaylıklarını içerecektir.

Kentleşme sorunu çerçevesinde, insan ile doğa arasındaki ilişkinin niteliğı belirlenirken, yakın ve uzak çevre gibi, iç ve dış çevrenin birliğı temel alınmalıdır. İnsanlar, bir iç mekana sahip olma arzusu kadar, bu iç mekanla uyumlu olan bir dış mekana da gereksinim duymalıdır. Çünkü, insanın bireysel ve toplumsal yaşamı,içeriğı, etkisi ve sınırları daraltılmış olan bir iç mekan içinde bitip tükenecek kadar anlamsız ve yararsız değildir. Kent boşluklarında ortaya çıkan büyük ve yüksek gökdelenler, betonarme binalar, kitle-boşluk dengesini bozar. Ortaya çıkan, giderek tüm kenti çeviren gecekondulaşma, iç mekanı daralttığı gibi, dışsal mekanı, yani uzak

mekanı da yok eder. Başka birdeyişle, kentin doğal uzantısı olan açık ve yeşil alanları yok ederek, kenti soluksuz, havasız, susuz ve ışıksız bırakmış olur. Bu nedenle iç ve dış mekânların birbirlerini tamamlamaları, ya da yakın ve uzak çevrenin birbirlerini tamamlayabilmesi için, sadece yeşil alanların korunup, geliştirilip büyütülmesi yetmez. Aynı zamanda, iç mekandan dış mekana, yakın çevreden uzak çevreye doğru uzanımın sağlam, verimli ve yararlı kılabilcek bir ulaşım ve haberleşme sisteminde oluşturulması gerekir. Bunun yanı sıra, dışsal ve uzak mekan ve çevrede yaşayan insanların her türlü gereksinimlerini, sorunlarını da dikkate alması gerekir.

Plansız ve düzensiz bir biçimde, kentin herhangi bir yerine gelişi güzel yerleştirilmiş, serpiştirilmiş küçük parkların, bahçelerin, oyun alanlarının ve yeşil alanların insan ile doğa arasındaki sağlıklı, canlı ve doğal uyumu olanaklı kılacağı söylenemez. Bu tür bir yerleşim modeli içinde ne yeterli düzeyde ışığa, havaya ve suya ne de dinlenme, gezme ve oyun oynama için gerekli olan yeşil alanlara sahip olunabilir.

Sağlıklı, üretici, etkin, yararlı insan tiplerinin oluşturulması için yeterli sayıda yeşil alanın bulunması gerekmektedir. Kent içinde bu tür alanlar oluşturulmadığı zaman, kentin dışından yararlanmaya çalışılır. Bunun içinde, kent planlaması yapılırken, sade kent içi yeşil alanların değil, aynı zamanda kentin doğal uzantısı olan yakın ve uzak çevrede var olan yeşil alanların korunması geliştirilmesi ve büyütülmeside dikkate alınmalıdır.

Planlaması yapılan alanın uygun bir alt-yapıya, su, kanalizasyon, elektrik ve havagazı sistemine sahip olması gerekir. Bu altyapı sistemi, en azından 100 yada 200 yıl dayanacak biçimde yapılırsa, var olan yeşil alanların kazılma ve yeniden düzenlenmeden bırakılması sonucunda yok edilmeside önlenmiş olunur.

Sonuç olarak yeşil alanların, nicelik, donatım, nitelik ve kullanım yönünden kaynaklanan sorunları iki şekilde çözümlenebilir: Bunların birincisi teknik, planlama ve organizasyon eksiklikleri tamamlanarak, kısa vadede , ikincisi ise yasal ve örgütlenme konularını içine alan uzun vadedeki çözüm önerileridir.

Konutların yapımında, Peyzaj Mimarisi'nin ölçüleri çerçevesinde geniş bahçeler için alanlar bırakılmalıdır. Bahçenin bitkiyle kaplı olması, konutları estetik açıdan bir güzellik nesnesi haline sokacağı gibi, ev içinde yaşayanlar içinde gerekli oksijenin üretilmesi sayesinde, evin çevresindeki havanın temiz tutulmasını sağlayacaktır.

Kentin çevresinin yeşil alanlarla çevrilmesi, kentin gereksinimi olan suların karşılanması için, düzenli yağışların yağmasını sağlayarak, verimli toprakların erozyon vasıtasıyla yok olup gitmesini önleyecek, ayrıca, kentin kirlenen havasını sık sık yenileyecek geniş bir oksijen deposunun oluşmasını olanaklı kılacaktır.

İnsanların yeni kent yaşamına uyarlanabilmesi için, çevre ve yeşil bilincinin yükseltilmesini amaçlayan, çevreye ve yeşile ait sorumluluk duygusunu geliştiren, yeni bir eğitim sisteminin oluşturulması gerekir.

Donatı çeşitliliği ile farklı yaş gruplarına hitap edebilecek şekilde planlama yapılmalıdır. Anket değerlendirilmesi sonucunda görüldüğü gibi Osmaniye mahallesinde oturanların büyük çoğunluğu piknik yapmak için parklara gittiklerini söylemişlerdir. Eğitim düzeyi çok düşük olan ve maddi imkanları sınırlı olan bu insanların sadece klasik kullanımlarına cevap verecek şekilde planlama yapmak doğru değildir. Bu insanlar parklara gittikleri zaman değişik aktiviteler bulmalıdırlar. Eğer amaçları piknik yapmak ise çim alanın ortasına tüpünü koyup, radyosunu açıp, köftelerini pişirip piknik yapacaklardır. Yasaklar

koymakla onların böyle davranmasına engel olunamaz. Ancak bu insanlar parka geldikleri zaman hem piknik yapabilecekleri mekanları hemde diğer aktivitelerin bulunduğu alanları bulurlarsa zamanla her iki kullanıma da cevap vereceklerdir. Bu yüzden kullanıcının klasik rekreasyonel kullanımlarına ek olarak eğitici kullanımlar oluşturulmalıdır.

Düzensiz ve çarpık kentleşmeye kaynaklık eden, düzensiz, hızlı ve gelişigüzel biçimlenen ekonomik kalkınmanın yerine, insan ve çevre dayanışmasını temel alan, lüks ve yapay tüketimi körüklemeyen, temel ve zorunlu gereksinimlerin giderilmesini amaçlayan, dengeli, denetlenebilen, yeni bir ekonomik kalkınma modelinin geliştirilmesi gerekir.

Son olarak da kullanımın daha etkin olabilmesi amacıyla yeşil alanların, kentin çevresindeki büyük yeşil alanlardan, yerleşim içinde günlük kullanılabilecek yeşil alanlara kadar belli bir hiyerarji içinde ve ulaşım olanakları sağlanarak planlanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- [1] YAVUZ, F., KELEŞ, R., GERAY, C., "Şehircilik; Sorunlar- Uygulama ve Politika", A.Ü.S.B.F. Yayınları No:358, Sevinç Matbaası, Ankara, (1973).
- [2] GÖÇER, O., "Arazi Kullanma Ders Notları", İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul (1992).
- [3] AKSOY, Y., "Kentleşme İle Peyzaj Mimarisi Arasındaki İlişki", Lisans Tezi (Bitirme Ödevi), İstanbul Üniversitesi, (1991).
- [4] ÖZDEŞ, G., "Şehirciliğe Giriş ve Toplum Mikyası", İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İ.T.Ü. Matbaası, (2. Baskı), İstanbul (1972).
- [5] ABERCROMBIE, P., "Town and Country Planning" Oxford University Press (3. Baskı), London, (1959).
- [6] ÖZDEŞ, G., SUHER, H., KESKİN, A., GÖÇER, O., ÇETİNER, A., ATALIK, G., "Şehircilik T.C." İ.T.Ü. Kütüphanesi Sayı:1317 İ.T.Ü. Matbaası, Gümüşsuyu (1985).
- [7] Nüfus Sayımı, D.İ.E. Yayın No:914, Ankara, 12 Ekim (1980).
- [8] SUHER, H., "Çeşitli Yönleriyle Toplu Konut" Tokyad Toplu Konut Yapımcıları Derneği, (1983).
- [9] AKÇURA, T., "Türkiye'de Şehirleşme ve Bazı Şehir Örnekleri" Türkiye, Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar, İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü, İstanbul, (1971).
- [10] YILDIZCI, A.C., "Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Doçentlik Tezi, İstanbul (1982).
- [11] PAMAY, B., "Kentsel Peyzaj Planlaması", İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul (Yayın No: 2487) (1978).
- [12] ŞENER, G., "Kent İçi Rekreatyon Alanları", Y.L. Tezi Yıldız Üniversitesi, (1985).

- [13] AKDOĞAN, G., "Doğa Düzenleme Ders Notları", İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, (1979).
- [14] ATALIK, G., "Kent Planlaması Teknikleri", İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul (1984).
- [15] PAMAY, B., "İstanbul Halkının Rekreasyon Gereksinimi ve Eğilimleri İle Yeşil Alan İlişkisi", Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, S.161-168, (1978).
- [16] TANER, E., "Büyük İstanbul Kentinin ve Çevresinin Aktüel Arazi Kullanma Durumu ve Öneriler", Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, S.11-23. (1978).
- [17] ERUZ, E., "Kentlerde Yeşil Alanların Önemi", Şehir Kent Kültürü Dergisi, Sayı:11 Ocak (1988). Dönemli Yayıncılık, S.42.45.
- [18] BAYRAKTAR, A., "İnsan ve Çevre Sağlığı Açısından Kent İçi Yeşil Alanlar ve İstanbul İçin Önemi", Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, S.139-150, (1978).
- [19] TABANLIOĞLU, H., "Çarpık Kentleşme Sorunları, Nedenler, Çıkış Yolları, İstanbul Haliç Rotary Kulübü, İstanbul, (1990-1991).
- [20] KELEŞ, R., "İnsan Çevre Toplum", İmge Kitapevi Yayınları, 6 Ocak, (1992)
- [21] KILINÇ, M., "Arazi Kullanma Çeşitleri ve Esasları" Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, S.24-32, (1978).
- [22] KOPTAGEL, G., "Yeşil Alan Gereksinimi ve Düzensiz Kentleşmenin Yarattığı Ruhsal Sorunlar", Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, S.117-125, (1978).
- [23] Sarıyer Eski Belediye Başkanı İhsan Yalçın'ın Konuşması.
- [24] D.İ.E. Genel Nüfus Sayımı, (1990).
- [25] BAYHAN, İ., "Büyük İstanbul'un Kentsel ve Kırsal Yeşil Alanları Üzerindeki Kentleşme Baskısı ve Sonuçları", Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, S.51-61, (1978).

- [26] TÜMERTEKİN, E., "İstanbul'da Nüfus, Sanayi ve Yeşil Alan İlişkileri", Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, S.69-74, (1978).
- [27] YILDIZCI, A.C., "İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Park ve Bahçeler Müdürlüğü Çalışmalarının Dünü-Bugünü, (1991).
- [28] İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü (1992).
- [29] Bakırköy Belediyesi Bakırköy Rehberi, İki Nokta Yayını, (1987).
- [30] YILMAZ, T., USLU, A., "Bakırköy İlçemizi Tanıyalım" Çiftay Matbaacılık, İstanbul, (1985).
- [31] Bakırköy Belediyesi Bakırköy Rehberi, (1994).
- [32] İstanbul Belediyesi İstanbul Şehir Rehberi (1984).
- [33] KÖKTÜRK, K., "Bakırköy ve Zeytinburnu, Cevat Şen Yayınları.
- [34] Bakırköy Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü.
- [35] Ataköy Projeler Kontrol Müdürlüğü Arşivi.
- [36] YÖRÜKAN, T., "Gecekondu ve Gecekondu Bölgelerinin Sosyo Kültürel Özellikleri, İmar ve İskan Bakanlığı, Mesken Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi 13, Ankara, (1965).
- [37] SENYAPILI, T., "Ankara Kentinde Gecekondu Gelişimi" Kent Koop.Batı Kent Konut Üretim Yapı Kooperatifleri Birliği, (1983).
- [38] AYDAR, Ö., "1980 Sonrası Bakırköy, Eyüp, Zeytinburnu, Fatih İlçelerindeki Toplu Konut Uygulamaları", Yüksek Lisans Tezi, Ocak, (1990).
- [39] MOORE, R.C., "Streets as Playgrounds", Public Streets for Public Use, new York, S.45-62, (1987).

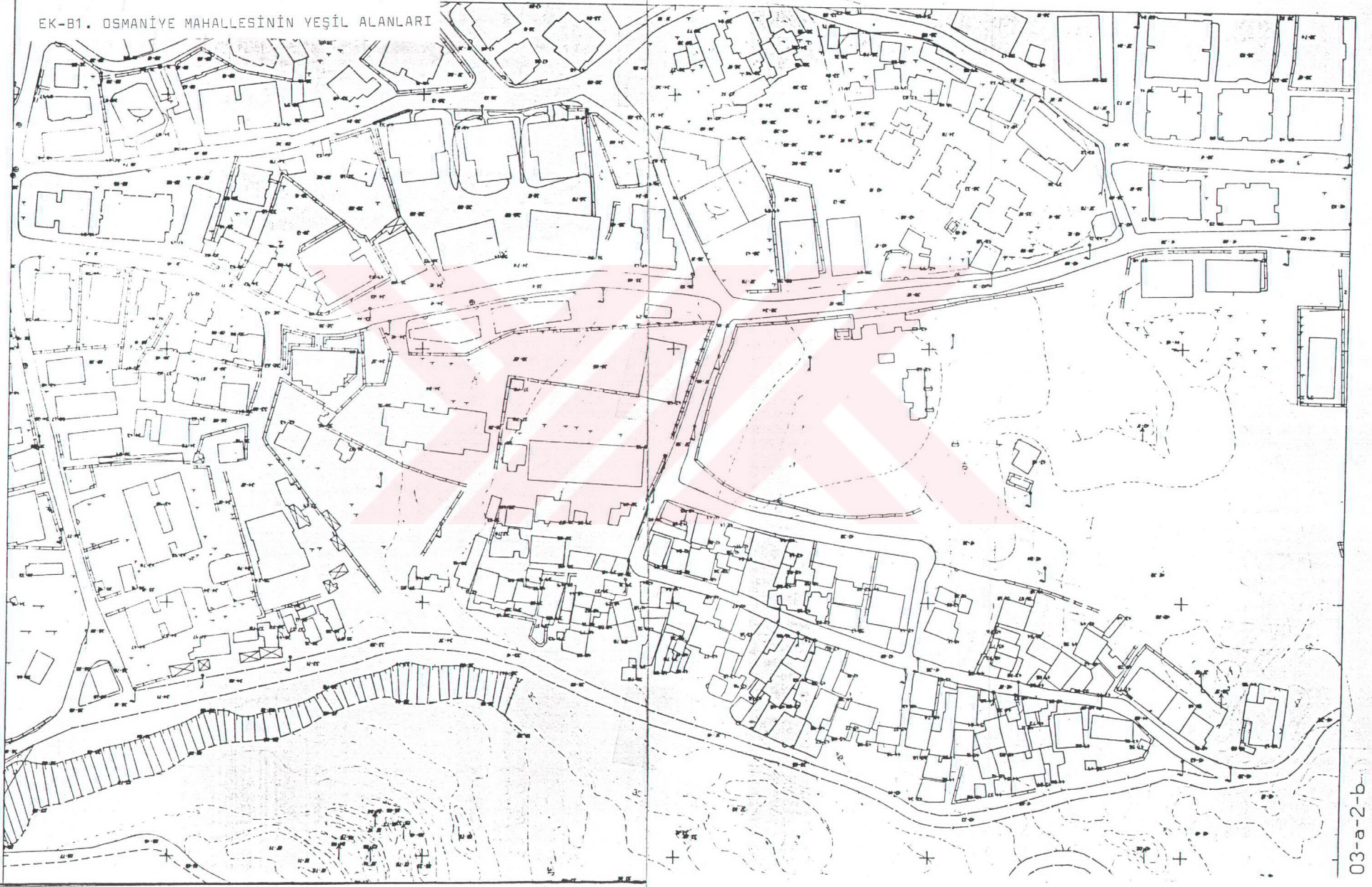
EK- A- BAKIRKÖY ZUHURATBABA MAHALLESİ

EK-A1. ZUHURATBABA MAHALLESİNİN YEŞİL ALANLARI

G21-B-03-B

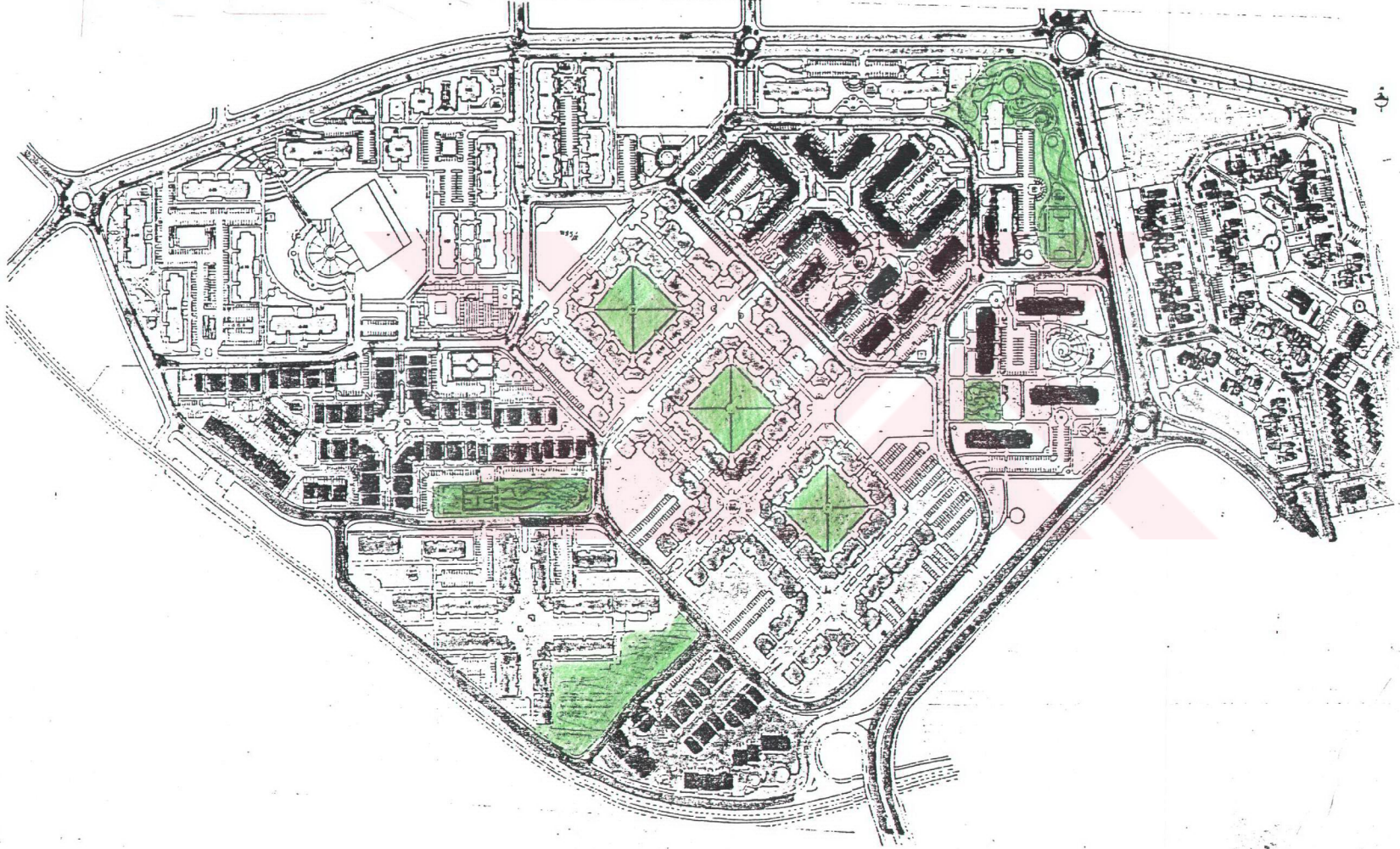
EK-9- BAKIRKÖY OSMANİYE MAHALLESİ

EK-B1. OSMANİYE MAHALLESİNİN YEŞİL ALANLARI

EK-C- ATAKÖY 7-8. KISIM

EK-C1. ATAKÖY 7-8. KISIM YEŞİL ALANLARI

EK-D. Devam

Kaç Yıldır Bu Semtte Oturuyorsunuz?

- a)- 5 yıldan az () d)- 16-20 yıl ()
b)- 6-10 yıl () e)- 21-25 yıl ()
c)- 11-15 yıl () f)- 26 yıl ve yukarısı ()

5)- Oturduğunuz Semttten Memnunmusunuz?

- a)- Evet () b)- Hayır ()

6)- Eğer Memnun Değilseniz, Memnuniyetsizliğinizin Nedenleri Nelerdir?

- a)- Çocuklar için oyun yeri yoktur. ()
b)- Otopark yoktur. ()
c)- Çöp ve pislik sorunu çözümlenmemiştir ()
d)- Dinlenme, eğlence ve yürüyüş alanları ()
yoktur.
e)- Sokaklar dar, apartmanlar sıkışık. ()
f)- Evin müstakil olmaması. ()
g)- Diğer nedenler, Açıklayınız. ()

7)- Memnuniyetsizliğinizi Gidermek İçin, Ne Tür Değişiklik İstersiniz?

- a)- Kenti değiştirmek ()
b)- Senti değiştirmek ()
c)- Ekonomik koşulların değişmesi ()
d)- Yeni yeşilalanların, parkların, bahçelerin, otoparkların,
yapılması ()

8)- Çevrenizde Çocuk Bahçesi Varmı? Çocuğunuzu Götürüyormusunuz?

- a)- Evet () b)- Hayır () a)- Evet () b)- Hayır ()

9)- Çevrenizde Oyun-Antreman Alanı Varmı?

- a)- Evet () b)- Hayır ()

Çocuğunuz Kullanıyormu?

- a)- Evet () b)- Hayır ()

10)- Çevrenizde Park Varmı ? Kullanıyormusunuz?

- a)- Evet () b)- Hayır () a)- Evet () b)- Hayır ()

Hayırsa: Olsa Kullanırmıydınız?

- a)- Evet () b)- Hayır ()

11)- Çevrenizin İyileştirilmesi Amacıyla Bir Katılım Gerekse Ne Şekilde Katılırsınız?

- a)- Maddi ()
b)- İlgücü ()
c)- Zaman ()

EK-D. Devam

II. BÖLÜM

12)- Yeşil Alan Denildiğinde Ne Anlıyorsunuz?

a)- Park ()	d)- Orman ()
b)- Bahçe ()	e)- Diğer. Açıklayınız ()
c)- Çayır ()	

13)- Yeşil Alan İçinden En Çok Hangisi Sizi Dinlendiriyor?

a)- Ormanlar ()	d)- Tarlalar ()
b)- Çayırılar ()	e)- Parklar ()
c)- Bağ-bahçe ()	f)- Diğer. Açıklayınız ()

14)- Aşağıdakilerden Hangisinin Yeşil Alanların Yakınında Olmasını İstemezsiniz?

a)- Yoğun trafik ()	d)- Hava Kirliliği ()
b)- Gürültü ()	e)- Hepsi ()
c)- Gecekondu ()	f)- Diğer. Açıklayınız ()

15)- İstanbul'daki Parkları Kullanıyormusunuz?

- a)- Evet () b)- Hayır ()

Evetse:

16)- İstanbul'da Sık Sık Gittiğiniz Park, Yada Parklar Hangisidir?

a)- Yıldız Parkı	()
b)- Gülhane Parkı	()
c)- Maçka Parkı	()
d)- Emirgan Parkı	()
e)- Belgrad Ormanı	()
f)- Mahalle Parkı	()
g)- Diğer.	Açıklayınız ()

17)- Parklara Ne Sıklıkla Gidersiniz?

a)- Hergün ()
b)- Haftada bir (Hafta sonu) ()
c)- Ayda bir ()
d)- Yılda bir ()

18)- Gittiğiniz Parklardan Netür Yararlar Bekliyorsunuz?

a)- Gezmek ve eğlenmek	()
b)- Hava almak ve doğa özlemi	()
c)- Dinlenme	()
d)- Piknik yapma	()
e)- Diğer. Açıklayınız	()

EK-D. Devam

19)- Yeşil Alanlara Ulaşım İçin Hangi Araçları Kullanıyorsunuz?

- a)- Özel araç ()
- b)- Otobüs ()
- c)- Minibüs ()
- d)- Taksi ()
- e)- Dolmuş ()
- f)- Diğer. Açıklayınız. ()

20)- Yeşil Alanlara Nekadar Sürede Ulaşıyorsunuz?

- a)- Yarım saat ()
- b)- Bir saat ()
- c)- Birbuçuk saat ()
- d)- İki saat ()
- e)- İki saatten fazla ()

21)- Kentin Dışına, Yada Uzakta Bir Parka Gittiğiniz Zaman Ne Kadar Süre Kalıyorsunuz?

- a)- Bir saatten az ()
- b)- Bir-iki saat ()
- c)- Yarım gün ()
- d)- Bütün gün ()

Hayırsa:

22)- Parklara Gitmiyorsanız Bunun Nedeni, Yada Nedenleri Nelerdir?

- a)- Yeşil alanlara duyarsızlık ()
- b)- Ulaşım sorunu ()
- c)- Zaman yetersizliği ()
- d)- Parasızlık ()
- e)- Diğer nedenler. Açıklayınız ()

KONUT TİPİ

- a)- Apartman dairesi ()
- b)- Müstakil ev ()
- c)- Villa ()
- d)- Gecekondu ()

ÖZGEÇMİŞ

Yıldız OKSOY, 1968 yılında Ağrı'da doğdu. İlköğretimi 1975-80 yılları arasında, Orta öğretimi 1980-83 yılları arasında Bakırköy Halilbedii Yönetken İlköğretim okulunda, Lise eğitimini de 1983-86 yılları arasında Ataköy Lisesi'nde tamamladı. 1987 yılında İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'ne girdi. Ve bu bölümden 1991 yılında "Kentleşme İle Peyzaj Mimarisi Arasındaki İlişki" isimli Bitirme ödevini hazırlayarak dönem üçüncüsü olarak mezun oldu. Aynı yıl İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Eğitimine Başladı. Lisans eğitimi sırasında Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı'nın vermiş olduğu bursdan, Yüksek Lisans eğitimi sırasında da Uran Holding'in vermiş olduğu burstan yararlandı. Halen Yüksek Lisans Programına kayıtlı olan Yıldız AKSOY Çobançeşme Orman Fidanlığı'nda Peyzaj Mimar'ı olarak çalışmaktadır.